

Kommunstyrelsen

§ 53

Dnr 2025-000121 1.1.2.1

Beslut om revidering av lokala hälsoskyddsföreskrifter

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta reviderade Lokala hälsoskyddsföreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Jäv

Johan Wester (C), Göran Kejerhag Östlund (M), Charlotte Höglund Bystedt (SD) och Glenn Sehlin (SD) anmäler jäv och deltar inte i handläggning eller beslut i ärendet.

Bakgrund

Samhällsnämnden har med anledning av ny lagstiftning och risk för dubbelreglering initierat ett ärende om revidering av lokala hälsoskyddsföreskrifter. Följande punkter i föreskrifterna behöver uppdateras:

att ändra skrivningen i 7 § från:

Eldning av löv, kvistar och annat trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under tiden 1 maj - 30 september. För Valborgsmässoeld och liknande krävs anmälan till räddningstjänsten. Övrig tid av året får eldning inom sådana områden ske endast av torrt trädgårdsavfall som inte kan utnyttjas för kompostering om det kan ske utan att olägenhet för människors hälsa uppstår. Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandföreskrifter

till:

Eldning av park- och trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under perioden 1 maj - 30 september. Park- och trädgårdsavfall måste vara torrt vid eldning och får inte innebära en olägenhet mot människors hälsa eller miljön. Kompostering av park- och trädgårdsavfall ska alltid prioriteras om möjligt. Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandföreskrifter.

att utesluta Långsjön från 5 § och

att ändra Miljö- och hälsoskyddsnämnden till Samhällsnämnden i samtliga paragrafer.

Kommunstyrelsen

Bedömning

Kommunen har rätt att meddela lokala föreskrifter gällande miljö och hälsa och beslutsnivån ligger på fullmäktige. Ansvar för uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ligger hos samhällsnämnden som nu föreslår att kommunfullmäktige ska besluta om reviderade föreskrifter. Ändringarna avser slopande av separat anmälan av majbrasa till räddningstjänsten, justering av vattenskyddsområden samt en redaktionell ändring gällande uppdatering av namnet på ansvarig nämnd. Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i samhällsnämndens bedömning att kommunens lokala föreskrifter behöver uppdateras för att samspela med och gärna förtydliga gällande lagkrav för att allmänheten ska veta vad som gäller.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-12

Checklista med instruktioner

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2025-02-27 § 27

Samhällsnämndens tjänsteskrivelse 2025-02-17

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön 2025

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön 2001

Kommunstyrelseförvaltningen

Johanna Laine, 0611-34 80 08

johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Beslut om revidering av lokala hälsoskyddsföreskrifter

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderade Lokala hälsoskyddsföreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden har med anledning av ny lagstiftning och risk för dubbelreglering initierat ett ärende om revidering av lokala hälsoskyddsföreskrifter. Följande punkter i föreskrifterna behöver uppdateras:

att ändra skrivningen i 7 § från:

Eldning av löv, kvistar och annat trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under tiden 1 maj - 30 september. För Valborgsmässoeld och liknande krävs anmälan till räddningstjänsten. Övrig tid av året får eldning inom sådana områden ske endast av torrt trädgårdsavfall som inte kan utnyttjas för kompostering om det kan ske utan att olägenhet för människors hälsa uppstår. Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandföreskrifter

till:

Eldning av park- och trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under perioden 1 maj - 30 september. Park- och trädgårdsavfall måste vara torrt vid eldning och får inte innebära en olägenhet mot människors hälsa eller miljön. Kompostering av park- och trädgårdsavfall ska alltid prioriteras om möjligt. Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandföreskrifter.

att utesluta Långsjön från 5 § och

att ändra Miljö- och hälsoskyddsnämnden till Samhällsnämnden i samtliga paragrafer.

Datum
2025-03-12Dnr
KS/2025-000121**Bedömning**

Kommunen har rätt att meddela lokala föreskrifter gällande miljö och hälsa och beslutsnivån ligger på fullmäktige. Ansvaret för uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ligger hos samhällsnämnden som nu föreslår att kommunfullmäktige ska besluta om reviderade föreskrifter. Ändringarna avser slopande av separat anmälan av majbrasa till räddningstjänsten, justering av vattenskyddsområden samt en redaktionell ändring gällande uppdatering av namnet på ansvarig nämnd. Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i samhällsnämndens bedömning att kommunens lokala föreskrifter behöver uppdateras för att samspela med och gärna förtydliga gällande lagkrav för att allmänheten ska veta vad som gäller.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2025-02-27 § 27
Samhällsnämndens tjänsteskrivelse 2025-02-17

Petra Werner
Chef kanslienheten

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Bilagor

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön

Kommunstyrelseförvaltningen

Johanna Laine, 0611-34 80 08

johanna.laine@harnosand.se

Beslut om revidering av lokala hälsoskyddsföreskrifter

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja Nej
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Medborgare i Härnösands kommun, föreningar och privatpersoner

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

Beslutet underlättar för personer och föreningar som ordnar sammankomster för allmänheten. Beslutet bör även underlätta administrationen för räddningstjänsten då de har ett dokument mindre att hantera. För individer har ett förtydligande av regelverket inga negativa konsekvenser.

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja Nej
5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2025-000121

-

6. Om nej – motivera varför inte

Beslutet avser förtydligande av gällande lagar och regler och behöver inte stämmas av mot allmänheten.

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling
(Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

Det ligger i såväl nämndens som allmänhetens intresse att de i ärendet berörda reglerna är tydliga. I samhällsnämndens uppdrag enligt det gemensamma reglementet ingår att hålla kommunens föreskrifter på området uppdaterade.

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

Ej aktuellt.

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2025-000121

Ingen Liten Stor

Föreskrifterna i sig finns till för att skydda människors hälsa och miljön. Ändringarna som avses i just detta beslut avser dock enbart administrativa åtgärder och justeringar som inte har någon miljö- eller klimatpåverkan.

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

Beslutet påverkar enskilda medborgare oavsett kön samt föreningar som ansöker om tillstånd enligt ordningslagen för att elda t.ex. majbrisor.

Samhällsnämnden

§ 27

Dnr 2025-000019 1.1.3.1

Beslut om revidering av lokala hälsoskyddsföreskrifter

Samhällsnämndens beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att ändra skrivelsen i 7 § lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön enligt förslag,

att utesluta Långsjön från 5 § i lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön, och

att ändra Miljö- och hälsoskyddsnämnden till Samhällsnämnden i samtliga paragrafer i lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Jäv

På grund av jäv deltar inte Charlotte Höglund-Bystedt (SD) i handläggningen i detta ärende.

Bakgrund

Eldning av trädgårdsavfall I och med ändringen av avfallsförordningen som trädde i kraft under 2024 uppstod frågetecken i många kommuner om hur eldning av trädgårdsavfall får ske samt hur allmänheten får anordna eldning vid sammankomster som majbrasor. Naturvårdsverket vägledde kommuner om hur lagstiftningen bör tolkas vilket innebar restriktioner på möjligheten att elda trädgårdsavfall.

Samhällsnämnden tog under våren 2024 ett beslut om att förenkla möjligheten för allmänheten att elda trädgårdsavfall och gav samhällsförvaltningen i uppdrag att se över de lokala föreskrifterna för att skydda människors hälsa och miljön.

Regeringen meddelande under sommaren 2024 att lagstiftningen skulle ändras och förtydligas så att det är möjligt för allmänheten att elda trädgårdsavfall. Denna förändring fastställdes via avfallsförordningen (2020:614) och började gälla den 18 februari 2025. Förändringen innebär bland annat att kompostering och insamling av bioavfall ska prioriteras, men att det är tillåtet att elda trädgårdsavfall i mindre omfattning från sin egna och närliggande fastigheter – så länge det inte strider mot kommunala föreskrifter.

Samhällsnämnden

Kommuner kan fortfarande förbjuda eldning av trädgårdsavfall om det kan innebära olägenheter för människors hälsa eller miljön, samt om annan hantering är mer lämplig. Dessutom får utsorterat trädgårdsavfall eldas vid större allmänna sammankomster som majbrasor, om det sker i samband med ett tillstånd enligt ordningslagen (1993:1617).

Samhällsförvaltningen bedömer att uppdateringen av lagstiftningen förtydligar för allmänheten hur trädgårdsavfall får hanteras, även vid majbrasor och andra sammankomster. Ändringar i föreskrifterna föreslås ändå för att förtydliga innebörden och ta bort kravet att anmäla majbrasor till räddningstjänsten.

Räddningstjänsten får information om majbrasor via tillståndsansökningar via ordningslagen, vilket är ett krav vid anordnande av majbrasa för allmänheten. Förslag till ny skrivelse av 7 § följer nedan: Eldning av park- och trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under perioden 1 maj - 30 september. Park- och trädgårdsavfall måste vara torrt vid eldning och får inte innebära en olägenhet mot människors hälsa eller miljön. Kompostering av park- och trädgårdsavfall ska alltid prioriteras om möjligt.

Långsjöns vattenskyddsområde

I dagsläget finns det vattenskyddsföreskrifter för Långsjön och Bondsjön under 5 § i Härnösands lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön. I och med inrättande av interimistiskt (tillfälligt) vattenskyddsområde för Långsjön behöver föreskrifterna ändras för att inte dubbelreglera området och för att undvika motsägelsefulla skyddsföreskrifter. Om länsstyrelsen vid senare skede fastställer Hemabs förslag på vattenskyddsområde för Bondsjön kommer även denna dela av föreskrifterna behöva tas bort för att undvika dubbelreglering.

Socialt perspektiv

Ändringarna i föreskrifterna gällande förbränning av trädgårdsavfall bedöms inte ha någon större påverkan i praktiken då förändringen är i linje med vad samhällsnämnden bestämde under 2024 gällande hållningen till eldningsförbud. Att ta bort skyddsföreskrifterna för Långsjöns vattentäkt har framför allt en påverkan genom att det nya, robustare skyddet fastställs.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget till beslut bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ändringarna leder framför allt till ett juridiskt förtydligande där kommunens lokala hälsoskyddsföreskrifter undviker dubbelreglering av vattenskyddsföreskrifter. Detta tydliggör skyddet för de som omfattas och förenklar även tillsynen av vattenskyddsområdet för tillsynsmyndigheten.

Samhällsnämnden

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-17

Förslag – Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön

LOKALA FÖRESKRIFTER FÖR ATT SKYDDA MÄNNISKORS HÄLSA OCH
MILJÖN

Dokumentnamn	LOKALA FÖRESKRIFTER FÖR ATT SKYDDA MÄNNISKORS HÄLSA OCH MILJÖN		Dokumenttyp Styrdokument	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum 2001-12-17	Diarienummer 2024-000155
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version 1.1	Senast reviderad 2025-02-21	Giltig t o m
Dokumentinformation	Innehåller föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö			
Dokumentet gäller för	Alla invånare och verksamma i Härnösands kommun			
Annan information				

Innehåll

Inledande bestämmelser.....	3
Djurhållning	3
Tomgångskörning.....	3
Spridning av gödsel	3
Skydd för ytvattentäkt.....	3
Eldning	4
Ansökan och anmälan	4
Straffbestämmelser	4
Dispens	4
Avgifter	4

Inledande bestämmelser

1 § Utöver bestämmelserna i miljöbalken (1998:808) och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd gäller följande lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Djurhållning

2 § Inom område med detaljplan krävs det tillstånd av samhällsnämnden för att hålla:

- nötkreatur, häst, get, får eller svin,
- tupp
- orm
- pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur (se undantag nedan)

Inget tillstånd krävs för att hålla maximalt fem stycken tamhöns utan tupp. Erforderligt hönshus och hönsgård ska finnas. Gödsel som uppkommer av hönshållningen ska hanteras så att läckage av näringsämnen undviks.

Tomgångskörning

3 § I Härnösands kommun får stillastående fordon med förbränningsmotor tomgångsköras i högst en minut. Förbudet gäller med följande undantag:

1. om trafikförhållanden föranlett fordonet att stanna, t.ex. i trafikkö,
2. om motorn hålls igång för att, i den mån det behövs för fordonets ändamålsenliga brukande, driva annan anordning på fordonet än sådan som avser uppvärmning.

Omedelbart tomgångskörningsförbud gäller dock fordon som stannats vid broöppning.

Spridning av gödsel

4 § Vid spridning av naturligt gödsel inom eller intill område med detaljplan gäller följande:

1. Tidpunkten för spridningen ska anpassas till sådana väder- och vindförhållanden som minskar risken för luktolägenheter.
2. Nedbrukning bör ske i omedelbar anslutning till spridningen.

Skydd för ytvattentäkt

5 § För att undvika förorening av kommunens vattentäkt Bondsjön finns ett fastlagt skyddsområde. Skyddsområdet omfattar en 100 meter bred strandzon mätt från respektive sjös strandlinje vid normalmedelvattenstånd. För skyddsområdet gäller följande föreskrifter:

1. Ensilageanläggning och upplag av gödsel eller gödningsmedel får inte anordnas med mindre än att betryggande åtgärder vidtages för skydd mot vattenförorening. Skyddsåtgärderna skall utföras enligt anvisningar lämnade av samhällsnämnden för varje särskilt fall.
2. Brandfarlig vara ska hanteras och förvaras enligt vad som föreskrivs för vattenskyddsområde i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2000:4) om skydd mot vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor.

3. Andra för vattnet skadliga ämnen, såsom tjärprodukter, smörj- och transformatoroljor eller andra liknande kemiska produkter, skall förvaras, transporteras och handhas på motsvarande sätt. Samhällsnämnden har därvid att bestämma vilken mängd som får lagras på fastighet samt föreskriva de skyddsåtgärder som i förekommande fall i övrigt skall vidtagas.
4. Fasta eller flytande ämnen i övrigt får ej spridas, släppas ut, uppläggas eller förvaras så att vattnet kan förorenas eller grumlas.
5. För uppställning av stationär maskin driven med flytande bränsle skall iakttas vad som föreskrivs i ovannämnda av naturvårdsverket utfärdade föreskrifter för skyddsområde.
6. Anläggning eller anordning som utnyttjar grundvatten, ytvatten eller mark som värmekälla eller värmemagasin får inte anläggas utan tillstånd.
7. Tvätt av motorfordon skall ske med miljöanpassade rengöringsmedel.

Eldning

6 § För skötsel och tillsyn av eldningsanordning för fasta bränslen gäller att lufttillförseln ska vara god och att bränslet ska förvaras torrt. All eldning med hushållsavfall, plast, målat eller tryckimpregnerat virke, spånskivor eller liknande material är förbjuden.

7 § Eldning av park- och trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under perioden 1 maj - 30 september. Park- och trädgårdsavfall måste vara torrt vid eldning och får inte innebära en olägenhet mot människors hälsa eller miljön. Kompostering av park- och trädgårdsavfall ska alltid prioriteras om möjligt.

Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandföreskrifter.

Ansökan och anmälan

8 § Enligt 46 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd skall en ansökan eller anmälan till samhällsnämnden enligt lokala föreskrifter meddelade med stöd av 39, 40 och 42 §§ i förordningen vara skriftlig och innehålla de uppgifter som behövs för ärendet samt de ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att bedöma de anordningar, lokaler eller anläggningar som avses i ansökan eller anmälan.

Straffbestämmelser

9 § I 29 kap. miljöbalken finns bestämmelser om straff och förverkande.

Dispens

10 § Samhällsnämnden får medge dispens från vad som gäller enligt §3-§7 i dessa föreskrifter, om det är uppenbart att risk för olägenheter från miljö- och hälsoskyddssynpunkt inte föreligger.

Avgifter

11 § Samhällsnämnden får ta ut avgift för prövning av ansökningar om tillstånd eller dispens, för handläggning av anmälan samt för tillsyn i övrigt enligt dessa föreskrifter enligt den taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som kommunfullmäktige antagit.

SamhällsförvaltningenAlexi Matthis, 070 403 28 27
alexi.matthis@harnosand.se

Samhällsnämnden

Revidering av Härnösands lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att ändra skrivelsen i 7 § lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön enligt förslag,

att utesluta Långsjön från 5 § i lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön, samt

att ändra *Miljö- och hälsoskyddsnämnden* till *Samhällsnämnden* i samtliga paragrafer i lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Beskrivning av ärendet

Eldning av trädgårdsavfall

I och med ändringen av avfallsförordningen som trädde i kraft under 2024 uppstod frågetecken i många kommuner om hur eldning av trädgårdsavfall får ske samt hur allmänheten får anordna eldning vid sammankomster som majbrasor. Naturvårdsverket vägledde kommuner om hur lagstiftningen bör tolkas vilket innebar restriktioner på möjligheten att elda trädgårdsavfall. Samhällsnämnden tog under våren 2024 ett beslut om att förenkla möjligheten för allmänheten att elda trädgårdsavfall och gav samhällsförvaltningen i uppdrag att se över de lokala föreskrifterna för att skydda människors hälsa och miljön.

Regeringen meddelande under sommaren 2024 att lagstiftningen skulle ändras och förtydligas så att det är möjligt för allmänheten att elda trädgårdsavfall. Denna förändring fastställdes via avfallsförordningen (2020:614) och började gälla den 18 februari 2025. Förändringen innebär bland annat att kompostering och insamling av bioavfall ska prioriteras, men att det är tillåtet att elda trädgårdsavfall i mindre omfattning från sin egna och närliggande fastigheter – så länge det inte strider mot kommunala föreskrifter. Kommuner kan fortfarande förbjuda eldning av trädgårdsavfall om det kan innebära olägenheter för människors hälsa eller miljön, samt om annan hantering är mer lämplig. Dessutom får utsorterat trädgårdsavfall eldas vid större allmänna sammankomster som majbrasor, om det sker i samband med ett tillstånd enligt ordningslagen (1993:1617).

Samhällsförvaltningen bedömer att uppdateringen av lagstiftningen förtydligar för allmänheten hur trädgårdsavfall får hanteras, även vid majbrador och andra sammankomster. Ändringar i föreskrifterna föreslås ändå för att förtydliga innebörden och ta bort kravet att anmäla majbrador till räddningstjänsten. Räddningstjänsten får information om majbrador via tillståndsansökningar via ordningslagen, vilket är ett krav vid anordnande av majbrasa för allmänheten. Förslag till ny skrivelse av 7 § följer nedan:

Eldning av park- och trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under perioden 1 maj - 30 september. Park- och trädgårdsavfall måste vara torrt vid eldning och får inte innebära en olägenhet mot människors hälsa eller miljön. Kompostering av park- och trädgårdsavfall ska alltid prioriteras om möjligt.

Långsjöns vattenskyddsområde

I dagsläget finns det vattenskyddsföreskrifter för Långsjön och Bondsjön under 5 § i Härnösands lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön. I och med inrättande av interimistiskt (tillfälligt) vattenskyddsområde för Långsjön behöver föreskrifterna ändras för att inte dubbelreglera området och för att undvika motsägelsefulla skyddsföreskrifter.

Om länsstyrelsen vid senare skede fastställer Hemabs förslag på vattenskyddsområde för Bondsjön kommer även denna del av föreskrifterna behöva tas bort för att undvika dubbelreglering.

Socialt perspektiv

Ändringarna i föreskrifterna gällande förbränning av trädgårdsavfall bedöms inte ha någon större påverkan i praktiken då förändringen är i linje med vad samhällsnämnden bestämde under 2024 gällande hållningen till eldningsförbud.

Att ta bort skyddsföreskrifterna för Långsjöns vattentäkt har framför allt en påverkan genom att det nya, robustare skyddet fastställs.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget till beslut bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ändringarna leder framför allt till ett juridiskt förtydligande där kommunens lokala hälsoskyddsföreskrifter undviker dubbelreglering av vattenskyddsföreskrifter. Detta tydliggör skyddet för de som omfattas och förenklar även tillsynen av vattenskyddsområdet för tillsynsmyndigheten.

Beslutsunderlag

SFS 2025:15 Förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614)

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö, 2024-03-25 § 79

Bilagor

Bilaga 1

Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö

LOKALA FÖRESKRIFTER FÖR ATT SKYDDA MÄNNISKORS HÄLSA OCH MILJÖN

Dokumentnamn	LOKALA FÖRESKRIFTER FÖR ATT SKYDDA MÄNNISKORS HÄLSA OCH MILJÖN		Dokumenttyp Styrdokument	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum 2001-12-17	Diarienummer KS2025-000121
Dokumentansvarig/processägare	Samhällsnämnden	Version 1.1	Senast reviderad	Giltig t o m
Dokumentinformation	Innehåller föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö			
Dokumentet gäller för	Alla invånare och verksamma i Härnösands kommun			
Annan information				

Innehåll

Inledande bestämmelser.....	3
Djurhållning	3
Tomgångskörning.....	3
Spridning av gödsel	3
Skydd för ytvattentäkt.....	3
Eldning	4
Ansökan och anmälan	4
Straffbestämmelser	4
Dispens	4
Avgifter	4

Inledande bestämmelser

1 § Utöver bestämmelserna i miljöbalken (1998:808) och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd gäller följande lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Djurhållning

2 § Inom område med detaljplan krävs det tillstånd av samhällsnämnden för att hålla:

- nötkreatur, häst, get, får eller svin,
- tupp
- orm
- pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur (se undantag nedan)

Inget tillstånd krävs för att hålla maximalt fem stycken tamhöns utan tupp. Erforderligt hönshus och hönsgård ska finnas. Gödsel som uppkommer av hönshållningen ska hanteras så att läckage av näringsämnen undviks.

Tomgångskörning

3 § I Härnösands kommun får stillastående fordon med förbränningsmotor tomgångsköras i högst en minut. Förbudet gäller med följande undantag:

1. om trafikförhållanden föranlett fordonet att stanna, t.ex. i trafikkö,
2. om motorn hålls igång för att, i den mån det behövs för fordonets ändamålsenliga brukande, driva annan anordning på fordonet än sådan som avser uppvärmning.

Omedelbart tomgångskörningsförbud gäller dock fordon som stannats vid broöppning.

Spridning av gödsel

4 § Vid spridning av naturligt gödsel inom eller intill område med detaljplan gäller följande:

1. Tidpunkten för spridningen ska anpassas till sådana väder- och vindförhållanden som minskar risken för luktolägenheter.
2. Nedbrukning bör ske i omedelbar anslutning till spridningen.

Skydd för ytvattentäkt

5 § För att undvika förorening av kommunens vattentäkt Bondsjön finns ett fastlagt skyddsområde. Skyddsområdet omfattar en 100 meter bred strandzon mätt från respektive sjös strandlinje vid normalmedelvattenstånd. För skyddsområdet gäller följande föreskrifter:

1. Ensilageanläggning och upplag av gödsel eller gödningsmedel får inte anordnas med mindre än att betryggande åtgärder vidtages för skydd mot vattenförorening. Skyddsåtgärderna skall utföras enligt anvisningar lämnade av samhällsnämnden för varje särskilt fall.
2. Brandfarlig vara ska hanteras och förvaras enligt vad som föreskrivs för vattenskyddsområde i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2000:4) om skydd mot vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor.

3. Andra för vattnet skadliga ämnen, såsom tjärprodukter, smörj- och transformatoroljor eller andra liknande kemiska produkter, skall förvaras, transporteras och handhas på motsvarande sätt. Samhällsnämnden har därvid att bestämma vilken mängd som får lagras på fastighet samt föreskriva de skyddsåtgärder som i förekommande fall i övrigt skall vidtagas.
4. Fasta eller flytande ämnen i övrigt får ej spridas, släppas ut, uppläggas eller förvaras så att vattnet kan förorenas eller grumlas.
5. För uppställning av stationär maskin driven med flytande bränsle skall iakttas vad som föreskrivs i ovannämnda av naturvårdsverket utfärdade föreskrifter för skyddsområde.
6. Anläggning eller anordning som utnyttjar grundvatten, ytvatten eller mark som värmekälla eller värmemagasin får inte anläggas utan tillstånd.
7. Tvätt av motorfordon skall ske med miljöanpassade rengöringsmedel.

Eldning

6 § För skötsel och tillsyn av eldningsanordning för fasta bränslen gäller att lufttillförseln ska vara god och att bränslet ska förvaras torrt. All eldning med hushållsavfall, plast, målat eller tryckimpregnerat virke, spånskivor eller liknande material är förbjuden.

7 § Eldning av park- och trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under perioden 1 maj - 30 september. Park- och trädgårdsavfall måste vara torrt vid eldning och får inte innebära en olägenhet mot människors hälsa eller miljön. Kompostering av park- och trädgårdsavfall ska alltid prioriteras om möjligt.

Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandföreskrifter.

Ansökan och anmälan

8 § Enligt 46 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd skall en ansökan eller anmälan till samhällsnämnden enligt lokala föreskrifter meddelade med stöd av 39, 40 och 42 §§ i förordningen vara skriftlig och innehålla de uppgifter som behövs för ärendet samt de ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att bedöma de anordningar, lokaler eller anläggningar som avses i ansökan eller anmälan.

Straffbestämmelser

9 § I 29 kap. miljöbalken finns bestämmelser om straff och förverkande.

Dispens

10 § Samhällsnämnden får medge dispens från vad som gäller enligt §3-§7 i dessa föreskrifter, om det är uppenbart att risk för olägenheter från miljö- och hälsoskyddssynpunkt inte föreligger.

Avgifter

11 § Samhällsnämnden får ta ut avgift för prövning av ansökningar om tillstånd eller dispens, för handläggning av anmälan samt för tillsyn i övrigt enligt dessa föreskrifter enligt den taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som kommunfullmäktige antagit.

LOKALA FÖRESKRIFTER FÖR ATT SKYDDA MÄNNISKORS HÄLSA OCH MILJÖN

ANTAGNA AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2001-12-17 § 79

Inledande bestämmelser

1 §

Utöver bestämmelserna i miljöbalken (1998:808) och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd gäller följande lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Djurhållning

2 §

Det krävs tillstånd av miljö- och hälsoskyddsnämnden för att hålla

1. nötkreatur, häst, get, får eller svin,
2. pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur,
3. orm,

inom område med detaljplan.

Anm. Sällskapsdjur kan definieras som ett *litet antal djur* som *enbart* hålls för nöjes skull.

Tomgångskörning

3 §

I Härnösands kommun får stillastående fordon med förbränningsmotor tomgångsköras i högst en minut.

Förbudet gäller med följande undantag:

1. om trafikförhållanden föranlett fordonet att stanna, t.ex. i trafikkö,
2. om motorn hålls igång för att, i den mån det behövs för fordonets ändamålsenliga brukande, driva annan anordning på fordonet än sådan som avser uppvärmning.

Omedelbart tomgångskörningsförbud gäller dock fordon som stannats vid broöppning.

Spridning av gödsel

4 §

Vid spridning av naturligt gödsel inom eller intill område med detaljplan gäller följande:

1. Tidpunkten för spridningen ska anpassas till sådana väder- och vindförhållanden som minskar risken för luktolägenheter.

2. Nedbrukning bör ske i omedelbar anslutning till spridningen.

Skydd för ytvattentäkt

5 §

För att undvika förorening av kommunens vattentäkt Bondsjön finns ett fastlagt skyddsområde. Området är hela Bondsjön samt Långsjön med gränsen vid Billstabro samt vidare österut till sjöns slut. Skyddsområdet omfattar en 100 meter bred strandzon mätt från respektive sjös strandlinje vid normalmedelvattenstånd. För skyddsområdet gäller följande föreskrifter:

1. Ensilageanläggning och upplag av gödsel eller gödningsmedel får inte anordnas med mindre än att betryggande åtgärder vidtages för skydd mot vattenförorening. Skyddsåtgärderna skall utföras enligt anvisningar lämnade av Miljö- och Hälsoskyddsnämnden för varje särskilt fall.
2. Brandfarlig vara ska hanteras och förvaras enligt vad som föreskrivs för vattenskyddsområde i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2000:4) om skydd mot vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor.
3. Andra för vattnet skadliga ämnen, såsom tjärprodukter, smörj- och transformatoroljor eller andra liknande kemiska produkter, skall förvaras, transporteras och handhas på motsvarande sätt. Miljö- och Hälsoskyddsnämnden har därvid att bestämma vilken mängd som får lagras på fastighet samt föreskriva de skyddsåtgärder som i förekommande fall i övrigt skall vidtagas.
4. Fasta eller flytande ämnen i övrigt får ej spridas, släppas ut, uppläggas eller förvaras så att vattnet kan förorenas eller grumlas.
5. För uppställning av stationär maskin driven med flytande bränsle skall iakttas vad som föreskrivs i ovannämnda av naturvårdsverket utfärdade föreskrifter för skyddsområde.
6. Anläggning eller anordning som utnyttjar grundvatten, ytvatten eller mark som värmekälla eller värmemagasin får inte anläggas utan tillstånd.
7. Tvätt av motorfordon skall ske med miljöanpassade rengöringsmedel.

Eldning

6 §

För skötsel och tillsyn av eldningsanordning för fasta bränslen gäller att lufttillförseln ska vara god och att bränslet ska förvaras torrt. All eldning med hushållsavfall, plast, målat eller tryckimpregnerat virke, spånskivor eller liknande material är förbjuden.

7 §

Eldning av löv, kvistar och annat trädgårdsavfall inom områden med detaljplan är förbjuden under tiden 1 maj - 30 september. För Valborgsmässoeld och liknande krävs anmälan till räddningstjänsten. Övrig tid av året får eldning inom sådana områden ske endast av torrt trädgårdsavfall som inte kan utnyttjas för kompostering om det kan ske utan att olägenhet för människors hälsa uppstår.

Eldning får aldrig ske i strid mot gällande brandföreskrifter

Ansökan och anmälan

8 §

Enligt 46 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd skall en ansökan eller anmälan till miljö- och hälsoskyddsnämnden enligt lokala föreskrifter meddelade med stöd av 39, 40 och 42 §§ i förordningen vara skriftlig och innehålla de uppgifter som behövs för ärendet samt de ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att bedöma de anordningar, lokaler eller anläggningar som avses i ansökan eller anmälan.

Straffbestämmelser

9 §

I 29 kap. miljöbalken finns bestämmelser om straff och förverkande.

Dispens

10 §

Miljö- och hälsoskyddsnämnden får medge dispens från vad som gäller enligt §3-§7 i dessa föreskrifter, om det är uppenbart att risk för olägenheter från miljö- och hälsoskyddssynpunkt inte föreligger.

Avgifter

11 §

Miljö- och hälsoskyddsnämnden får ta ut avgift för prövning av ansökningar om tillstånd eller dispens, för handläggning av anmälan samt för tillsyn i övrigt enligt dessa föreskrifter enligt den taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som kommunfullmäktige antagit.

Kommunstyrelsen

§ 54

Dnr 2025-000057 1.2.2.1

Policy för samverkan med det civila samhället

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta Policy för samverkan med civilsamhället.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Glenn Sehlin (SD) och Andreas Sjölander (S).

Yrkanden

Glenn Sehlin (SD) yrkar på avslag på förvaltningens förslag och att den gamla versionen av policyn ska fortsätta gälla.

Andreas Sjölander (S) yrkar på avslag på Glenn Sehlins (SD) förslag.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det föreligger två förslag till beslut, förvaltningens förslag och Glenn Sehlins (SD) förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt förvaltningens förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt Glenn Sehlins (SD) förslag.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Bakgrund

Härnösands kommun har sedan tidigare en Policy för samverkan med det civila samhället som antogs av kommunfullmäktige 2017. Då den behöver uppdateras har en ny policy arbetats fram. Det nya förslaget på policy är en ambitionshöjning från den föregående policyn och lyfter fram vikten av en fungerande samverkan med det civila samhället men även några principer som denna samverkan ska utgå från.

Förslaget till policy har lämnats till Tillgänglighetsrådet samt till det kommunala pensionärsrådet för synpunkter. De synpunkter som inkommit

Kommunstyrelsen

berör processen och frågor om vad som är skillnaden mot den gamla policyn. Det är tydligt att den gamla policyn inte varit tydligt kommunicerad. Funktionsrätt Härnösand påpekade att de saknade Funktionshindersorganisationerna i de exempel som finns med, detta har tillgodosetts genom att målgruppen personer med funktionshinder har lagts till.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att fastställa Policy för samverkan med det civila samhället då den gamla policyn dels har passerat sista giltighetsdatum men också för att den nya policyn är en tydlig ambitionshöjning i kommunens arbete.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-21

Checklista inför beslut

Policy för samverkan med civilsamhället

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Policy för samverkan med det civila samhället

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta Policy för samverkan med civilsamhället.

Beskrivning av ärendet

Härnösands kommun har sedan tidigare en Policy för samverkan med det civila samhället som antogs av kommunfullmäktige 2017. Då den behöver uppdateras har en ny policy arbetats fram. Det nya förslaget på policy är en ambitionshöjning från den föregående policyn och lyfter fram vikten av en fungerande samverkan med det civila samhället men även några principer som denna samverkan ska utgå från.

Förslaget till policy har lämnats till Tillgänglighetsrådet samt till det kommunala pensionärsrådet för synpunkter. De synpunkter som inkommit berör processen och frågor om vad som är skillnaden mot den gamla policyn. Det är tydligt att den gamla policyn inte varit tydligt kommunicerad. Funktionsrådet Härnösand påpekade att de saknade Funktionshindersorganisationerna i de exempel som finns med, detta har tillgodosetts genom att målgruppen personer med funktionshinder har lagts till.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att fastställa Policy för samverkan med det civila samhället då den gamla policyn dels har passerat sista giltighetsdatum men också för att den nya policyn är en tydlig ambitionshöjning i kommunens arbete.

Beslutsunderlag

Checklista inför beslut

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Ina Lindström Skandevall
Utredare

Bilagor

Förslag Policy för samverkan med det civila samhället

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Policy för samverkan med det civila samhället

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja X Nej
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Alla invånare som på något sätt är aktiv i civilsamhället, dvs föreningar, trossamfund, stiftelser, nätverk eller andra aktörer inom det civila samhället.

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

Genom ett tydligare policy och en höjd ambitionsnivå från kommunens sida kan konsekvenserna bli positiva för de berörda.

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja X Nej X

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2025-000057

5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

Policyn har lämnats på remiss till Tillgänglighetsrådet samt det kommunala pensionärsrådet för att ge de föreningar och organisationer som finns där, möjlighet att yttra sig. Ett fåtal synpunkter har inkommit där flera är frågor runt skillnader mot den gamla policyn samt formalia runt dokumentet. Dessa besvaras inte i detta dokument.

Funktionsrätt Härnösand påpekade att de saknade Funktionshindersorganisationerna i de exempel som finns med, detta har tillgodosetts genom att målgruppen med funktionshinder har lagts till.

6. Om nej – motivera varför inte

Ingen dialog har skett med hela civilsamhället inför, under, eller efter framtagandet av denna policy utan valet föll på att inhämta synpunkter från delar av civilsamhället.

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling
(Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

Att stärka samverkan med det civila samhället ligger väl i linje med kommunens tillväxtstrategi där det bland annat står "I Härnösand är vi engagerade och företagsamma – på egen hand eller tillsammans i företag, organisationer och nätverk".

I årsplanen uppdrar kommunstyrelsen, övriga nämnder och helägda bolag att genom strategisk samverkan förbättra förutsättningarna för att nå de antagna målen i kommunens tillväxtstrategi, och där kan denna policy vara ett steg på vägen.

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

Att ha ett aktivt civilsamhälle som bidrar till kommunens utveckling bidrar positivt till kommunens ekonomi då det skapar tillväxt och utveckling. Det kan även medföra viss kostnad i form av ekonomiskt stöd till aktörer i det civila samhället.

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2025-000057

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)
Ingen ☒ Liten ☐ Stor ☐

Beslutet har ingen direkt påverkan på klimat/miljö.

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

Under punkten 4.4 beskrivs att Härnösands kommun, tillsammans med andra aktörer, ska skapa förutsättningar för en samhällsgemenskap, med mångfald, jämställdhet, ökad inkludering och integration som grund. Denna samverkan ska också främja mänskliga rättigheter, tillgänglighet och delaktighet och motarbeta diskriminering och rasism. Detta kan ses ha en positiv inverkan på jämställdheten och jämlikheten.

Det är viktigt att kommunen ständigt uppmärksammar vikten av jämställdhet och jämlikhet och att detta också speglas i samverkan med det civila samhället så att både pojkar och flickor och kvinnor och män, får samma förutsättningar i samverkan med kommunen.

Policy för samverkan med civilsamhället

Dokumentnamn	Policy för samverkan med civilsamhället		Dokumenttyp Policy	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum	Diarienummer 2025-000057
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version 1.0	Senast reviderad	Giltig t o m 2029-05-01
Dokumentinformation				
Dokumentet gäller för	Alla nämnder och bolag i Härnösands kommun			
Annan information				

Innehåll

1	Inledning	3
2	Definition av civilsamhället	4
3	Omfattning	5
3.1	Principen om kommunikation och delaktighet	6
3.2	Principen om samhällsutveckling	6
3.3	Principen om självständighet	6
3.4	Principen om mångfald och mänskliga rättigheter	7
4	Kriterier för samverkan med civilsamhället	8
5	Uppföljning	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1 Inledning

Härnösands kommun ser aktörer i civilsamhället som viktiga för ett välfungerande samhälle. Kommunen vill uppmuntra till engagemang, delaktighet och samverkan för att gemensamt stärka demokrati och goda levnadsförhållanden för kommunens invånare.

Härnösands kommuns samverkan med civilsamhället ska förstärka och komplettera den verksamhet som kommunen bedriver. Samverkan sker även för att prova nya verksamheter, utveckla nya metoder i redan etablerade verksamheter, och stimulera till nyskapande lösningar. Kommunen ska även stötta och ta vara på de olika roller som civilsamhället har.

Härnösands kommun har en ambition att Härnösands invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället. Civilsamhället är viktigt för att skapa delaktighet och engagemang för samhället, och Härnösands kommun är därför mån om att ha en god samverkan med alla dessa aktörer.

Syftet med policyn är att ange ett för Härnösands kommun gemensamt förhållningssätt för samverkan mellan kommunen och aktörer i civilsamhället. På så sätt ökar möjligheterna till god samverkan.

2 Definition av civilsamhället

Den nationella politiken beskriver det civila samhället som ”en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.”

Inom det civila samhället verkar bland annat ideella föreningar, stiftelser och trossamfund men även nätverk, upprop och andra aktörer. Dessa aktörer har någon form av oegennyttigt (eller allmännyttigt) uppdrag eller syfte, utan att vara statliga och kommunala. Till det civila samhällets organisationer hör även sociala företag och aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Civilsamhället avser inte enskilda privatpersoner.

Dessa aktörer kan fungera både som röstbärare och opinionsbildare, de ger service till medborgarna och de utför offentliga tjänster.

Aktörer i civilsamhället har många olika roller som stärker samhällsutvecklingen. Dessa roller är bland annat:

- En röstbärare av olika gruppers behov, värderingar och intressen.
- En granskare av kommunens arbete.
- En mötesplats för människor, där möjlighet finns att diskutera och bilda opinion, en förutsättning för en fungerande demokrati.
- En servicegivare, där organisationer ger sina medlemmar eller invånare i allmänhet service utan att ta emot full ersättning, vilket ofta sker genom ideellt arbete.
- En innovatör, genom att aktörer identifierar behov och tillhandahåller olika lösningar på samhällsutmaningar.

Den samverkan som sker mellan Härnösands kommun och civilsamhället berör många målgrupper: barn, ungdomar, vuxna och äldre, personer med funktionshinder samt alla invånare med olika förutsättningar, bakgrund och kulturer.

Samverkan handlar om att någon form av aktivitet överskrider gränser inom eller mellan organisationer och/eller organisatoriska enheter. Det finns en stor variation i hur samverkan mellan Härnösands kommun och civilsamhället sker.

Härnösands kommuns samverkan med aktörer i civilsamhället sker inom de ramar som styr kommunens uppdrag. Dessa ramar sätts främst i kommunallagen, men även annan lagstiftning. Samverkan ska följa den inriktning som Härnösands kommun fastställt i Mål och budget, planer och program. Till det kommer Härnösands kommuns policyer och riktlinjer.

3 Omfattning

Policyn gäller alla kommunens nämnder och bolag, och omfattar all samverkan som sker mellan Härnösands kommun och aktörer inom civilsamhället.

4 Principer för god samverkan mellan aktörer i civilsamhället och Härnösands kommun

För att uppnå god samverkan har följande principer formulerats. Dessa principer ska vägleda hur kommunen ska förhålla sig till aktörer i civilsamhället. Samverkan sker alltid utifrån att kommunen och civilsamhället agerar utifrån sina egna specifika roller, uppdrag och identiteter.

4.1 Principen om kommunikation och delaktighet

Civilsamhällets möjligheter att bidra till kommunens utveckling bygger på kommunikation och delaktighet.

Det ska vara enkelt för civilsamhället att komma i kontakt med nämnder, förvaltningar och kommunala bolag, och få information och stöd. Det betyder att varje aktör ska veta vilken nämnd, förvaltning, kommunalt bolag och sakfråga kommunikationen rör, hur kommunikationen kommer att genomföras samt vilken nivå av inflytande som är aktuell.

Kommunikationen kan ske på olika sätt som bjuder in till olika nivåer av inflytande. För att förtydliga vilken nivå av inflytande som ges aktörer ska Härnösands kommun använda en terminologi som tydliggör syftet med kommunikationen, vad kommunen förväntar sig och vilket inflytande aktörer kan förvänta sig.

Kommunen ska erbjuda tidig dialog med aktörer i de ärenden där de påverkas. Det kan till exempel röra sig om att kommunen planerar att påbörja verksamhet inom ett geografiskt område där aktörer ägnar sig åt liknande verksamhet, förändrade förutsättningar kring lokaler inom det kommunala beståndet, utformandet av styrdokument, eller att investeringar görs inom ett verksamhetsområde eller geografiskt område där aktörer har intressen.

Härnösands kommun ska i sina kontakter med civilsamhället uppträda och uppfattas som en organisation.

4.2 Principen om samhällsutveckling

Civilsamhället är en viktig partner för att hantera gemensamma samhällsutmaningar. Förutsättningar och former för samverkan kring dessa identifieras genom dialog.

Kommunen och civilsamhället ska tillsammans främja ett hållbart samhälle, i staden, tätorter och landsbygden.

Civilsamhället ska bjudas in till dialoger utifrån behov för att föra fram olika perspektiv. Dialoger ska vara öppna för samtliga aktörer som känner sig berörda.

4.3 Principen om självständighet

Kommunen ska sträva efter att underlätta aktörernas självständighet. Aktörerna ska kunna vara både samarbetspart och kritiskt granskande utan att riskera samverkan eller stöd.

För att säkerställa aktörers självständighet är det avgörande att skapa långsiktighet när det gäller beslut, finansiering och andra förutsättningar som

påverkar aktörerna. Långsiktigheten måste dock balanseras mot utrymme för flexibilitet, nyskapande och utifrån kommunens ekonomiska möjligheter.

Civilsamhället formulerar självständigt kvalitetskriterierna för sin verksamhet. När aktörer åtar sig att utföra uppdrag åt kommunen, är det kommunen som avgör vilka krav på kvalitet som gäller.

Kommunen ska inte ta över verksamhet som drivs av aktörer inom civilsamhället eller starta konkurrerande verksamhet. Undantag kan göras om övertagandet görs i samförstånd med berörd aktör eller om förändringar skett i lag eller annan styrning.

4.4 Principen om mångfald och mänskliga rättigheter

I samverkan med aktörer ska Härnösands kommun skapa förutsättningar för en samhällsgemenskap, med mångfald, jämställdhet, ökad inkludering och integration som grund. Denna samverkan ska också främja mänskliga rättigheter, tillgänglighet och delaktighet och motarbeta diskriminering och rasism.

5 Kriterier för samverkan med civilsamhället

Aktörer som vill samverka med Härnösands kommun, ska uppfylla vissa kriterier. Innan samverkan sker ska det säkerställas att följande kriterier följs:

Den samverkan som sker ska gagna invånarna i Härnösands kommun, ske inom ramen för kommunallagen, samt bidra till de av kommunfullmäktige och nämnder fastställda ambitioner.

- I den samverkan som sker med Härnösands kommun ska aktören följa gällande lagstiftning.
- Samverkan ska inte ske med en aktör om aktören, eller en företrädare för aktören som agerar inom ramen för aktörens verksamhet
 - utövar våld, tvång eller hot mot en person eller på annat sätt kränker en persons grundläggande fri- och rättigheter,
 - diskriminerar personer eller grupper av personer eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
 - försvarar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller motarbetar det demokratiska styrelseskicket.
- Inom ramen för den kommunala kompetensen, det vill säga den verksamhet som samverkan rör ska komma Härnösandsborna till och vara förankrad i kommunens område och dess medlemmar.
- Vara proportionerligt, det vill säga kommunens insats ska stå i förhållande till den nytta som åtgärden avser att ge.
- Utgå från likställighetsprincipen, det vill säga föreningar av samma typ bör ges samma förutsättningar/möjligheter till samverkan. Vid undantag behöver sakliga skäl anges.
- Ska inte leda till snedvriden eller hota att leda till att snedvrida konkurrensen eller strida mot 2 kap § 8 kommunallagen, eller vara ett individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare.

6 Uppföljning

Samverkan förutsätter att det finns förutsättningar och en struktur för uppföljning mellan parterna. Utvärderingen ska också spegla jämställdhet och jämlikhetsperspektivet.

Kommunstyrelsen

§ 55

Dnr 2021-000196 1.2.3.2

Reglemente för internkontroll

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta reviderat reglemente för internkontroll.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Andreas Sjölander (S).

Yrkanden

Andreas Sjölander (S) yrkar på att i bilaga 1 på sidan 3 stryka ordet ”alla” så att den aktuella meningen istället lyder: Genomföra en internkontroll inom nämndens ansvarsområden vilket bland annat omfattar verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö.

Bakgrund

Reglementet för internkontroll har reviderats och förtydligats genom att ange att kommunstyrelsen ska få ta del av internkontrollplanen som en del av uppsiktsplikten. Utöver det anges att nämnden årligen, enligt KL 6 kap 6§, ska göra en bedömning om den interna kontrollen varit tillräcklig och motivera densamma.

Jämställdhetsperspektivet har integrerats i styrdokumentet och nämndernas arbete med internkontrollplanen.

Internkontroll är en arbetsprocess som pågår under hela arbetsåret. Det gällande reglementet för internkontroll reviderades senast 2021.

Syftet med den interna kontrollen är att bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks, att verksamheten bedrivs effektivt och säkert och att inte allvarliga fel begås.

Till reglementet finns tillämpningsanvisningar upprättade.

Bedömning

Syftet med den interna kontrollen är att bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks, att verksamheten bedrivs effektivt och säkert och att inte allvarliga fel begås. Genom att förtydliga att nämnderna ska göra en bedömning om den interna kontrollen varit tillräcklig och motivera densamma, skapas större förståelse för om den interna kontrollen varit

Kommunstyrelsen

tillräcklig, samt ger det kommunstyrelsen ett ytterligare instrument för att utöva sin uppsiktsplikt.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-10

Checklista inför beslut

KF Protokollsutdrag 2021-09-27 §83

Reglemente för internkontroll

Kommunstyrelseförvaltningen

Petra Werner, +46-611-348530

petra.werner@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Reglemente för internkontroll

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderat reglemente för internkontroll.

Beskrivning av ärendet

Reglementet för internkontroll har reviderats och förtydligats genom att ange att kommunstyrelsen ska få ta del av internkontrollplanen som en del av uppsiktsplikten. Utöver det anges att nämnden årligen, enligt KL 6 kap 6§, ska göra en bedömning om den interna kontrollen varit tillräcklig och motivera densamma.

Jämställdhetsperspektivet har integrerats i styrdokumentet och nämndernas arbete med internkontrollplanen.

Internkontroll är en arbetsprocess som pågår under hela arbetsåret. Det gällande reglementet för internkontroll reviderades senast 2021.

Syftet med den interna kontrollen är att bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks, att verksamheten bedrivs effektivt och säkert och att inte allvarliga fel begås.

Till reglementet finns tillämpningsanvisningar upprättade.

Bedömning

Syftet med den interna kontrollen är att bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks, att verksamheten bedrivs effektivt och säkert och att inte allvarliga fel begås. Genom att förtydliga att nämnderna ska göra en bedömning om den interna kontrollen varit tillräcklig och motivera densamma, skapas större förståelse för om den interna kontrollen varit tillräcklig, samt ger det kommunstyrelsen ett ytterligare instrument för att utöva sin uppsiktsplikt.

Beslutsunderlag

KF Protokollsutdrag 2021-09-27 §83

Datum
2024-09-23

Dnr
KS/2021-000196

Petra Werner
Chef kanslienheten

Bilagor

Bilaga 1 – Reglemente för internkontroll – med revideringar

Bilaga 2 – Reglemente för internkontroll

Kommunstyrelseförvaltningen

Petra Werner, +46-611-348530

petra.werner@harnosand.se

Reglemente för internkontroll

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja NejX
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Reglementet beskriver kommunens arbetsprocesser inom ramen för intern kontroll och påverkar inga grupper.

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

Ej aktuellt

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja NejX

5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

Ej aktuellt

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2021-000196

6. Om nej – motivera varför inte

Ej aktuellt

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling (Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

Enligt reglementet och kommunallagen 6 kap §6 ska styrelse och nämnder inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Styrelsen ska också se till att internkontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 10 kap. §1 har lämnats över till någon annan. Beslutet innebär ett förtydligande av ansvaret

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

Ett reglemente för internkontroll som är tydligt i styrelse och nämnds ansvar för den interna kontrollen bidrar till effektiv och rättssäker verksamhet, vilket kan påverka kommunens ekonomi positivt.

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)

Ingen X Liten Stor

Ej aktuellt

Datum
2025-03-26

Dnr
KS/2021-000196

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

Ej aktuellt

Reglemente för internkontroll

Dokumentnamn	Reglemente för internkontroll		Dokumenttyp Reglemente	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum 2021-09-27	Diarienummer KS2021-000196
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version 4	Senast reviderad 2025-04-02	Giltig t o m Tills vidare
Dokumentinformation	Reglemente för internkontroll			
Dokumentet gäller för	Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnder			
Annan information				

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2. Syfte	3
3. Ansvarsfördelning	3
2.1 Kommunfullmäktige och kommunstyrelse	3
2.2 Nämnd	3
2 Arbeta med internkontroll	4
3 Rapportering av felaktigheter och brister	4

1 Inledning

Med intern kontroll avses de strukturer, system och processer inom nämndens ansvarsområde som bidrar till tydlighet och ordning och som säkerställer att verksamheten bedrivs i enlighet med beslutade mål, uppdrag och övriga styrdokument. Den interna kontrollen ingår i styrningen och är en del av ledningssystemet.

2. Syfte

Reglementet syftar till att säkerställa att de kommunala målen uppfylls genom tillfredsställande internkontroll, det vill säga att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande uppnås:

- Verksamheterna ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva
- Finansiell rapportering och information om verksamheter ska vara tillförlitliga
- Tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer följs

3. Ansvarsfördelning

2.1 Kommunfullmäktige och kommunstyrelse

Kommunfullmäktige beslutar om reglementet för internkontroll.

Kommunstyrelsen ansvar för tillräcklig och tillfredsställande internkontroll i den egna verksamheten, kommunen som helhet samt respektive nämnd.

Kommunstyrelsen kan varje år besluta om förvaltningsövergripande internkontroller som ska gälla för hela kommunen.

2.2 Nämnd

Nämnderna har det yttersta ansvaret för internkontrollen inom respektive verksamhetsområde och ska återrapportera till kommunstyrelsen om hur internkontrollen fungerar.

Varje nämnd har ansvar för att:

- genomföra en internkontroll inom nämndens alla ansvarsområden vilket bland annat omfattar verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö
- internkontrollen enligt fastställda mål och riktlinjer bidrar till att utveckla och effektivisera förvaltningens verksamhet
- årligen besluta om internkontrollplan som en del av verksamhetsplanen
- till kommunstyrelsen rapportera brister som upptäcks i internkontrollen
- årligen besluta om uppföljning av internkontrollplan som en del av delårsrapporten och verksamhetsberättelsen
- skicka den antagna internkontrollplanen som en del av verksamhetsplanen till kommunstyrelsen för kännedom. Vidare ska även planerings- och uppföljningsrapporterna överlämnas till kommunstyrelsen för kännedom.
- årligen göra en övergripande bedömning av om den interna kontrollen varit tillräcklig inom nämndens ansvarsområde enligt KL 6 kap 6§
- integrera jämställdhetsperspektivet i internkontrollarbetet

Internkontrollprocessen är uppdelad i tre faser: planeringsfas, genomförandefas samt förbättringsfas. Fas ett består av internkontrollplanen som beslutas inom ramen för verksamhetsplanen. Fas två är genomförandet av kontrollmoment som följs upp i delårsrapporten. Fas tre är uppföljning av internkontrollplanen inklusive vidtagna förbättringsåtgärder som följs upp som en del av verksamhetsberättelsen. Där ska framgå vilka internkontroller som genomförts under året och vilka föreslagna åtgärder som vidtagits. Vid årets slut ska en övergripande bedömning och en motivering genomföras av om den interna kontrollen varit tillräcklig inom nämndens ansvarsområde.

2 Arbete med internkontroll

Kommunen har ett processororienterat synsätt på internkontroll med utgångspunkt i att kommunens mål ska uppnås. Den interna kontrollen är ett hjälpmedel för att uppnå dessa mål och riskanalys är en viktig del för att hantera de risker som kan hindra kommunen från att uppnå målen. Identifiering av risker i verksamheterna ska ske löpande och vara en del av arbetsvardagen. Arbetsgången beskrivs ingående i den tillhörande rutinen.

3 Rapportering av felaktigheter och brister

Identifierade brister, incidenter eller företeelser där ett brott skett ska omedelbart rapporteras till överordnad i syfte att omgående komma till rätta med de fel och brister som uppmärksammas. Allvarligare fel eller brister ska utredas.

Reglemente för internkontroll

Dokumentnamn	Reglemente för internkontroll		Dokumenttyp Reglemente	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum 2021-09-27	Diarienummer 2021-000196
Dokumentansvarig/processägare	Kanslienheten	Version 5	Senast reviderad 2025-04-02	Giltig t o m Tills vidare
Dokumentinformation	Reglemente för internkontroll			
Dokumentet gäller för	Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnder			
Annan information				

Innehåll

1	Inledning	3
2	Syfte.....	4
3	Ansvarsfördelning	5
	3.1 Kommunfullmäktige och kommunstyrelse	5
	3.2 Nämnd	5
4	Arbetet med internkontroll	6
5	3 Rapportering av felaktigheter och brister	7

1 Inledning

Med intern kontroll avses de strukturer, system och processer inom nämndens ansvarsområde som bidrar till tydlighet och ordning och som säkerställer att verksamheten bedrivs i enlighet med beslutade mål, uppdrag och övriga styrdokument. Den interna kontrollen ingår i styrningen och är en del av ledningssystemet.

2 Syfte

Reglementet syftar till att säkerställa att de kommunala målen uppfylls genom tillfredsställande internkontroll, det vill säga att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande uppnås:

- Verksamheterna ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva
- Finansiell rapportering och information om verksamheter ska vara tillförlitliga
- Tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer följs

3 Ansvarsfördelning

3.1 Kommunfullmäktige och kommunstyrelse

Kommunfullmäktige beslutar om reglementet för internkontroll.

Kommunstyrelsen ansvarar för tillräcklig och tillfredsställande internkontroll i den egna verksamheten, kommunen som helhet samt respektive nämnd.

Kommunstyrelsen kan varje år besluta om förvaltningsövergripande internkontroller som ska gälla för hela kommunen.

3.2 Nämnd

Nämnderna har det yttersta ansvaret för internkontrollen inom respektive verksamhetsområde och ska återrapportera till kommunstyrelsen om hur internkontrollen fungerar.

Varje nämnd har ansvar för att:

- genomföra en internkontroll inom nämndens ansvarsområden vilket bland annat omfattar verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö
- internkontrollen enligt fastställda mål och riktlinjer bidrar till att utveckla och effektivisera förvaltningens verksamhet
- årligen besluta om internkontrollplan som en del av verksamhetsplanen
- till kommunstyrelsen rapportera brister som upptäcks i internkontrollen
- årligen besluta om uppföljning av internkontrollplan som en del av delårsrapporten och verksamhetsberättelsen
- skicka den antagna internkontrollplanen som en del av verksamhetsplanen till kommunstyrelsen för kännedom. Vidare ska även planerings- och uppföljningsrapporterna överlämnas till kommunstyrelsen för kännedom.
- årligen göra en övergripande bedömning av om den interna kontrollen varit tillräcklig inom nämndens ansvarsområde enligt KL 6 kap 6§
- integrera jämställdhetsperspektivet i internkontrollarbetet

Internkontrollprocessen är uppdelad i tre faser: planeringsfas, genomförandefas samt förbättringsfas. Fas ett består av internkontrollplanen som beslutas inom ramen för verksamhetsplanen. Fas två är genomförandet av kontrollmoment som följs upp i delårsrapporten. Fas tre är uppföljning av internkontrollplanen inklusive vidtagna förbättringsåtgärder som följs upp som en del av verksamhetsberättelsen. Där ska framgå vilka internkontroller som genomförts under året och vilka föreslagna åtgärder som vidtagits. Vid årets slut ska en övergripande bedömning och en motivering genomföras av om den interna kontrollen varit tillräcklig inom nämndens ansvarsområde.

4 Arbetet med internkontroll

Kommunen har ett processorienterat synsätt på internkontroll med utgångspunkt i att kommunens mål ska uppnås. Den interna kontrollen är ett hjälpmedel för att uppnå dessa mål och riskanalys är en viktig del för att hantera de risker som kan hindra kommunen från att uppnå målen. Identifiering av risker i verksamheterna ska ske löpande och vara en del av arbetsvardagen. Arbetsgången beskrivs ingående i den tillhörande rutinen.

5 3 Rapportering av felaktigheter och brister

Identifierade brister, incidenter eller företeelser där ett brott skett ska omedelbart rapporteras till överordnad i syfte att omgående komma till rätta med de fel och brister som uppmärksammats. Allvarligare fel eller brister ska utredas.

Kommunstyrelsen

§ 57

Dnr 2022-000520 1.2.3.1

Riktlinjer för utövande av uppsiktsplikt

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad riktlinje för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Glenn Sehlin (SD), Knapp Britta Thyr (MP) och Charlotte Höglund Bystedt (SD).

Yrkanden

Glenn Sehlin (SD) yrkar på följande tillägg i riktlinjen bilaga 1, s.9 p 3.6 under jämställdhetsintegrering efter *medventenhet om genus*: ”alla har samma rättigheter och skyldigheter oavsett kön”.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det föreligger två förslag till beslut, förvaltningens förslag och Glenn Sehlins (SD) förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt förvaltningens förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt Glenn Sehlins (SD) förslag.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Bakgrund

Den riktlinje som från och med 2023-01-18 reglerat fullgörandet av uppsiktsplikten har tjänat som ett gott stöd och bidragit till en förstärkt struktur i arbetet.

Förslaget till reviderad riktlinje avser att förtydliga arbetets innehåll ytterligare och har tagit revisionens rekommendationer till sig genom att förtydliga vilken dokumentation kommunstyrelsen behöver få till sig för att utöva sin uppsikt.

Kommunstyrelsen

Andra delar som reviderats är bland annat ett förtydligande av vilka avvikelser man behöver upprätta handlingsplaner för i nämnderna, samt att en utvärdering av arbetsprocesserna behöver genomföras av kommunstyrelsen som ett led i att förbättra arbetssätt och rutiner. När det gäller dialogerna vid den förstärkta uppsiktsplikten har revideringen punktvis givit förslag till vad som ska behandlas i dialogerna, som ett stöd i densamma.

Bedömning

Ett tydliggörande av vilken dokumentation kommunstyrelsen ska få sig tillsänd för att utöva sin uppsikt ökar kommunstyrelsens möjligheter att utöva uppsikt. Bedömningen är att revideringarna bidrar till ökad kvalitet i dialogerna vid den förstärkta uppsiktsplikten och att införandet av jämställdhetsperspektivet i uppsikten kan öka förståelsen för hur jämställdhetsperspektivet ingår i nämndernas ledning och styrning.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-10

Checklista inför beslut

Protokollsutdrag KS 2023-01-18 § 6

Riktlinje för utövande av uppsiktsplikt

Ekonomiavdelning

Petra Werner, +46-611-348530

petra.werner@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Riktlinjer för uppsiktsplikt

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad riktlinje för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Beskrivning av ärendet

Den riktlinje som från och med 2023-01-18 reglerat fullgörandet av uppsiktsplikten har tjänat som ett gott stöd och bidragit till en förstärkt struktur i arbetet.

Förslaget till reviderad riktlinje avser att förtydliga arbetets innehåll ytterligare och har tagit revisionens rekommendationer till sig genom att förtydliga vilken dokumentation kommunstyrelsen behöver få till sig för att utöva sin uppsikt.

Andra delar som reviderats är bland annat ett förtydligande av vilka avvikelser man behöver upprätta handlingsplaner för i nämnderna, samt att en utvärdering av arbetsprocesserna behöver genomföras av kommunstyrelsen som ett led i att förbättra arbetssätt och rutiner. När det gäller dialogerna vid den förstärka uppsiktsplikten har revideringen punktvis givit förslag till vad som ska behandlas i dialogerna, som ett stöd i densamma.

Bedömning

Ett tydliggörande av vilken dokumentation kommunstyrelsen ska få sig tillsänd för att utöva sin uppsikt ökar kommunstyrelsens möjligheter att utöva uppsikt. Bedömningen är att revideringarna bidrar till ökad kvalitet i dialogerna vid den förstärka uppsiktsplikten och att införandet av jämställdhetsperspektivet i uppsikten kan öka förståelsen för hur jämställdhetsperspektivet ingår i nämndernas ledning och styrning.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KS 2023-01-18 §6

Datum
2024-09-23

Dnr
KS/2022-000520

Petra Werner
Chef kanslienheten

Bilagor

Bilaga 1 – Riktlinje för utövande av uppsiktsplikt - med revideringar

Bilaga 2 – Riktlinje för utövande av uppsiktsplikt

Checklista inför beslut

Kommunstyrelseförvaltningen

Petra Werner, +46-611-348530

petra.werner@harnosand.se

Riktlinjer för utövande av uppsiktsplikt

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja Nej
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Riktlinjen beskriver de interna processerna, ansvar och förutsättningar för kommunstyrelsen att utföra uppsikten över nämnderna och påverkar inte någon särskild målgrupp

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

Ej aktuellt

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja NejX

5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

Ej aktuellt

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2022-000520

6. Om nej – motivera varför inte

Ej aktuellt

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling
(Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

Beslutet inverkar på och ger förutsättningar för kommunstyrelsens möjligheter att utöva uppsikt i hur nämnderna utövar en god intern kontroll i sina verksamheter, hur nämnderna bidrar till att kommunen som helhet har en god ekonomisk hushållning samt hur nämnderna bidrar till de kommunövergripande målen.

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

I kommunstyrelsens ansvar för att utöva uppsikt över nämndernas ekonomiska ställning är grundantagandet att uppsikten bidrar till ekonomisk kontroll.

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)

Ingen X Liten Stor

Ej aktuellt

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

Jämställdhetsperspektivet är en del av riktlinjen i detta beslut. Genom att perspektivet är en del av kommunstyrelsens uppsikt är det möjligt att följa utvecklingen av jämställdhetsintegrering i nämnderna.

Riktlinje för fullgörande av uppsiktsplikt

Dokumentnamn	Riktlinje för utövande av uppsiktsplikt		Dokumenttyp	
			Riktlinje	
Fastställd/upprättad av	Kommunstyrelsen		Datum	Diarienummer
			2025-04-02	[Diariennr]
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelsen	Version	Senast reviderad	Giltig t o m
		3.0	2022-12-05	2029-04-01
Dokumentinformation	Riktlinje för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt			
Dokumentet gäller för	Kommunstyrelsen, nämnder och bolag i Härnösands kommun			
Annan information	Beskriver hur kommunstyrelsen utövar uppsiktsplikten			

Innehåll

1	Bakgrund	3
1.1	Kommunallagens bestämmelser.....	3
1.2	Begränsning	3
1.3	Syfte med riktlinjen	3
1.4	Uppsiktsplikten i reglementet.....	3
1.5	Bolagsordning och ägardirektiv	4
2	Ansvar och utövande	5
2.1	Behovsprövade aktiviteter och utgångspunkter för arbetet generellt	6
3	Ansvarsfrihet kopplad till uppsiktsplikt	7
3.1	För bolag	7
3.2	För förbund med direktion	7
3.3	Övergripande bedömning	7
3.4	Dialog vid förstärkt uppsiktsplikt	7
3.5	Handlingsplan	8
3.6	Uppsiktsplikt och jämställdhetsintegrering	9

1 Bakgrund

1.1 Kommunallagens bestämmelser

Enligt kommunallagen 6 kap §1 ska kommunstyrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas och bolagens verksamhet. Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan ha inverkan på kommunens ekonomiska ställning samt hos fullmäktige göra de framställningar som behövs.

Förstärkt uppsiktsplikt gäller för kommunala aktiebolag. Det innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut för varje bolag ska pröva om verksamheten under föregående år varit förenlig med det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för den kommunala kompetensen. Om så inte är fallet ska förslag om nödvändiga åtgärder framläggas till fullmäktige.

De nämnder, kommunalförbund samt hel- och delägda bolag vars verksamhet inte är av obetydlig omfattning och som kommunen på grund av andelsinnehav har ett bestämmande eller väsentligt inflytande över omfattas av uppsiktsplikten.

1.2 Begränsning

Uppsiktsplikten begränsas till rätten att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt att, på förekommen anledning, ge kommunfullmäktige möjlighet att ingripa i egenskap av högsta beslutande organ.

1.3 Syfte med riktlinjen

Kommunallagens bestämmelser är av principiell karaktär och förarbetena ger ingen närmare vägledning kring vad som ska ingå eller hur uppsiktsplikten ska bedrivas. Kommunens reglemente återger huvuddragen i lagstiftningen. Riktlinjen syftar till att tydliggöra förväntningar och underlätta planering.

1.4 Uppsiktsplikten i reglementet

Reglementet för kommunstyrelsen och nämnderna anger att kommunstyrelsens uppgift är att:

- ha uppsikt över nämndernas verksamhet samt kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund
- ha uppsikt över verksamhet och uppdrag som bedrivs av annan juridisk person eller samverkansorganisation i vilken kommunen ingår
- kontrollera och följa upp verksamhet, när vård av kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare
- årligen fatta beslut enligt kommunallagen 6 kap §9 gällande uppsiktsplikt över kommunala bolag

1.5 Bolagsordning och ägardirektiv

För att kommunstyrelsen ska kunna utöva uppsikt och inhämta upplysningar från kommunala hel- och delägda bolag måste en sådan rättighet regleras i bolagets ägardirektiv och bolagsordning. Det ankommer på kommunstyrelsen att säkerställa att bolagen har skyldighet att inkomma med sådana uppgifter som krävs för att kommunstyrelsens ska kunna fullgöra sin uppsiktsplikt.

2 Ansvar och utövande

Uppsiktsplikten utövas genom flera regelbundna aktiviteter under verksamhetsåret. Aktiviteterna är i huvudsak knutna till kommunens planerings- och uppföljningsprocesser och de upplysningar som därigenom lämnas. Riktlinje för styrning, planering, uppföljning och kontroll är ett grundläggande styrdokument som beskriver nämnd och förvaltningens ansvar i dessa processer.

Uppsiktsplikten är hela kommunstyrelsens ansvar. Om endast delar av styrelsen, exempelvis presidium/arbetsutskott, medverkar i en aktivitet ska återrapporering ske till hela styrelsen. Uppsiktsplikten genomförs genom:

- att nämnder i enlighet med kommunens ekonomiska reglemente samt riktlinjen för styrning, planering, och kontroll för kännedom avlämnar verksamhets- och ekonomirapporter till kommunstyrelsen, månadsvis samt nämndens fyramånaders rapport, delårsrapport, verksamhetsberättelse och verksamhetsplan, för kännedom till kommunstyrelsen.
- kommunstyrelsens samordnande processansvar för planering, uppföljning och intern kontroll
- att nämnder i enlighet med kommunens reglemente för internkontroll samt riktlinjen för styrning, planering, uppföljning och kontroll, avlämnar internkontrollplan med uppföljning av densamma samt förbättringsåtgärder.
- budget- och bokslutskonferenser
- möten mellan kommunledning och bolag
- att bolag i enlighet med ägardirektiven avlämnar verksamhets- och ekonomirapporter i samband med kvartalsmöten mellan kommunledning och bolag
- årlig prövning av bolagens verksamhetsart gentemot fastställda ändamål och befogenheter/kommunal kompetens
- att protokoll från bolagens styrelsemöten och bolagsstämmor tillställs kommunstyrelsen för kännedom
- omhändertagande av revisionsrapporter
- att nämnder vid uppvisande av negativ avvikelse mot budget, styrning, lagar, förordning och föreskrifter anmodas att upprätta en handlingsplan som, utöver ekonomiskt utfall, följs upp enligt det intervall kommunstyrelsen beslutar. Vid fortsatt negativ avvikelse kan kommunstyrelsen besluta om förstärkt uppsiktsplikt, och handlingsplanen ska då återrapporeras skriftligt till kommunstyrelsen för kännedom.
- att besluts- och informationsärenden formaliseras på ett sådant sätt att kommunstyrelsens möjlighet att utöva uppsiktsplikten underlättas

- att förbund/gemensam nämnd avlämnar delårsrapport och årsredovisning samt revisionsberättelse och lekmanarevisorernas granskningsrapporter

2.1 Behovsprövade aktiviteter och utgångspunkter för arbetet generellt

Kommunstyrelsen kan, utöver det ovan nämnda, vid behov begära information från nämnder och bolag som en uppföljande insats eller som information knuten till specifika händelser/tillfällen. Information kan exempelvis ges muntligt till kommunstyrelsen eller som skriftlig avrapportering direkt från berörd nämnd eller via kommunstyrelseförvaltningen.

Arbetets upplägg bör vara flexibelt för att kunna fånga aktuella frågor. En viktig utgångspunkt är att aktiviteter ska anpassas efter *väsentlighet och vad som bedöms rimligt med hänsyn till nytta* för parter och rådande omständigheter. Aktiviteterna kan därför variera över tid, både till form, omfattning och inriktning.

Uppsiktsplikten ska i första hand utövas utifrån den information som följer av planerings- och uppföljningsprocessernas olika delar. Aktiviteter ska inte användas/tillskapas som ett instrument för att överpröva eller inskränka nämnders och bolags ansvar och kontroll över verksamheterna, utan som ett sätt att synliggöra hur väl delegationen fungerar.

3 Ansvarsfrihet kopplad till uppsiktsplikt

Uppsiktsplikten är förbunden med kommunfullmäktiges bedömning av huruvida nämnder och styrelser bör beviljas ansvarsfrihet eller ej.

3.1 För bolag

Kommunstyrelsen beslutar:

- Om den verksamhet som bedrivits under året har/inte har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna
Kommunfullmäktige beslutar:
- Om åtgärder mot de brister som eventuellt framkommer genom kommunstyrelsens prövning
- Om anmärkning ska riktas mot styrelse och VD

Kommunfullmäktige beslutar:

- Att uppdra till ombudet att rösta för att bolagsstämman ska bevilja/inte bevilja styrelsen och VD ansvarsfrihet

3.2 För förbund med direktion

Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för förbunden med direktion.

3.3 Övergripande bedömning

Enligt KL 6 kap 1§ har kommunstyrelsen en skyldighet att göra påpekanden, lämna råd och aviseringar samt, om det är möjligt att säkerställa att fullmäktige i sin egenskap av högsta beslutande organ ingriper vid behov.

För att säkerställa att uppsiktsplikten har följts på ett korrekt sätt, är det av största vikt att arbetsprocessen kontinuerligt utvärderas.

Denna utvärdering kommer att ge kommunstyrelsen stöd att förtydliga och stärka uppsiktsplikten över bolag och nämnder, samt bidra till att kontinuerligt förbättra arbetssätt och rutiner.

3.4 Dialog vid förstärkt uppsiktsplikt

Syftet med dialogerna är att kommunstyrelsen ska följa upp genomförandet av uppdraget enligt reglementet. Fokus ska vara på att säkerställa att nämndens kärnuppdrag fullföljs och att eventuella dilemman som uppstår i arbetet med att nå dessa mål hanteras på ett effektivt sätt.

Kommunstyrelsen avgör vad dialogen ska innehålla och vad nämndspresidierna ska presentera. I kommunstyrelsens beslut om förstärkt uppsiktsplikt ska det framgå vad uppsikten ska innehålla. Exempel på vad

innehållet i dialogerna kan innebära för att kommunstyrelsen ska kunna fullfölja sitt ansvar för uppsiktsplikten:

- Redovisning av aktuella verksamhetsfrågor
- Redovisning av hur nämnderna utövar en god intern kontroll inom nämndens olika ansvarsområden (verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö)
- Verksamhetens kvalitet enligt nämndens ansvarsområde
- Redovisning av kontroll av privata utförare och säkerställande av att dessa följs upp i enlighet med de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten samt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet
- Granskningsrapporter från revisorerna och eventuella åtgärder
- Budgetavvikelse samt vidtagna och eventuellt planerade åtgärder för att hantera dessa
- Övriga aktuella frågor som kommunstyrelsen önskar få information om

3.5 Handlingsplan

Vid uppvisandet av negativ avvikelse från budget, styrning, lagar och förordning ska nämnden säkerställa att en handlingsplan upprättas, som innefattar tydliga, prioriterade och tidsatta åtgärder. Handlingsplanen ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom, vilket är nödvändigt för att kommunstyrelsen ska kunna utöva sin uppsiktsplikt och därtill hållas informerad om de framsteg som görs i respektive nämnd.

3.6 Uppsiktsplikt och jämställdhetsintegrering

Det är nämndens ansvar att integrera jämställdhet i handlingsplanen, vilket innebär att handlingsplanen ska omfatta en bedömning av olika åtgärders påverkan på jämställdheten. Jämställdhet fokuserar på att åtgärda skillnader mellan män och kvinnor, genom att exempelvis bekämpa stereotyper och uppmuntra medvetenhet om genus.

Vid uppsiktsutövning ska integreringsperspektivet beaktas som en central och vägledande princip.

Riktlinje för fullgörande av uppsiktsplikt

Dokumentnamn	Riktlinje för utövande av uppsiktsplikt		Dokumenttyp	
			Riktlinje	
Fastställd/upprättad av	Kommunstyrelsen		Datum	Diarienummer
			2025-04-02	[Diariennr]
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelsen	Version	Senast reviderad	Giltig t o m
		3.0	2022-12-05	2029-04-01
Dokumentinformation	Riktlinje för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt			
Dokumentet gäller för	Kommunstyrelsen, nämnder och bolag i Härnösands kommun			
Annan information	Beskriver hur kommunstyrelsen utövar uppsiktsplikten			

Innehåll

1	Bakgrund	3
1.1	Kommunallagens bestämmelser.....	3
1.2	Begränsning	3
1.3	Syfte med riktlinjen	3
1.4	Uppsiktsplikten i reglementet.....	3
1.5	Bolagsordning och ägardirektiv	4
2	Ansvar och utövande	5
2.1	Behovsprövade aktiviteter och utgångspunkter för arbetet generellt	6
3	Ansvarsfrihet kopplad till uppsiktsplikt	7
3.1	För bolag	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3.2	För förbund med direktion	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3.3	Övergripande bedömning	7
3.4	Dialog vid förstärkt uppsiktsplikt	7
3.5	Handlingsplan	8
3.6	Uppsiktsplikt och jämställdhetsintegrering	9

1 Bakgrund

1.1 Kommunallagens bestämmelser

Enligt kommunallagen 6 kap §1 ska kommunstyrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas och bolagens verksamhet. Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan ha inverkan på kommunens ekonomiska ställning samt hos fullmäktige göra de framställningar som behövs.

Förstärkt uppsiktsplikt gäller för kommunala aktiebolag. Det innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut för varje bolag ska pröva om verksamheten under föregående år varit förenlig med det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för den kommunala kompetensen. Om så inte är fallet ska förslag om nödvändiga åtgärder framläggas till fullmäktige.

De nämnder, kommunalförbund samt hel- och delägda bolag vars verksamhet inte är av obetydlig omfattning och som kommunen på grund av andelsinnehav har ett bestämmande eller väsentligt inflytande över omfattas av uppsiktsplikten.

1.2 Begränsning

Uppsiktsplikten begränsas till rätten att göra påpekanden, lämna råd och anvisningar samt att, på förekommen anledning, ge kommunfullmäktige möjlighet att ingripa i egenskap av högsta beslutande organ.

1.3 Syfte med riktlinjen

Kommunallagens bestämmelser är av principiell karaktär och förarbetena ger ingen närmare vägledning kring vad som ska ingå eller hur uppsiktsplikten ska bedrivas. Kommunens reglemente återger huvuddragen i lagstiftningen. Riktlinjen syftar till att tydliggöra förväntningar och underlätta planering.

1.4 Uppsiktsplikten i reglementet

Reglementet för kommunstyrelsen och nämnderna anger att kommunstyrelsens uppgift är att:

- ha uppsikt över nämndernas verksamhet samt kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund
- ha uppsikt över verksamhet och uppdrag som bedrivs av annan juridisk person eller samverkansorganisation i vilken kommunen ingår
- kontrollera och följa upp verksamhet, när vård av kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare
- årligen fatta beslut enligt kommunallagen 6 kap §9 gällande uppsiktsplikt över kommunala bolag

1.5 Bolagsordning och ägardirektiv

För att kommunstyrelsen ska kunna utöva uppsikt och inhämta upplysningar från kommunala hel- och delägda bolag måste en sådan rättighet regleras i bolagets ägardirektiv och bolagsordning. Det ankommer på kommunstyrelsen att säkerställa att bolagen har skyldighet att inkomma med sådana uppgifter som krävs för att kommunstyrelsens ska kunna fullgöra sin uppsiktsplikt.

2 Ansvar och utövande

Uppsiktsplikten utövas genom flera regelbundna aktiviteter under verksamhetsåret. Aktiviteterna är i huvudsak knutna till kommunens planerings- och uppföljningsprocesser och de upplysningar som därigenom lämnas. Riktlinje för styrning, planering, uppföljning och kontroll är ett grundläggande styrdokument som beskriver nämnd och förvaltningens ansvar i dessa processer.

Uppsiktsplikten är hela kommunstyrelsens ansvar. Om endast delar av styrelsen, exempelvis presidium/arbetsutskott, medverkar i en aktivitet ska återrapportering ske till hela styrelsen. Uppsiktsplikten genomförs genom:

- att nämnder i enlighet med kommunens ekonomiska reglemente samt riktlinjen för styrning, planering, uppföljning och kontroll för kännedom avlämnar verksamhets- och ekonomirapporter till kommunstyrelsen, månadsvis samt nämndens fyramånaders rapport, delårsrapport, verksamhetsberättelse och verksamhetsplan, för kännedom till kommunstyrelsen.
- kommunstyrelsens samordnande processansvar för planering, uppföljning och intern kontroll
- att nämnder i enlighet med kommunens reglemente för internkontroll samt riktlinjen för styrning, planering, uppföljning och kontroll, avlämnar internkontrollplan med uppföljning av densamma samt förbättringsåtgärder.
- budget- och bokslutskonferenser
- möten mellan kommunledning och bolag
- att bolag i enlighet med ägardirektiven avlämnar verksamhets – och ekonomirapporter i samband med kvartalsmöten mellan kommunledning och bolag
- årlig prövning av bolagens verksamhetsart gentemot fastställda ändamål och befogenheter/kommunal kompetens
- att protokoll från bolagens styrelsemöten och bolagsstämmor tillställs kommunstyrelsen för kännedom
- omhändertagande av revisionsrapporter
- att nämnder vid uppvisande av negativ avvikelse mot budget, styrning, lagar, förordning och föreskrifter anmodas att upprätta en handlingsplan som, utöver ekonomiskt utfall, följs upp enligt det intervall kommunstyrelsen beslutar. Vid fortsatt negativ avvikelse kan kommunstyrelsen besluta om förstärkt uppsiktsplikt, och handlingsplanen ska då återrapporteras skriftligt till kommunstyrelsen för kännedom.
- att besluts- och informationsärenden formaliseras på ett sådant sätt att kommunstyrelsens möjlighet att utöva uppsiktsplikten underlättas

- att förbund/gemensam nämnd avlämnar delårsrapport och årsredovisning samt revisionsberättelse och lekmanarevisorernas granskningsrapporter

2.1 Behovsprövade aktiviteter och utgångspunkter för arbetet generellt

Kommunstyrelsen kan, utöver det ovan nämnda, vid behov begära information från nämnder och bolag som en uppföljande insats eller som information knuten till specifika händelser/tillfällen. Information kan exempelvis ges muntligt till kommunstyrelsen eller som skriftlig avrapportering direkt från berörd nämnd eller via kommunstyrelseförvaltningen.

Arbetets upplägg bör vara flexibelt för att kunna fånga aktuella frågor. En viktig utgångspunkt är att aktiviteter ska anpassas efter *väsentlighet och vad som bedöms rimligt med hänsyn till nytta* för parter och rådande omständigheter. Aktiviteterna kan därför variera över tid, både till form, omfattning och inriktning.

Uppsiktsplikten ska i första hand utövas utifrån den information som följer av planerings- och uppföljningsprocessernas olika delar. Aktiviteter ska inte användas/tillskapas som ett instrument för att överpröva eller inskränka nämnders och bolags ansvar och kontroll över verksamheterna, utan som ett sätt att synliggöra hur väl delegationen fungerar.

3 Ansvarsfrihet kopplad till uppsiktsplikt

Uppsiktsplikten är förbunden med kommunfullmäktiges bedömning av huruvida nämnder och styrelser bör beviljas ansvarsfrihet eller ej.

3.1 För bolag

Kommunstyrelsen beslutar:

- Om den verksamhet som bedrivits under året har/inte har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna
Kommunfullmäktige beslutar:
- Om åtgärder mot de brister som eventuellt framkommer genom kommunstyrelsens prövning
- Om anmärkning ska riktas mot styrelse och VD

Kommunfullmäktige beslutar:

- Att uppdra till ombudet att rösta för att bolagsstämman ska bevilja/inte bevilja styrelsen och VD ansvarsfrihet

3.2 För förbund med direktion

Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för förbunden med direktion.

3.3 Övergripande bedömning

Enligt KL 6 kap 1§ har kommunstyrelsen en skyldighet att göra påpekanden, lämna råd och aviseringar samt, om det är möjligt att säkerställa att fullmäktige i sin egenskap av högsta beslutande organ ingriper vid behov.

För att säkerställa att uppsiktsplikten har följts på ett korrekt sätt, är det av största vikt att arbetsprocessen kontinuerligt utvärderas.

Denna utvärdering kommer att ge kommunstyrelsen stöd att förtydliga och stärka uppsiktsplikten över bolag och nämnder, samt bidra till att kontinuerligt förbättra arbetssätt och rutiner.

3.4 Dialog vid förstärkt uppsiktsplikt

Syftet med dialogerna är att kommunstyrelsen ska följa upp genomförandet av uppdraget enligt reglementet. Fokus ska vara på att säkerställa att nämndens kärnuppdrag fullföljs och att eventuella dilemman som uppstår i arbetet med att nå dessa mål hanteras på ett effektivt sätt.

Kommunstyrelsen avgör vad dialogen ska innehålla och vad nämndspresidierna ska presentera. I kommunstyrelsens beslut om förstärkt uppsiktsplikt ska det framgå vad uppsikten ska innehålla. Exempel på vad

innehållet i dialogerna kan innebära för att kommunstyrelsen ska kunna fullfölja sitt ansvar för uppsiktsplikten:

- Redovisning av aktuella verksamhetsfrågor
- Redovisning av hur nämnderna utövar en god intern kontroll inom nämndens olika ansvarsområden (verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö)
- Verksamhetens kvalitet enligt nämndens ansvarsområde
- Redovisning av kontroll av privata utförare och säkerställande av att dessa följs upp i enlighet med de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten samt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet
- Granskningsrapporter från revisorerna och eventuella åtgärder
- Budgetavvikelse samt vidtagna och eventuellt planerade åtgärder för att hantera dessa
- Övriga aktuella frågor som kommunstyrelsen önskar få information om

3.5 Handlingsplan

Vid uppvisandet av negativ avvikelse från budget, styrning, lagar och förordning ska nämnden säkerställa att en handlingsplan upprättas, som innefattar tydliga, prioriterade och tidsatta åtgärder. Handlingsplanen ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom, vilket är nödvändigt för att kommunstyrelsen ska kunna utöva sin uppsiktsplikt och därtill hållas informerad om de framsteg som görs i respektive nämnd.

3.6 Uppsiktsplikt och jämställdhetsintegrering

Det är nämndens ansvar att integrera jämställdhet i handlingsplanen, vilket innebär att handlingsplanen ska omfatta en bedömning av olika åtgärders påverkan på jämställdheten. Jämställdhet fokuserar på att åtgärda skillnader mellan män och kvinnor, genom att exempelvis bekämpa stereotyper och uppmuntra medvetenhet om genus.

Vid uppsiktsutövning ska integreringsperspektivet beaktas som en central och vägledande princip.

Kommunstyrelsen

§ 64

Dnr 2025-000151 1.1.2.1

Modellkoncept för jämställdhet, slutrapport

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att nämndernas och bolagens kontinuerliga arbete med modellkonceptet för jämställdhet omhändertas och redovisas i verksamhetsplan och verksamhetsberättelse.

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna slutrapporten.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Andreas Sjölander (S) och Christina Lindberg (C).

Yrkanden

Christina Lindberg (C) yrkar på att kommunstyrelsen ska föreslå kommunfullmäktige besluta

att nämndernas och bolagens kontinuerliga arbete med modellkonceptet för jämställdhet omhändertas och redovisas i verksamhetsplan och verksamhetsberättelse.

Andreas Sjölander (S) yrkar på bifall till Christina Lindbergs (S) förslag.

Bakgrund

Härnösands kommun har under åren 2023-2025 deltagit i SKR:s modellkoncept för jämställdhet. Deltagandet har finansierats via statligt stöd. Modellkonceptet syftar till att ge stöd till kommuner och regioner som önskar jämställdhetsintegrera sin styrning så att organisationen systematiskt kan synliggöra och åtgärda omotiverade skillnader mellan kön och förbättra förutsättningarna för jämlikhet i vidare mening.

Bedömning

Ett godkännande av slutrapporten bedöms ge ökad legitimitet åt det vidare arbetet med kommunens/koncernens jämställdhetsintegrering. Rapporten kan användas som stöd och verktyg för att sprida kunskaper och erfarenheter internt och externt.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-17

Checklista inför beslut

Modellkoncept för jämställdhet - slutrapport

Kanslienheten
Hanna-Maria Fälldin
mia.falldin@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Modellkoncept för jämställdhet - slutrapport

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta
att godkänna slutrapporten

Beskrivning av ärendet

Härnösands kommun har under åren 2023-2025 deltagit i SKR:s modellkoncept för jämställdhet. Deltagandet har finansierats via statligt stöd. Modellkonceptet syftar till att ge stöd till kommuner och regioner som önskar jämställdhetsintegrera sin styrning så att organisationen systematiskt kan synliggöra och åtgärda omotiverade skillnader mellan kön och förbättra förutsättningarna för jämlikhet i vidare mening.

Bedömning

Ett godkännande av slutrapporten bedöms ge ökad legitimitet åt det vidare arbetet med kommunens/koncernens jämställdhetsintegrering. Rapporten kan användas som stöd och verktyg för att sprida kunskaper och erfarenheter internt och externt.

Lars Liljedahl
Förvaltningschef

Mia Fälldin
Verksamhetscontroller

Bilagor

Bilaga 1 Modellkoncept för jämställdhet – slutrapport (KS2025-000151)

Kommunstyrelseförvaltningen
Hanna-Maria Fälldin, +46-611-348066
mia.falldin@harnosand.se

Modellkoncept för jämställdhet, slutrapport

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja **Nej**
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Beslutet berör indirekt och långsiktigt de olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar som lever och verkar i Härnösands kommun.

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

Jämställdhetsintegrerad styrning reser systematiska krav på organisationen/koncernen att synliggöra och analysera hur kommunens verksamheter och insatser främjar eller motverkar jämställdhet och därigenom jämlikhet. Beslutsunderlag, verksamhetsplanering, uppföljning samt budget ska i högre utsträckning kunna utgöra verktyg för ökad jämställdhet och jämlikhet.

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja **Nej**
5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2025-000151

Jämställdhetsintegrering har gällt som nationell strategi för offentlig verksamhet sedan 1994. Modellkonceptet har varit ett sätt att lägga grunden för kommunens vidareutveckling av detta. Inom ramen för konceptet har kommunen delat erfarenheter med andra kommuner och regioner. Vidare har kunskapsdelning skett genom olika workshops och utbildningsinsatser för kommunens egna politiska företrädare, ledningsgrupp samt ett urval av medarbetargrupper. Däremot har ingen medborgardialog genomförts i syfte att inhämta synpunkter.

6. Om nej – motivera varför inte

Eftersom modellkonceptet i första hand har fokuserat på styrningsfrågor har medborgardialoger inte varit motiverade.

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling
(Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

Inträdet i modellkonceptet beslutades i samband med Årsplan 2023 och ligger i linje med målprogrammets krav på jämställdhetsintegrering.

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

Deltagandet i modellkonceptet har finansierats via statsbidrag. Kostnader för lokaler och resor i samband med utbildningsinsatser och lärandeträffar har hanterats inom kommunstyrelsens budget.

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)

Ingen **Liten** Stor

Klimatpåverkan har skett genom resor till och från SKR:s konferenser samt lärandeträffar med mentorkommunen Kramfors.

Datum
2025-03-26Dnr
KS/2025-000151

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

Jämställdhetsintegrering syftar till att kommunen systematiskt ska kunna förbättra förutsättningar för olika grupper av kvinnor och mäns, flickor och pojkars möjlighet att påverka sina egna liv.

SKR:s Modellkoncept för jämförbarhet - slutrapport

Förord

Härnösands kommun har under åren 2022–2024 deltagit i SKR:s Modellkoncept för jämställdhet. Satsningen har möjliggjorts genom statligt stöd. Beslutet initierades inför Årsplan 2023. I samband med detta undertecknades också CEMR-deklarationen. Det signalerade att utvecklingsarbete för ökad jämställdhet var politiskt efterfrågat och prioriterat.

Motivet bakom inträdet i konceptet var mångfacetterat. Kommunen hade inte formulerat ett enskilt svar på frågan ”varför” eftersom svaret ankommer på vilka perspektiv frågan utgår från.

I sin vidaste bemärkelse är jämställdhet en grundförutsättning för att uppnå hållbar utveckling enligt de globala målen i Agenda 2030. Det handlar bland annat om att säkerställa lika tillgång till utbildning, om anständiga arbetsvillkor och representation i beslutsfattande processer, och om att minska könsrelaterade skillnader vad gäller tillgång till resurser.

Det demokratiska perspektivet innefattar att rättvisa och lika möjligheter för alla invånare är en grundläggande princip, en princip som måste levas och inte bara yttras.

Ur ett folkhälsoperspektiv bidrar motverkandet av könsskillnader till ökat fysiskt och psykiskt välbefinnande. Genom att minska risker för diskriminering och trakasserier skapas en tryggare, mer inkluderande offentlig sfär – och ett tryggare och mer inkluderande samhälle.

Ur arbetsgivarsynpunkt bidrar jämställdhetsintegrering till att en bredare och mer diversifierad arbetskraft attraheras. Det främjar kompetensförsörjningen och utvecklingspotentialen för en organisation vilket i sin tur renderar i bättre välfärdsleverans.

Perspektiven som kan anläggas är fler än så och frågan handlar inte bara om kvinnor och män i juridisk mening, utan omfamnar till syvende och sist alla människor oavsett förutsättningar och könsidentitet. Jämställdhetsintegrering är en hävstång för att synliggöra och kunna utjämna omotiverade skillnader mellan – och inom - olika grupper i samhället.

I Sverige ska kvinnor och män ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det offentliga har ett ansvar i att visa vägen.

Innehåll

1	Bakgrund	4
1.1	Kort om konceptet	4
1.2	Mer om vägledningen	5
2	Genomförande	6
2.1	Hur organiserades arbetet i Härnösand?	6
2.2	Vilka har Härnösands kommun samarbetat med?	6
2.3	Vad har lärandeträffarna med mentorkommunen gett?	7
3	Vad har skett och vad har hittills uppnåtts?	8
3.1	Utbildning.....	8
3.2	Genomförda förbättringar inom övergripande styrning	9
3.2.1	Hur har styrningen omsatts i de gemensamma processerna hittills?	10
3.3	Förbättringar inom uppföljning och analys	11
3.3.1	Kartläggningar – ett sätt att driva på analys och uppföljning	11
4	Framåt?	12
5	Lärande	13
5.1	Styrningens utformning, viktigare än man tror?	13
5.2	Betydelsen av uthållighet.....	14
5.3	Efterfrågan i skepnad av prioriterad tid	14
6	Råd till andra kommuner eller regioner som vill delta i Modellkonceptet	15
6.1	Förbättringsförslag till SKR	15
7	Tillsammansarbete	16
8	Bilagor	17

1 Bakgrund

1.1 Kort om konceptet

SKR:s modellkoncept handlar om att integrera jämställdhet i den övergripande styrningen för att långsiktigt kunna säkerställa likvärdig och god verksamhet för olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar. Det är också ett sätt att stärka arbetet med Agenda 2030. Kommuner och regioner som deltar i konceptet ska genom ökad kunskap, systematiska jämförelser och ömsesidigt lärande:

- jämställdhetsintegrera sina system för styrning och ledning
- integrera jämställdhet i uppföljning och analys av resultat
- skapa och säkerställa kontinuerlig efterfrågan på jämställdhetsinformation bland såväl politiker som chefer och medarbetare
- utverka arbetssätt på olika nivåer i organisationen för att löpande kunna identifiera jämställdhetsutmaningar
- planera och testa förbättringsarbete för att utveckla jämställd verksamhet
- synliggöra och förbättra en organisationskultur som stödjer jämställdhetsintegrering

Konceptet baseras på beprövade framgångsfaktorer för hållbart förbättrings- och förändringsarbete. Den enskilt viktigaste faktorn rör politikens efterfrågan och högsta chefernas ansvar för att skapa förutsättningar. Ledande politiker och chefer har därför deltagit under arbetets gång.

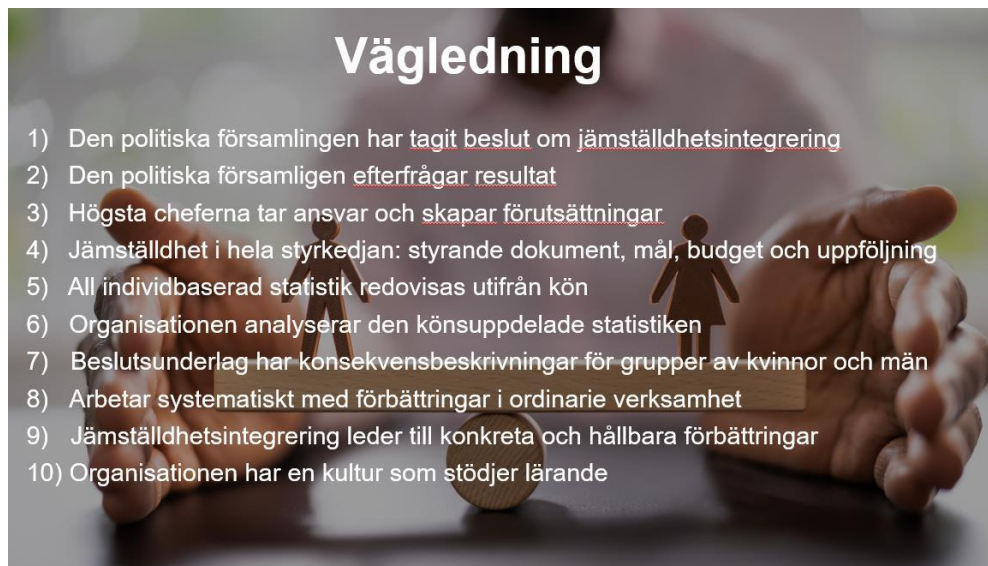
Konceptet bygger på samarbeten mellan kommuner och regioner. Arbetet följer en strukturerad process för erfarenhetsutbyte och ömsesidigt lärande där mentorskap är en viktig ingrediens. Mentororganisationer (som genomgått konceptet tidigare) och nyttillkomna kommuner/regioner ska därför genomföra tre obligatoriska lärandeträffar utifrån av SKR angivna teman.

Arbetet utgår från SKR:s vägledning som kopplar an till målen med deltagandet. Vägledningen kompletteras med en checklista för självskattnings (se bilaga 1). Utöver detta har SKR tillhandahållit ett digitalt samarbetsrum, stödmaterial och stöd i processledning.

Tanken är att tillvägagångssättet som helhet ska kunna systematiseras och genom mentorskap överföras till verksamheter inom organisationen och/eller till andra kommuner eller regioner. Förbättringsarbetet ska också kunna tillämpas på fler målgrupper och utifrån andra horisontella perspektiv.

1.2 Mer om vägledningen

Vägledningen omfattar 10 punkter som beskrivs närmare i SKR:s publikationer. Det finns inget krav på att förbättringar ska hinna genomföras inom samtliga områden under koncepttiden. Vägledningen ska ses både som ett stöd och ett verktyg att använda långsiktigt.

De första fyra punkterna avser övergripande styrning och de grundförutsättningar som krävs för att förändringsarbetet ska få genomslag. Punkterna 5-7 avser förbättringsåtgärder för organisationens analysförmåga och kvalitet i beslut. Punkterna 8-9 fokuserar vikten av systematik i arbetet. Den sista punkten kan ses både som en konsekvens av och förutsättning för de föregående, men handlar också om att säkerställa att organisationens arbetssätt anpassas så att lärande möjliggörs.

Punkterna 1-3 är omistliga för arbetet vilket också bekräftas av forskning inom organisations-, kvalitets- och verksamhetsutveckling. Därför betonas de också särskilt i SKR:s upplägg, som bygger på att politisk ledning och högsta chefer ska finnas representerade under konceptdeltagandet.

Arbetet på hemmaplan behöver inte följa vägledningens punkter kronologiskt. Det är fullt möjligt att fokusera på flera områden samtidigt eller att tona ned vissa och understryka andra. Det ankommer på var i mognadsgrad organisationen befinner sig. En checklista för självskattnings används som underlag för diskussioner och för att belysa de områden mot vilka uppmärksamheten kan behöva riktas.

Vägledningen och arbetssättet kan användas för integrering av fler horisontella perspektiv, eller för större förändringsarbeten generellt.

2 Genomförande

2.1 Hur organiserades arbetet i Härnösand?

I Härnösand skapades en styrgrupp med följande funktioner:

- Kommunstyrelsens ordförande (Andreas Sjölander, S)
- Kommunstyrelsens förste vice ordförande (Knapp Britta Thyr, Mp)
- Oppositionsråd (Eva-Clara Viklund, M)
- Kommundirektör (Lars Liljedahl)
- Chef för kanslienheten (Petra Werner)
- HR-chef (Marie Englund)
- Kommunikationschef (Tomas Wahlund)

Strategier har varit

- Kommunstyrelsens verksamhetscontroller (Hanna-Maria Fälldin)
- HR-partner (Hanna Lindén)

Styrgruppen har träffats digitalt 1g/vecka för avstämning och planering. Arbetet har inte utgått från ett formellt projektdirektiv utan från vägledningen och checklistan. Vidare har mått och steg kunnat identifieras och vidtas utifrån lärandeträffar med mentorkommunen och övrigt tanke- och erfarenhetsutbyte med andra aktörer.

2.2 Vilka har Härnösands kommun samarbetat med?

För Härnösands räkning har Kramfors varit mentorkommun. Under deltagarperioden har Härnösand och Kramfors genomfört fem gemensamma lärandeträffar. En sjätte är i skrivande stund i planeringsfas. Upplägg och minnesanteckningar finns bevarade.

Däremellan har löpande samarbete skett mellan de båda kommunerna - och mellan kommunerna och Länsstyrelsen - vilket har varit väsentligt för framdriften i arbetet. Länsstyrelsen har erbjudit stödinsatser utifrån kommunernas önskemål och kommunerna har bidragit med input till länsstrategin för jämställdhet. Den gemensamma utgångspunkten har varit och är att det offentliga behöver kroka arm och på så sätt stärka genomslagskraften av arbetet.

Under Länsstyrelsens vingar har ett nätverk inrättats där också Örnsköldsvik, Sollefteå, Timrå och Sundsvall ingår. Detta för att så långt som möjligt dra gemensam nytta av iakttagelser, erfarenheter och ambitioner i arbetet framåt. Nätverket träffas ca 4 gånger per år. Vidare har Länsstyrelsen initierat ett nätverk för alla aktörer som valt att ansluta sig till strategin.

2.3 Vad har lärandeträffarna med mentorkommunen gett?

Lärandeträffarna har inneburit möjlighet att pröva den egna organisationens arbetssätt och kultur mot andra sätt att arbeta och tänka, och har också varit en grogrund för nya idéer.

Kramfors och Härnösands styrgrupper enades tidigt om att utbytet skulle ske utifrån tillit och transparens, att deltagandet inbegrep att bjuda på både framgångsfaktorer och tillkortakommanden. Att arbeta tillsammans med gemensamma utmaningar och utvecklingstankar också mellan träffarna har varit självklart och framgångsrikt. Även Länsstyrelsen har bjudits in till två tillfällen.

Styrgrupperna har turats om att vara "dragare" i arbetet på olika sätt och i olika frågor. Detta har varit särskilt betydelsefullt då allt utvecklings- och förändringsarbete riskerar att stundom gå i stå när både ork och idéer sinar.

SKR:s mallar för träffarnas innehåll har använts som utgångspunkt för planeringen, men har i viss utsträckning också utgjort en hämsko. Mallarna bygger på att vissa milstolpar uppnåtts vid en given tidpunkt. Här har Kramfors och Härnösand valt att anpassa innehållet efter var kommunerna faktiskt har befunnit sig.

SKR:s upplägg för de tre obligatoriska träffarna har handlat om:

- ledning och styrning
- systematiskt förbättringsarbete
- följa upp och analysera resultat

Utöver de obligatoriska träffarna har Kramfors och Härnösand genomfört ytterligare två, där fokus har riktats mot:

- uppföljning och uppföljningskultur
- hur jämställdhetsperspektivet kan bibehållas i tider av påfrestningar

Sammanfattningsvis har kommunerna tillsammans kunnat definiera och problematisera styrningsfrågor ur beställar-/ansvars- och utförarperspektiv och eventuella förväntansgap mellan roller har kunnat synliggöras. Utmaningar kopplade till bland annat planering, uppföljning och beslutsunderlag har diskuterats och tagits vidare i integreringsarbetet.

3 Vad har skett och vad har hittills uppnåtts?

3.1 Utbildning

Utbildningar och workshops för förtroendevalda, andra ämbetsinnehavare och kommunledningsgrupp har skapats och genomförts. Utbildningarna har sammanfattningsvis syftat till att

- tillhandahålla en gemensam och grundläggande kunskapsbas om jämställdhet ur ett historiskt och samtida perspektiv
- bidra till kunskap om vad jämställdhetsintegrering är och syftar till och varför det har gällt som nationell strategi för offentlig sektor sedan 1994
- synliggöra vikten av statistik uppdelat på juridiska kön
- öka förståelsen för hur jämställdhetsarbetet är jämlikhetsarbetets bästa vän
- synliggöra varför efterfrågan på högsta styrnings- och ledningsnivå är oundgänglig i förbättrings- och förändringsarbeten
- visa på vilka instrument som politiken och tjänsteorganisationen kan använda för att få framdrift i arbetet

I workshopform har deltagarna fått diskutera och idégenerera kring frågor om vad politisk efterfrågan innebär och hur den kan omsättas i praktiken. Upplägget har också målgruppsanpassats och genomförts för delar av tjänsteorganisationen.

Sammanlagt har 17 utbildningstillfällen och workshops genomförts i olika konstellationer:

- ✓ nämndspresidier, tvärfunktionellt (2)
- ✓ bolagspresidier, tvärfunktionellt (2)
- ✓ revision (1)
- ✓ förtroendevalda, andra ämbetsinnehavare, samlad + tvärfunktionell workshop (1)
- ✓ nämndsspecifik/fördjupad, arbetslivsnämnden (1)
- ✓ medarbetare i förvaltning, arbetslivsförvaltningen (1)
- ✓ ledningsgrupp, socialförvaltningen (1)
- ✓ kommunledningsgrupp (1)
- ✓ ekonomiavdelningens controllerenhet (3)
- ✓ sekreterarnätverk (2)
- ✓ traineeprogram (2)

Någon regelrätt utvärdering har inte genomförts, men muntlig och skriftlig respons har varit god. Insatserna har bland annat bidragit till fortsatt gemensamt arbete mellan bolagsstyrelserna. Resultatet av politikernas/ämbetsinnehavarnas och kommunledningens workshops har sammanställts och kan användas som utgångspunkt för vidare arbete.

3.2 Genomförda förbättringar inom övergripande styrning

Modellkonceptet betonar som tidigare nämnts vikten av politisk efterfrågan och att högsta ledningen skapar förutsättningar för arbetet. Efterfrågan har i Härnösands kommun gestaltats genom veckovisa styrgruppsmöten och har också manifesterats i ett flertal politiska beslut i kommunstyrelsen, kommunfullmäktige, styrgruppen för jämställdhet samt i kommunledningsgruppen.

Som en följd därav har jämställdhet integrerats i den övergripande styrningen i flera skepnader, alltifrån långsiktiga ambitioner till mer omedelbara krav och instruktioner genom:

- kommundirektörsinstruktionen
- nämndernas gemensamma reglemente
- målprogrammet för nämnder och bolag
- beködade mål och indikatorer
- nämndsgemensamt jämställdhetsmål (fr.o.m. 2025)
- riktlinjen för styrande dokument
- personalpolitiska policyn
- bolagens ägardirektiv (genom krav att omsätta målprogrammet)
- stående upphandlingskrav
- ratificering av länsstrategin
- uppdrag till nämnder att kartlägga jämställdhetsutmaningar
- obligatorisk utbildning för förtroendevalda
- modul i utbildning för chefer och politiker
- förnyad mall för tjänsteskrivelser med checklista
- särskilt fokusområde i kommunledningsgruppens årshjul
- undertecknande av CEMR-deklarationen
- beslut att åtgärda omotiverade skillnader mellan kön i fråga om sjukfrånvaro

Jämställdhetsintegrering pågår också i:

- HR-processer, grund- och arbetsgivaruppdraget
- delar av planering för civil beredskap
- löpande revidering och upprättande av styrdokument
- vidareutvecklingen av arbetet med kommunens styrmodell

Efterfrågan har på så sätt börjat översättas i strukturer som främjar jämställdhetsperspektivet och i verktyg för att utkräva faktiskt ansvar på olika nivåer i organisationen.

Noteras bör att genomförda och pågående förbättringar behöver prövas och utvärderas i samverkan mellan politik och tjänsteorganisation, exempelvis i fråga om mall och checklista för tjänsteskrivelser, anvisningar för planering och uppföljning och implementering av styrande dokument.

3.2.1 Hur har styrningen omsatts i de gemensamma processerna hittills?
Signalerna i den övergripande styrningen behöver bland annat omsättas i organisationens gemensamma planerings- och uppföljningsprocesser för verksamhet och ekonomi.

Effektkedjan nedan visar några av de förbättringsåtgärder som genomförts och/eller påbörjats i dessa processer och varför. Den har använts för att konkretisera, motivera och följa upp insatser och för att ha något att utvärdera insatser emot.

Process/delprocess	Nyckelaktivitet	Ny/ändrad struktur	Nytt/ändrat arbetssätt	Nytt/ändrat utfall
Verksamhetsplanering	✓ Skapa kontrollpunkter för jämställdhet i verksamhetsplanering. ✓ Stödinsatser för jämställda mål, indikatorer och nyckelaktiviteter	✓ Uppdaterad instruktion/stödmaterial för verksamhetsplanering 🔧 Beskrivningar och andra underlag lyfter jämställdhet	🔧 Mål, indikatorer och nyckelaktiviteter jämställhetssäkras 🔧 Vp-granskning av ledningsgrupp/politisk referensgrupp.	Eventuella prioriteringar i kommunens arbete för jämställdhet framgår av verksamhetsplaner.
Planeringsförsättningar och budget	✓ Skapa kontrollpunkter för jämställdhet i budgetprocessen.	✓ Uppdaterad budgetprocess. 🔧 Budgetunderlag innehåller beskrivningar av konsekvenser för kvinnor, män, flickor och pojkar.	🔧 Utvecklingsarbete, omprioriteringar, investeringar och andra budgetbeslut föregås av jämställdhetsanalys. 🔧 Granskning av ledningsgrupp/politisk referensgrupp.	Medel används för att främja jämställda verksamheter, tjänster och produkter.
Uppföljning	✓ Könsuppdelade indikatorer som default i Hypergene. 🔧 Säkra könsuppdelad data från kommunens källsystem. 🔧 Förstärkning av utvärderingsförmåga. ✗ Stödinsatser för att vidareutveckla arbetet med statistik.	🔧 Systematiskt synliggörande av eventuella skillnader mellan kön. ✓ Uppdatera stödmaterial och instruktioner för verksamhetsuppföljning.	🔧 Avvikelser/skillnader mellan kön analyseras och beskrivs. 🔧 Beskrivningar av hur målarbetet gått belyser jämställdhetsperspektivet.	Möjlighet att prioritera och styra mot ökad jämställdhet. Ökat lärande (utvecklad och delad kunskap om verksamheter och målgrupper)
Årsredovisning	✗ Förslag/utkast till jämställdhets- och social hållbarhetsredovisning.	✗ Underlag/bokslut med statistik och analyser som input/komplement till årsredovisningen.	🔧 Information om och analyser av fördelning, deltagande, utfall mm uppdelat på kön efterfrågas av chefer och tillvaratas i planering/budgetering.	Information och resurser används på ett sätt som bidrar till att främja jämställda verksamheter, tjänster och produkter.

(✓ = genomfört 🔧 = pågår/påbörjat/utmaning ✗ ej påbörjat)

Observera att en nyckelaktivitet kan vara genomförd utan att (eller ensam) kunna påstås ha lett till nya arbetssätt eller utfall. Likaså kan förbättringar ha skett avseende strukturer och utfall, men inte i tillräcklig omfattning för att nå önskad effekt. Ett exempel är ”Systematiskt synliggörande av skillnader mellan kön”. Där ses nu förbättringar i nämnders och bolags uppföljning och återsrapportering men ännu kan arbetet inte betraktas som systematiskt.

Vidare kan åtgärder ha påbörjats men hinder samtidigt ha uppstått som kräver närmare genomlysning. Ett exempel är nyckelaktiviteten ”Säkra könsuppdelad data i kommunens källsystem”. Den har satt ljuset på att några av källsystemen i dagsläget inte är kodade för att leverera data fördelat på kön. Frågan är sannolikt förbunden med utvecklingskostnader och har därför parkerats tills vidare.

Vad samhällseffekterna av arbetet blir är en fråga för framtiden och tillsvidare behöver arbetet med att vässa styrning och uppföljning fortgå.

3.3 Förbättringar inom uppföljning och analys

Krav på bekörning av mål, nyckelaktiviteter och könsuppdelad statistik har formulerats och införlivats i kommunens planerings- och uppföljningsinstruktioner. Hur instruktionerna uppfattas har inte utvärderats.

De första återrapporteringarna visar att instruktionerna följs i varierad utsträckning när det gäller nyckelaktiviteter och i efterföljande kedja. Uppdelning på kön sker konsekvent av indikatorer kopplade till kommunens mål. I måluppföljningen är analys och bedömningar med hänvisning till kön och andra diskrimineringsgrunder bristfällig, även om vissa framsteg kan ses. Ambitionen är att all statistik ska könsuppdelas där så är lämpligt och möjligt. Hindren i kommunens IT-källsystem är som tidigare nämnts en utvecklings- och kostnadsfråga som behöver utredas närmare.

Förvaltningschefsgruppen och kommunledningsgruppen har kvitterat ansvar för gemensamt helikopterperspektiv på styrningen generellt och att analyser och bedömningar ur jämställdhetsperspektiv specifikt ska utvecklas.

3.3.1 Kartläggningar – ett sätt att driva på analys och uppföljning

Kommunfullmäktige uppdrog tidigt åt samtliga nämnder att kartlägga jämställdhetsutmaningar i sina verksamheter. Det var ett sätt att både bredda och ge extra tyngd åt efterfrågan på jämställdhet specifikt men också på analys och uppföljning generellt. Resultatet av kartläggningarna omhändertogs i verksamhetsplaneringen för kommande år.

I konceptet ingår att utse en specifik nämnd/förvaltning och verksamhet inom organisationen som ska genomlysna sin interna styrning och genomföra konkreta förbättringar. I Härnösand gjordes urvalet med stöd av kartläggningsresultaten. Bland annat påvisades stora skillnader mellan kön i fråga om sjukskrivningstal i vård- och omsorgsnära yrken. Det var ett av skälen till att socialnämnden och dess förvaltning utsågs att ingå i modellkonceptets andra fas.

Ett pilotprojekt har genomförts i ett urval av hemtjänstgrupper med lyckat resultat. Effekterna på sjukfrånvaron blev direkta. Ett grundantagande har varit att ökad kontinuitet i bemanning också får positiva effekter för brukarna. En särskild rapport om socialnämndens jämställdhetsintegrering och pilotprojekt kommer att delges kommunledningen och kommunstyrelsen.

4 Framåt?

Arbetet med integrering i övergripande styrning kan inte betraktas som avslutat, utan påbörjat. Genomförda och pågående åtgärder behöver följas, utvärderas och sannolikt förfinas över tid.

Tänkbara kommande aktiviteter har dryftats i styrgruppen, i lärandeträffar och i andra löpande och interna samarbeten. Exempel:

- inventera befintliga forum för lärande på olika nivåer i organisationen
- inventera förutsättningar för koncerngemensam dialog
- synliggöra hur insikter delas mellan förvaltningsledning och kärnverksamhet och mellan kärnverksamhet och förvaltningsledning
- utforma anpassade stödinsatser och material för nämnder och bolag
- stärka analys och bedömning
- inventera och konsuppdela nyckeltal som nämnder och förvaltningar följer
- säkerställa jämställdhetsperspektiv i internkontrollarbetet
- säkerställa jämställdhetsperspektiv i arbetet med uppsiktplikten
- utverka förslag till utformning av redovisning/bokslut för social hållbarhet

SKR:s vägledning med tillhörande checklista som använts för att belysa och diskutera behov av utveckling kan med fördel hållas levande i framtida arbete. Anpassad vägledning och checklista kan tillhandahållas för nämnder och bolag.

En första nulägesbild av var kommunen befinner sig i förhållande till några av CEMR-deklarationens utvärderingsfrågor kommer att biläggas årsredovisningen. Underlaget kan användas som grund för en övergripande handlingsplan.

5 Lärande

Lärdomarna från konceptdeltagandet och det konkreta arbetet är flera och finns till del återspeglade i minnesanteckningar. Nedan exemplifieras några av dem. På vilka sätt och i vilka forum lärande ytterligare kan främjas och spridas i och utanför organisationen är en fråga som behöver prövas och sättas i relation till befintliga arbetssätt.

5.1 Styrningens utformning, viktigare än man tror?

Vid tidpunkten för inträdet i modellkonceptet hade Härnösands kommun nyligt tagit steg för jämställdhetsintegrerad styrning genom att beköna kommunfullmäktiges resultatuppdrag till nämnderna. Det skedde under pågående mandatperiod och vållade ingen debatt. Däremot fanns synpunkter på att tillförandet av orden "kvinnor och män, flickor och pojkar" gjorde resultatuppdragen krångligare att läsa.

Att diskussionerna aldrig tog fart kan antas hänga samman med främst två faktorer: Graden av nämndernas inflytande över sina målsättningar och den sedan länge inarbetade hållningen till hur målsättningarna skulle vara utformade.

Resultatuppdragen var renodlade nyckeltal, företrädesvis hämtade ur officiella statistikdatabaser. Ett enskilt nyckeltal är till sin natur avgränsat och säger sällan något om ett sammanhang. De uttrycker heller inte några politiska värderingar. Om de används som mål blir de per definition politiska prioriteringar och leder därmed beslutsfattares uppmärksamhet mot relativt smala frågor. I vilken utsträckning detta påverkade engagemanget för resultatuppdragen ska vara osagt, men sannolikt bidrog formen till att diskussionen om beköning mer eller mindre uteblev.

I samband med den nya mandatperioden förändrades målprogrammets innehåll och även premisserna för styrningen. Nämnderna gavs ökat inflytande över utformningen av sina egna mål. Nyckeltal som bedöms särskilt relevanta att följa i förhållande till målen används som indikatorer.

Målprogrammet fastslår dock en viktig premiss: Nämndernas mål och indikatorer ska vara jämställdhetsintegrerade. Därmed väcktes frågan om beköning på nytt, denna gång med ett oförutsett engagemang och en oväntad utgång.

Diskussionerna kretsade kring risken att bekönade mål upplevs diskriminerande mot individer som inte uppfattar sig som män eller kvinnor, och att beköning framhäver en diskrimineringsgrund framför andra. Hur beköning både skulle förstås och kommuniceras till väljare ledde till att den uteblev i det första planeringsåret utifrån det nya målprogrammet.

Hur juridiska kön i övergripande styrning blir en hävstång i arbetet för jämlikhet i vidare mening belystes i påföljande dialoger, workshops och utbildningsinsatser. Där bristande jämställdhet finns, där finns ofta också ojämlikhetens många olika ansikten. Att redan i styrning och planeringsfas sätta kvinnor och män, flickor och pojkar i centrum är något annat än att i efterhand redovisa hur det råkade bli.

Frågan om beköning av mål är inte allena avgörande för hur väl en organisation lyckas med jämställdhetsintegrering. Men den är central som

styrsignal. Inför målprogrammets andra år bekönades många av nämndernas mål och indikatorer på nytt.

Ett lärande att ta fasta på är att organisationer som vill jämställdhetsintegrera styrningen först kan behöva reflektera över hur de nuvarande styrsignalerna/-medlen och arbetssätten kring dem är uppbyggda, och på vilka sätt det bäddar eller försvårar för den förändring som ska ske.

5.2 Betydelsen av uthållighet

Under hela deltagandeperioden har frågan återkommit om när effekter kommer att märkas för olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar. Det är ännu förtidigt att besvara frågan, men att kommunen riggar styrningen är en av grundförutsättningarna för att så ska ske. Det kan vara en utmaning att behålla fokus på de krassa styrningsfrågornas betydelse för att nå ett långsiktigt hållbart, systematiskt och personoberoende jämställdhetsarbete.

Det finns ingenting som hindrar att direkta och konkreta insatser genomförs för grupper av invånare eller medarbetare under konceptdeltagandet. Socialnämndens pilotverksamhet inom hemtjänst är ett exempel på det, liksom klimakterieföreläsningen för anställda som fått god respons. Ytterligare ett konkret utvecklingssteg är att kommunens upphandlingar nu innehåller en stående kvalitativ dimension om hur offererande företag arbetar med jämställdhetsintegrering.

5.3 Efterfrågan i skepnad av prioriterad tid

För arbetet på hemmaplan har veckovisa avstämningsmöten mellan samtliga ingående roller utgjort ett väsentligt stöd för arbetet. På så sätt har både efterfrågan och motivation upprätthållits och snabba beslut kunnat fattas, exempelvis i fråga om utbildningar och översyn av styrningens olika delar.

6 Råd till andra kommuner eller regioner som vill delta i Modellkonceptet

Som tidigare nämnts är efterfrågan från politiken och högsta chefer en avgörande faktor för att deltagandet ska generera effekter. Efterfrågan kan gestaltas på olika sätt och avsatt tid är en av nycklarna.

Konceptet håller högt tempo och kan till en början upplevas löst i ramarna. Inledningsvis är det mycket som ska axlas av få. Det kan vara en fördel att flera funktioner står till förfogande initialt eftersom arbetet kan bli tidskrävande.

Ett sätt att göra frågan till hela organisationens ansvar är att beköna mål och indikatorer så att den övergripande styrningen ”tvingar fram” jämställdhetsperspektiv i planerings- och uppföljningsprocesserna. Det kan framstå som ett enkelt grepp men har definitivt bidragit till Härnösands kommuns förflyttning. Noteras bör att omtag kan bli nödvändiga och kom då ihåg att ifrågasättande inte behöver vara tecken på motstånd mot jämställdhets- och jämlikhetsarbete i sig. Det kan istället vara uttryck för behov av fördjupade samtal om styrningens utformning och funktion, och därigenom bidra till organisationens samlade lärande.

SKR:s teman och upplägg för lärandeträffarna kan behöva anpassas något efter organisationernas förutsättningar.

Lärandeträffarna kan bli inkörsporten till vidare samarbeten och rendera i mervärden på sätt som inte kan förutsägas.

Förändringar i styrningens utformning handlar inte endast om att införliva nya principiella hållningar i övergripande dokument eller att förändra krav och anvisningar. Ofta behövs också anpassningar av befintliga arbetssätt. Det kan ta tid att få syn på hur.

6.1 Förbättringsförslag till SKR

Vägledningen och checklistan har utgjort ledstången i arbetet. Tillgången till övrig information i samarbetsrummet har bitvis upplevts överväldigande. Det har varit lätt att komma i kontakt med konceptets företrädare via mail för att reda ut eventuella frågor.

Frågan om stödets utformning under år två har upplevts otydlig. Kanske är det en alltför stor kvantitativ och kvalitativ utmaning att omsätta alla deltagande kommuners och regioners utvecklingsresa i ett löpande, anpassat stöd när det också ska omfatta verksamheter på underliggande nivå?

SKR:s deltagande vid lärandeträffarna har varit ett gott stöd men kan också medföra att deltagande aktörer inte diskuterar frågor på det sätt behoven påkallar. Kanske skulle deltagandet kunna ske på avrop och avgränsas till visst innehåll? Digital närvaro erbjuder den flexibiliteten.

7 Tillsammansarbete

SKR har framförallt betonat vikten av politikens efterfrågan och engagemang, men också betydelsen av att jämställdhetsintegreringen inte blir person- eller funktionsberoende. I Härnösand ligger många parter bakom det arbete som skett och sker:

- SKR genom stöd, tålamod och flexibilitet.
- Mentorkommunen Kramfors genom viljan att mötas och utvecklas tillsammans, och genom tillförande av energi när Härnösands kommun behövde den.
- Länsstyrelsen Västernorrland genom nära samarbete, draghjälp och kompetenssamordning.
- Grannkommuner genom input och stöd.
- Controllerenheten genom viljan och kompetensen att skapa kontrollpunkter för jämställdhet i budgetprocessen.
- HR-avdelningen genom stöd i genomförandet av utbildningsinsatser, möjliggörandet av klimakterieföreläsning för anställda, information om lönekartläggning och genom beslutsamheten att integrera jämställdhet i grund- och arbetsgivaruppdraget framåt.
- Kommunikationsavdelningen genom publiceringar på intranät/hemsida/sociala plattformar, och genom skapandet av den film som nu kan användas för att både besvara frågor och väcka tankar.
- Upphandlingsenheten genom utvecklande och säkerställande av jämställdhetskrav i upphandlingar.
- Sekreterarnätverket genom viljan att undersöka förutsättningar för jämställdhet i ärendehanteringsprocessen.
- Utredare genom säkerställande av jämställdhet i styrdokument och underlag för jämställda beslut.
- Verksamhetsutvecklare genom integrering av planerings- och uppföljningssystem, anvisningar och stödmaterial.
- Brottsförebyggande samordnare och folkhälsosamordnare genom deltagande i genomlysning av äldre redovisningsdokumentation och genom vilja och kompetens att bidra i arbetet med civil beredskap.
- Samordnare för civil beredskap, politisk samordnare och systemadministratör genom viljan att samarbeta för integrering av jämställdhet och andra sociala hållbarhetsperspektiv i planeringen.
- Kommunledningsgruppen genom ansvarstagandet och viljan att lyfta jämställdhetsperspektivet i det strategiska och operativa arbetet.
- Samtliga politiska företrädare för nämnder, bolag och revision genom avsatt tid och engagemang i samband med utbildningar andra tillfällen, genom beslut i jämställdhetsintegreringens riktning och genom efterfrågan på resultat.

8 Bilagor

Bilaga 1: Checklista för självskattning

Checklistan har använts som grund för diskussioner i styrgrupp och med mentorkommun. Den baseras på en bedömning av var i mognadsgrad organisationen befinner sig i förhållande till vägledningens innehåll. Bedömningen har gjorts både utifrån faktiska förhållanden och upplevelser.

Självskattningen har dokumenterats i samband med SKR:s uppstartsträff och resultatkonferens samt inför lärandeträffar med mentorkommunen, med undantag från maj 2024.

Graderingskala: 0-4 (0=vet ej, 1=ej påbörjat/finns inte, 2=checkning startat/nyss påbörjat, 3=checkning pågår/kommit en bit på väg, 4=genomfört/det finns)							
Områden i SKR:s vägledning	Uppstart	Lärandeträff 1	Lärandeträff 2	Lärandeträff 3	Resultat konf. jan -24	Lärandeträff 4, maj -24	Lärandeträff 5, nov -24
	Poäng	Poäng	Poäng	Poäng	Poäng	Poäng	Poäng
1. Den politiska församlingen har tagit beslut om jämställdhetsintegrering	4	4	4	4	4	x	4,2
2. Den politiska ledningen efterfrågar resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering	2	2	3	3	3,5	x	3,2
3. Högsta cheferna tar ansvar och ger förutsättningar för jämställdhetsintegrering	1	1	2	2	3	x	3,1
4. Jämställdhet är synligt i hela styrkedjan, styrande dokument, mål, budget och uppföljning	2	2	2	2	2,5	x	2,9
5. Organisationen redovisar all individbaserad statistik med kön som indelningsgrund tillsammans med fler variabler där det är relevant och möjligt.	2	2	2	2	3,5	x	3,2
6. För att identifiera och synliggöra ojämställdhet analyserar organisationen den könsuppdelade statistiken	1	1	2	2	2,5	x	2,8
7. I beslutsunderlag finns en beskrivning av konsekvenser för olika grupper kvinnor och män, flickor och pojkar	1	1	2	2	2	x	2,1
8. För att åtgärda ojämställdhet och ojämlikhet arbetar organisationen med systematiska förbättringar i ordinarie verksamhet	1	1	1	1	2,5	x	2,3
9. Jämställdhetsintegreringen leder till konkreta och hållbara förbättringar	2	2	2	2	3	x	2,7
10. Organisationen har en kultur som stöder lärande vilket gynnar jämställdhet och jämlikhet	3	3	3	3	3,5	x	3,4
Summa poäng	19	19	23	23	30	x	29,9

Checklistan avser arbete på organisationsövergripande nivå. För nämnder och bolag finns en anpassad motsvarighet att tillgå.

Kommunstyrelsen

§ 23

Dnr 2023-000487 1.1.1.1

Motion - Skälig habiliteringsersättning

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att en eventuell höjning av grundnivån för habiliteringsersättning gällande målgruppen som ingår inom LSS och SoL, ska ingå i budgetdialogen som sker våren 2025 inför budgetbeslut 2026, samt

att därmed anse motionen besvarad.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Christina Lindberg (C), Eva-Clara Viklund (M), Andreas Sjölander (S) och Glenn Sehlin (SD).

Yrkanden

Christina Lindberg (C) yrkar bifall till motionen.

Eva-Clara Viklund (M) och Glenn Sehlin (SD) instämmer till Christina Lindbergs (C) yrkande.

Propositionsordning

Ordförande finner att det föreligger två förslag till beslut, liggande förslag och Christina Lindbergs (C) bifallsyrkande till motionen.

Ordförande frågar om kommunstyrelsen avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande frågar om kommunstyrelsen avser att besluta i enlighet med Christina Lindbergs (C) yrkande.

Ordförande finner att kommunstyrelsen har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Reservation

Christina Lindberg (C), Eva-Clara Viklund (M), Ingemar Ljunggren (M), Ida Skogström (M), Glenn Sehlin (SD) och Charlotte Höglund-Bystedt (SD) reserverar sig till förmån för sina egna yrkanden.

Kommunstyrelsen

Bakgrund

Johan Wester (C) har lämnat in en motion till fullmäktige. Motionären föreslår bland annat att grundnivån för habiliteringsersättningen ska höjas, med beaktande av eventuell övrig påverkan på ersättningar och skatt för den enskilde. Vidare att kommunen ska använda kommunala skattemedel till att erbjuda samma nivå på habiliteringsersättningen för de som har insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL).

I Härnösands kommun har både brukare med beslut om daglig verksamhet enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och brukare med beslut om sysselsättning enligt SoL rätt till habiliteringsersättning. Detta bekostas av kommunala skattemedel.

Staten har under ett antal år genom statsbidrag för ett år i taget gett kommuner möjlighet att söka statsbidrag till habiliteringsersättningen för de som har biståndsbeslut om daglig verksamhet enligt LSS. Medlen får användas av kommunerna för att införa eller höja låg ersättning till de som deltar i den dagliga verksamheten med beslut enligt LSS. Statsbidraget får dock inte bekosta en redan befintlig habiliteringsersättning eller för personer med beslut enligt SoL.

Att utbetala habiliteringsersättning är frivilligt och regleras inte i lag, förordning eller föreskrift. Det är inte att betrakta som lön utan som ett sätt att stimulera den enskilde att delta i verksamheten. Det kommunala ersättningsbeloppet har inte justerats på flera år. Det statsbidrag som de senaste åren sökts och erhållits har endast fördelats mellan de som har daglig verksamhet enligt LSS.

Habiliteringsersättning andra kommuner

Kommun	Halvdag	Heldag	Höjdes senast
Sundsvall	25 kr/dag (upp till 5 h)	42 kr/dag (över 5 h)	
Örnsköldsvik	-	50 kr/dag (LSS) 68 kr/dag (SoL)	2015
Kramfors	33 kr/dag (upp till 3 h)	54 kr/dag (mer än 3 h)	Procentuell höjning varje år
Härnösand	25 kr/dag	36 kr/dag	

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen delar socialnämndens bedömning att det i dagsläget, med hänsyn till det rådande ekonomiska läget, inte finns utrymme

Kommunstyrelsen

att höja habiliteringsersättningen. Dock är detta en fråga som bör ses över och det är lämpligt att frågan hanteras i det kommande budgetarbetet för 2026. Därför kan motionen anses besvarad då motionens intentioner kommer att beaktas i detta arbete.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2025-02-03

Socialnämnden, sammanträdesprotokoll, 2024-09-26 §98

Bilaga kostnadsberäkningar

Motion – Skälig habiliteringsersättning Johan Wester (C).

MOTION

Skälig habiliteringsersättning

Daglig verksamhet är en viktig insats riktad till personer med funktionsnedsättning för att kunna erbjuda en meningsfull sysselsättning. Det syftar bland annat till ökad delaktighet, en social samvaro men också att överbrygga klyftor och är den insats enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) som har beviljats till flest personer. Det är frivilligt för kommunen att erbjuda habiliteringsersättning och de allra flesta kommuner väljer att ge en viss ersättning. Ersättningen är något som brukare lyfter fram som viktigt i en rapport från Socialstyrelsen 2008 och flera brukare påtalar att nivåerna är för låga. I rapporten lyfts att det finns ett samband mellan självkänsla och ersättningen. Detta stärks också av att regeringar återkommande riktat statsbidrag i syfte att införa eller höja ersättningsnivåerna.

Medel i riket för ersättningsnivåer innan statsbidrag 2022 var enligt Socialstyrelsens slutrapport 30 kr för halvdag och 47 för heldag, efter statsbidraget höjdes medelnivån till 45 respektive 72 kr. Den kommun som ger högst habiliteringsersättning ger 174 kr för heldag.

I Härnösand ges habiliteringsersättning om 25 kr för halvdag respektive 36 kr för heldag, en nivå som inte har justerats på länge, med inflation i beaktan har det faktiskt skett en sänkning – i dag är värdet för heldagsersättning i nivå med halvdag 2018. Vid tilldelat statsbidrag har de senaste åren samtliga aktuella personer fått ersättning för heldag oavsett tid, det vill säga att ingen hänsyn ges till hel- eller halvdag för berörda personer. Det kan också nämnas att statsbidragets utformning har gjort att denna höjning endast kommer personer till gagn som omfattas av LSS. Enligt socialnämndens beslut senaste åren har ingen justering gjorts för personer som omfattas av SoL (Socialtjänstlagen). Tidigare har till och med socialnämndens ordförande i media argumenterat för att inte söka statsbidrag då det skulle vara orättvist, i stället för att matcha nivån. I Härnösand var det i våras enligt socialförvaltningen 38 personer som uppbar habiliteringsersättning för insatser enligt SoL, att matcha nivån enligt den princip som tidigare har använts för ersättning inom LSS skulle innebära en kostnad om cirka 100 tkr utifrån dagens nivåer på ersättning.

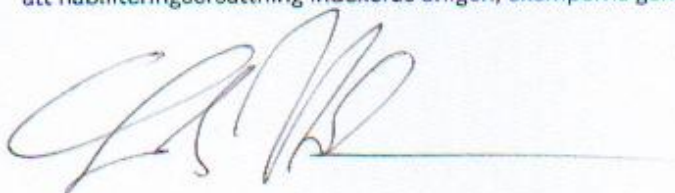
Det är värt att notera att bostadsbidrag, försörjningsstöd, etcetera kan påverkas av höjda nivåer vilket bör beaktas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

att höja grundnivån för habiliteringsersättning med beaktan för hur det påverkar övriga ersättningar och skatteplikt.

att vid beviljat statsbidrag för höjd habiliteringsersättning riktat till personer som omfattas av LSS använda kommunala medel för att matcha höjningen för personer som omfattas av SoL.

att habiliteringsersättning indexeras årligen, exempelvis genom koppling mot prisbasbelopp.

Johan Wester, Centerpartiet

Socialnämnden

§ 98

Dnr 2024-000009 1.1.3.1

Remissvar - Motion - Skälig habiliteringsersättning

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att anta remissvaret som sitt eget, samt

att överlämna remissvaret till kommunstyrelseförvaltningen.

Bakgrund

En motion har lämnats till kommunfullmäktige i oktober 2023 av Johan Wester (C). Motionären förslår bland annat att grundnivån för habiliteringsersättningen ska höjas, med beaktande av eventuell övrig påverkan på ersättningar och skatt för den enskilde. Vidare att kommunen ska använda kommunala skattemedel till att erbjuda samma nivå på habiliteringsersättningen för de som har insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL).

I Härnösands kommun har både brukare med beslut om daglig verksamhet enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och brukare med beslut om sysselsättning enligt SoL rätt till habiliteringsersättning. Detta bekostas av kommunala skattemedel.

Staten har under ett antal år genom statsbidrag för ett år i taget gett kommuner möjlighet att söka statsbidrag till habiliteringsersättningen för de som har biståndsbeslut om daglig verksamhet enligt LSS. Medlen får användas av kommunerna för att införa eller höja låg ersättning till de som deltar i den dagliga verksamheten med beslut enligt LSS. Statsbidraget får dock inte bekosta en redan befintlig habiliteringsersättning eller för personer med beslut enligt SoL.

Att utbetala habiliteringsersättning är frivilligt och regleras inte i lag, förordning eller föreskrift. Det är inte att betrakta som lön utan som ett sätt att stimulera den enskilde att delta i verksamheten.

Slutsats

En kommuns beslut att tillhandahålla habiliteringsersättning eller inte är ett frivilligt avgörande för kommunen. Ersättningen är inte en lön för utfört arbete, utan en stimulans för deltagande i daglig verksamhet. Härnösands

Socialnämnden

kommun har sedan många år tillbaka habiliteringsersättning för både de med beslut enligt LSS och enligt SoL.

§ 98, forts.

Det kommunala ersättningsbeloppet har inte justerats på flera år. Det statsbidrag som de senaste åren sökts och erhållits har endast fördelats mellan de som har daglig verksamhet enligt LSS.

Trots att motionens förslag är till fördel för de som har biståndsinsatsen daglig verksamhet genom att de får en höjd och utvidgad ersättning, så avråder förvaltningen från att införa en ökad, ej tvingande, kostnad i nuläget. Avrådan grundar sig främst på nämndens mycket utmanande ekonomiska läge för 2024 och sannolikt 2025.

Socialt perspektiv

En höjning och utvidgning enligt motionärens förslag skulle naturligtvis vara till gagn för alla de som har insatsen daglig verksamhet. Däremot är det svårare att avgöra i vilken grad en förändring skulle påverka den enskildes motivation att delta i den dagliga verksamheten.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Om förslaget genomförs som motionären föreslår handlar det om ökade kostnader för socialnämnden i ett läge där nämnden har en mycket stor utmaning för att klara verksamheten inom tilldelad budget. En kostnad som nämnden i så fall skulle ta, trots att den är en helt frivillig insats, inte reglerad i någon lag eller förordning. Frivillig både vad avser att tillhandahålla habiliteringsersättning och vilken nivå det ska vara på den.

Beslutsunderlag

Motion – Skälig habiliteringsersättning, 2023-10-06.

Kommunstyrelsen, Remiss 2024-01-11.

Protokollsutdrag 2024-03-27 § 30 Remissvar - Motion - Skälig habiliteringsersättning.

Protokollsutdrag 2024-05-30 § 59 Remissvar – Motion – Skälig habiliteringsersättning.

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Motion - Skälig habiliteringsersättning

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja X Nej
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Beslutet berör de personer som uppbär habiliteringsersättning.

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

En höjning och utvidgning av habiliteringsersättningen enligt motionärens förslag skulle vara positiv för alla de som har insatsen daglig verksamhet. Däremot är det svårare att avgöra i vilken grad en förändring skulle påverka den enskildes motivation att delta i den dagliga verksamheten.

Att inte höja habiliteringsersättningen från och med nu, utan att ta med det i budgetarbetet inför 2026, innebär att dessa personer får vänta ytterligare på en ökad inkomst.

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja Nej X

Datum
2025-02-25Dnr
KS/2023-000487

5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

6. Om nej – motivera varför inte

En sådan dialog är lämplig att ha inför budget 2026 för att hitta en lämplig nivå på habiliteringsersättningen.

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling
(Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

Att höja habiliteringsersättningen kan anses ligga i linje med målprogrammets skrivelse under mål 5 Jämförbar och jämlik välfärd – ”Resurser prioriteras så att alla har rätt till utveckling och ett värdigt liv tillgodoses.”

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

Om kommunen väljer att använda kommunala medel för att matcha det riktade stadsbidraget till brukare med beslut om sysselsättning enligt SoL och utifrån närvaro av tre månader som är kontrollmånader uppskattas kostnaden bli ca 212 500 kr. Uträkningen grundar sig på 25 deltagare som hade 3 månaders närvaro under kontrollmånaderna februari-november 2023 och hade ett aktivt biståndsbeslut i november 2023.

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)
Ingen X Liten Stor

Beslutet har ingen påverkan på miljö/klimat.

Datum
2025-02-25Dnr
KS/2023-000487

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

Den ekonomiska jämlikheten förbättras om habiliteringsersättningen höjs då de som uppbär den har en väldigt låg ekonomisk inkomst.

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Skälig habiliteringsersättning

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att en eventuell höjning av grundnivån för habiliteringsersättning gällande målgruppen som ingår inom LSS och SoL, ska ingå i budgetdialogen som sker våren 2025 inför budgetbeslut 2026, samt

att därmed anse motionen besvarad.

Beskrivning av ärendet

Johan Wester (C) har lämnat in en motion till fullmäktige. Motionären föreslår bland annat att grundnivån för habiliteringsersättningen ska höjas, med beaktande av eventuell övrig påverkan på ersättningar och skatt för den enskilde. Vidare att kommunen ska använda kommunala skattemedel till att erbjuda samma nivå på habiliteringsersättningen för de som har insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL).

I Härnösands kommun har både brukare med beslut om daglig verksamhet enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och brukare med beslut om sysselsättning enligt SoL rätt till habiliteringsersättning. Detta bekostas av kommunala skattemedel.

Staten har under ett antal år genom statsbidrag för ett år i taget gett kommuner möjlighet att söka statsbidrag till habiliteringsersättningen för de som har biståndsbeslut om daglig verksamhet enligt LSS. Medlen får användas av kommunerna för att införa eller höja låg ersättning till de som deltar i den dagliga verksamheten med beslut enligt LSS. Statsbidraget får dock inte bekosta en redan befintlig habiliteringsersättning eller för personer med beslut enligt SoL.

Att utbetala habiliteringsersättning är frivilligt och regleras inte i lag, förordning eller föreskrift. Det är inte att betrakta som lön utan som ett sätt att stimulera den enskilde att delta i verksamheten. Det kommunala ersättningsbeloppet har inte justerats på flera år. Det statsbidrag som de senaste åren sökts och erhållits har endast fördelats mellan de som har daglig verksamhet enligt LSS.

Habiliteringsersättning andra kommuner

Kommun	Halvdag	Heldag	Höjdes senast
Sundsvall	25 kr/dag (upp till 5 h)	42 kr/dag (över 5 h)	
Örnsköldsvik	-	50 kr/dag (LSS) 68 kr/dag (SoL)	2015
Kramfors	33 kr/dag (upp till 3 h)	54 kr/dag (mer än 3 h)	Procentuell höjning varje år
Härnösand	25 kr/dag	36 kr/dag	

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen delar socialnämndens bedömning att det i dagsläget, med hänsyn till det rådande ekonomiska läget, inte finns utrymme att höja habiliteringsersättningen. Dock är detta en fråga som bör ses över och det är lämpligt att frågan hanteras i det kommande budgetarbetet för 2026. Därför kan motionen anses besvarad då motionens intentioner kommer att beaktas i detta arbete.

Beslutsunderlag

Socialnämnden, sammanträdesprotokoll, 2024-09-26 §98

Bilaga kostnadsberäkningar

Motion – Skälig habiliteringsersättning Johan Wester (C).

Petra Werner
Chef kanslienheten

Ina Lindström Skandevall
Utreddare

Socialförvaltningen

Eva Forslöf

Verksamhetschef Funktionsstöd: LSS och Socialpsykiatri

**Bilaga till tjänsteskrivelse gällande
Remissvar Motion – Skälig habiliteringsersättning**

Ärende:

Socialnämnden har återremitterat ärendet om skälig habiliteringsersättning till socialförvaltningen för en komplettering med kostnadsberäkningar hur vi erbjuder samma nivå på habiliteringsersättningen för de som har insatser enligt socialtjänstlagen.

Svar från socialförvaltningen:

Inom Funktionsstöd erhåller alla brukare samma ersättningsnivå av habiliteringsersättning när de deltar på daglig verksamhet eller sysselsättning, oavsett vilket lagrum som är beviljat.

Habiliteringsersättningen är 36 kr för heldag och 25 kr för de som deltar under 4 timmar per dag.

Det riktade stadsbidraget som rekvideras för 2023 medförde att brukare med beslut om insats dagligverksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) med närvarotid under vissa angivna kontrollmånader, erhöll en extra habiliteringsersättning om 8 500 kronor för hela året. Summan betalades ut i december 2023. Denna summa betalades inte ut till de brukare som är beviljad sysselsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) utifrån riktlinjen för det statliga statsbidraget.

Om socialnämnden väljer att använda kommunala medel för att matcha det riktade stadsbidraget till brukare med beslut om sysselsättning enligt SoL och utifrån närvaro av tre månader som är kontrollmånader. Uppskattas kostnaden blir ca 212 500 kr.

Uträkningen grundar sig på 25 deltagare som hade 3 månaders närvaro under kontrollmånaderna februari-november 2023 och hade ett aktivt biståndsbeslut i november 2023.

Ingrid Nilsson
Förvaltningschef

Eva Forslöf
Verksamhetschef

Kommunstyrelsen

§ 26

Dnr 2023-000486 1.1.1.1

Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Eva-Clara Viklund (M), Christina Lindberg (C), Charlotte Höglund-Bystedt (SD) och Andreas Sjölander (S).

Yrkanden

Eva-Clara Viklund (M) yrkar bifall till motionen.

Christina Lindberg (C) och Charlotte Höglund-Bystedt (SD) instämmer till Eva-Clara Viklunds (M) yrkande.

Propositionsordning

Ordförande finner att det föreligger två förslag till beslut, liggande förslag och Eva-Clara Viklunds bifallsyrkande till motionen.

Ordförande frågar om kommunstyrelsen avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande frågar om kommunstyrelsen avser att besluta i enlighet med Eva-Clara Viklunds (M) yrkande.

Ordförande finner att kommunstyrelsen har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Reservation

Eva-Clara Viklund (M), Ingemar Ljunggren (M), Ida Skogström (M), Charlotte Höglund-Bystedt (SD), Glenn Sehlin (SD) och Christina Lindberg (C) reserverar sig till förmån för sina egna yrkanden.

Bakgrund

Johan Wester (C) lämnade den 20 oktober 2023 in en motion om att kommunen ska införa ett säkert kort, dvs en maträtt som de flesta barn och ungdomar uppskattar som serveras dagligen utöver den ordinarie menyn i grundskolan och förskolan. Ärendet återremitterades i kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen

den 30 september 2024 med motiveringen att elevernas synpunkter behövde inkluderas i frågan.

Kommunstyrelseförvaltningen har remitterat ärendet på nytt till skolnämnden för att komplettera ärendet med det efterfrågade underlaget. En blandad delegation av förtroendevalda och tjänstepersoner från både skol- och samhällsförvaltningen har besökt utvalda grundskolor och gymnasiets matråd för att ge eleverna möjlighet att tycka till i sakfrågan. Skolnämnden har ställt sig bakom remissvaret.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2025-02-07

Protokollsutdrag skolnämnden 2024-12-19 § 132

Remissvar skolförvaltningen 2024-12-05

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2024-09-30 § 103 (återremiss)

Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2024-09-03 § 121

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-05-21

Svar på remiss samhällsnämnden 2024-06-24

Svar på remiss skolnämnden 2024-04-30

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2023-10-23 § 145

Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort 2023-10-20

MOTION

Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort

Att få i sig näring är en grundförutsättning för att orka en hel skoldag och för att kunna lära. Barns ätutveckling ser väldigt olika ut och är ett komplext område. Klart är att såväl barn som vuxna har olika preferenser. Många föräldrar oroar sig ibland över sina barns näringsintag och de flesta föräldrar har någon gång uttryckt frustration över "kräsna" barn. I ICD-11 finns diagnosen ARFID (avoidant/restrictive food intake disorder) som ofta översätts till undvikande/restriktiva ätsvårigheter. En hög grad av samsjuklighet finns hos personer med NPF. Spannet på problematiken är brett och mörkertalet är enligt många stort. Vi ser exempel runt om i landet där barn i vissa fall tas hem över lunchen för att sedan åter lämnas på förskola eller barn som väljer att gå till kiosken i stället för att äta skolans mat, i värsta fall går barn hungriga.

Forskning visar att milda ätsvårigheter förekommer hos 25% till 45% av i övrigt friska barn, hos barn med försenad utveckling eller kroniska sjukdomar är förekomsten 80%. Svåra ätsvårigheter, som kräver medicinska åtgärder, förekommer hos 3% till 10% av barn. Eftersom en stor grupp av dessa går odiagnostiserade kvalar de inte in för att få behovskost.

Det finns skolor som har fått före när det kommer till att bemöta den här problematiken, i vårt närområde finns Internationella Engelska Skolan i Sundsvall där spaghetti och köttfärssås serveras som alternativ varje dag. Kilbergsskolan i Bollnäs erbjuder alltid köttbullar och makaroner. Det finns förslag om att införa eller testa den här modellen i såväl Östersund som Härjedalen.

Modellen är i hög grad förenlig med den forskning som finns, viljan att testa nytt uppstår inte genom hunger. Att erbjuda ett säkert kort är ett klokt sätt att säkerställa mätta elever som i sin individuella takt kan bredda sin repertoar. Utfallet på skolor som har testat är gott, eleverna väljer inte den säkra rätten varje dag men de dagar den övriga maten är för utmanande slipper de gå hungriga, hem eller till kiosken.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

att varje dag i skolan och förskolan servera en trygg och populär maträtt, ett så kallat säkert kort, utöver den ordinarie menyn

Johan Wester, Centerpartiet

Kommunfullmäktige

§ 145

Dnr 34630

Tillkommande motioner, interpellationer och frågor

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att överlämna följande motioner till kommunstyrelsen för beredning:

- Motion – Skälig habiliteringsersättning (KS2023-487), samt
- Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort (KS2023-486).

Beslutsunderlag

Motion – Skälig habiliteringsersättning, 2023-10-20

Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort, 2023-10-20

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Skolnämnden

§ 33

Dnr 2024-000011 1.1.3.1

Remiss - Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Skolnämndens beslut

Skolnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Catharina Rosén (C) och Nina Skyttberg (S).

Yrkanden

Catharina Rosén (C) yrkar återremiss.

Nina Skyttberg (S) yrkar bifall till liggande förslag.

Propositionsordning

Ordförande finner att det föreligger två förslag till beslut, liggande förslag och Catharina Roséns (C) yrkande om återremiss.

Ordföranden frågar om skolnämnden avser besluta enligt liggande förslag.

Ordföranden frågar om skolnämnden avser besluta enligt Catharina Roséns (C) yrkande om återremiss.

Ordföranden finner att skolnämnden beslutat enligt liggande förslag.

Votering begärs och verkställs.

Votering och utfall

Ordföranden ställer följande propositionsordning: ja för liggande förslag och nej för Catharina Roséns (C) yrkande om återremiss.

Med 6 ja-röster mot 5 nej-röster finner ordföranden att skolnämnden beslutat enligt liggande förslag.

Skolnämnden

Hur de enskilda ledamöterna röstat framgår av tabellen nedan.

Ledamot/tjänstgörande ersättare § 33	Ja	Nej	Avstår
Nina Skyttberg (S)	X		
May Andersson (S)	X		
Karin Andersson (M)		X	
Roland Strömqvist (S)	X		
Ulla Bylund (KD)	X		
Mattias Sjölander (MP)	X		
Catharina Rosén (C)		X	
Max Stålnacke (S)	X		
Emil Karlsson (V)		X	
Noa Hummelgård (M)		X	
Kenneth Lunneborg (SD)		X	

Bakgrund

Motionen ”Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort” har lämnats till kommunfullmäktige. Motionen har gått på remiss till skolnämnden med begäran om svar utifrån skolnämndens ansvarsområde i frågan. I motionen föreslås att de elever i Härnösands skolor som vill, ska erbjudas en rätt, s.k. säkert kort, i de fall rätten för dagen inte passar den enskilde. Detta i syfte att säkerställa att alla elever får äta sig mätta, så att de aktivt orkar delta i undervisningen och inte behöver gå hem för att äta eller på annat sätt ordna med sin lunchmåltid.

Alla barn och elever som är i behov av någon form av anpassad kost får det. Förutom anpassningar för barn/elever med medicinska behov, som styrks av ett läkarintyg, serveras anpassad meny som rullar på en eller flera rätter, för enskild elev som behöver det. I det sistnämnda fallet är det rektor i samråd med elevhälsan som beslutar om anpassningen.

Skolförvaltningen ser därför ingen anledning att ytterligare lägga till ett lunchalternativ med en rätt som är lika varje dag. Förslaget motstrider det arbete som sker inom ramen för kommunens måltidspolicy och skolförvaltningens handlingsplan.

Skolnämnden

Utifrån ett ekonomiskt perspektiv ser skolförvaltningen inga möjligheter att rymma tillkommande kostnad för en utökad meny inom befintlig budget. Ett införande av förslaget kräver att full kostnadstäckning säkerställs årligen.

Beslutsunderlag

Måltidspolicy för Härnösands kommun, Skolförvaltningens handlingsplan för måltidspolicy samt skolförvaltningens remissvar 2024-02-29 samt motion från Centerpartiet 2023-10-18.

Justerandes sign	Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Remiss - Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Förslag till beslut

Skolförvaltningen föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Motionen ”Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort” har lämnats till kommunfullmäktige. Motionen har gått på remiss till skolnämnden med begäran om svar utifrån skolnämndens ansvarsområde i frågan. I motionen föreslås att de elever i Härnösands skolor som vill, ska erbjudas en rätt s.k. säkert kort, i de fall rätten för dagen inte passar den enskilde. Detta i syfte att säkerställa att alla elever får äta sig mätta, så att de aktivt orkar delta i undervisningen och inte behöver gå hem för att äta eller på annat sätt ordna med sin lunchmåltid.

Skolförvaltningens synpunkter

”Måltider som lagas och serveras i Härnösands kommun ska vara klimatsmarta, goda och måltiden ska vara en stund att se fram emot.”

Så inleds Måltidspolicy för Härnösands kommun. Skolförvaltningen har i sin tur kopplat en handlingsplan till måltidspolicyn. Planen lyfter fram fyra perspektiv; ekologiskt, socialt, närings- och pedagogiskt perspektiv. Det sistnämnda arbetar skolförvaltningens verksamheter dagligen med genom pedagogiska måltider.

Syftet med den pedagogiska måltiden är att skapa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad. Målet är en positiv måltidsupplevelse. Alla barn och elever som är i behov av någon form av anpassad kost får det.

Förutom anpassningar för barn/elever med medicinska behov, som styrks av ett läkarintyg, serveras anpassad meny som rullar på en eller flera rätter, för

enskild elev som behöver det. I det sistnämnda fallet är det rektor i samråd med elevhälsan som beslutar om anpassningen.

Skolförvaltningen ser därför ingen anledning att ytterligare lägga till ett lunchalternativ med en rätt som är lika varje dag. Förslaget motstrider det arbete som sker inom ramen för kommunens måltidspolicy och skolförvaltningens handlingsplan.

Utifrån ett ekonomiskt perspektiv ser skolförvaltningen inga möjligheter att rymma tillkommande kostnad för en utökad meny inom befintlig budget. Ett införande av förslaget kräver att full kostnadstäckning säkerställs årligen.

Marie Blomberg
Förvaltningschef

Bilagor

- Bilaga 1 Måltidspolicy Härnösands kommun
- Bilaga 2 Skolförvaltningens handlingsplan för måltidspolicy

Skolförvaltningens handlingsplan för måltidspolicy

Dokumentnamn	Skolförvaltningens handlingsplan för måltidspolicy		Dokumenttyp Handlingsplan	
Fastställd/upprättad av	Skolnämnden		Datum 2022-10-19	Diarienummer SKN 2022-000499
Dokumentansvarig/processägare	Skolkontoret	Version 1.0	Senast reviderad 2022-12-01	Giltig t o m 2026-06-30
Dokumentinformation				
Dokumentet gäller för	Skolförvaltningen			
Annan information				

Inledning

”Måltider som lagas och serveras i Härnösands kommun ska vara klimatsmarta, goda och måltiden ska vara en stund att se fram emot”.

Så inleds Måltidspolicy för Härnösands kommun. De enskilda nämnderna ansvarar för relevanta handlingsplaner och riktlinjer tas fram för att uppnå måltidspolicyns ambitioner inom sina respektive verksamhetsområden.

Inom skolförvaltningens verksamheter är måltiden ett verktyg för delaktighet och lärande och den används som ett pedagogiskt verktyg, till exempel att lära barn och elever om hållbar livsstil, hälsa eller mat i olika länder.

Förutom denna handlingsplan har skolförvaltningen även en upprättad riktlinje för pedagogiska måltider som beskriver syfte och regler för just dessa.

1 Ekologiskt perspektiv

Maten som serveras i kommunens skolor ska vara klimatsmart och näringsriktig. Enligt kommunens måltidspolicy ska skolmåltiderna vara miljö- och klimatanpassade.

Minskat matsvinn

En tredjedel av den mat som produceras globalt hamnar aldrig på någons tallrik men ingen vill slänga mat i onödan. Ett minskat matsvinn är en stor vinst för klimatet. Av den anledningen kommer skolförvaltningen att arbeta för ett minskat matsvinn. Det är viktigt att barn och elever får lära sig att ett aktivt arbete för att minska matsvinnet ska hela tiden pågå.

Utgångspunkt och stöd för arbetet kan vara Livsmedelsverkets *Handbok för minskat matsvinn – för verksamheter inom vård, skola och omsorg*.

2 Socialt perspektiv

Både elevers och vuxnas beteende i skolrestaurangen påverkar stämningen och trivseln. Det är viktigt att lokalerna är tillräckligt stora för att undvika trängsel och att elever och personal har tillräckligt med tid för att kunna äta i lugn och ro. Rena, fräscha och trevligt inredda lokaler bidrar till matlust och trivsel. Med växter, skärmar och bra belysning kan skolrestaurangen avgränsas och kännas trivsammare. Måltidsupplevelsen påverkas även av ljudmiljön. Att använda ljuddämpande tygel och bullerdämpande material på bord, stolsben, akustikplattor etc. påverkar ljudmiljön positivt. Andra sätt att eliminera onödigt slammer kan vara att avskärma diskinlämning. Måltidsmiljön blir lugnare om vuxna äter tillsammans med barnen/eleverna. I syfte att skolans personal vet vad som förväntas av den vuxne som äter pedagogisk måltid har skolförvaltningen upprättat *Riktlinje för pedagogiska måltider*.

Ett naturligt sätt att lära om hälsa och livsstil kan göras genom natur- och utevistelse. Att ibland servera, äta och kanske laga maten utomhus kan bli ett spännande och trevligt inslag i skoldagen.

3 Näringsperspektiv

Måltiderna i förskola och skola ska ge den energi och näring som eleverna behöver för att växa, utvecklas och orka koncentrera sig och lära under dagen. Skolan har en pedagogisk möjlighet att visa barnen/eleverna vad som är hälsosam mat och på så sätt ge dem en grund för bra matvanor i framtiden. Det sker framförallt vid de s.k. pedagogiska måltiderna.

Ett annat sätt kan vara att menyplaneringen sker i samverkan med den personal som arbetar närmast matgästerna varje dag, för att på så sätt öka förutsättningarna för att erbjuda både goda och näringsriktiga måltider som barnen och eleverna tycker om.

4 Pedagogiskt perspektiv

Grunden för våra matvanor läggs i en tidig ålder och förutsättningarna för att skapa goda matvanor bör därför starta när barnen/eleverna är på förskolan och i skolan. Barnen/eleverna behöver vuxna som förebilder och stöd. Därför har personal inom skolförvaltningen möjlighet att sitta ned och äta tillsammans med barnen/eleverna, s.k. pedagogiska måltider.

Syftet med den pedagogiska måltiden är att skapa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad där man på ett naturligt sätt även skapar förutsättningar för samtal kring mat, måltidsmiljö, matens påverkan på miljö, hälsa och hur maten skiljer sig åt mellan olika länder och kulturer. Målet är en positiv måltidsupplevelse.

5 Uppföljning

I skollagen finns krav på att varje huvudman och skolenhet ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete där verksamheten kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas.

Uppföljningen av kommunens måltidspolicy och denna handlingsplan sker genom de resultatuppdrag som tas fram i samband med antagandet av kommunens årsplan.

Kommunstyrelseförvaltningen

Johanna Laine, 0611-34 80 08

johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Johan Wester (C) har den 20 oktober 2023 lämnat in en motion om att kommunen ska i skolan och förskolan dagligen börja servera en trygg och populär maträtt utöver den ordinarie menyn. Detta för att optimera förutsättningarna för att så många som möjligt ska äta sig mätta på skolmåltiden. Motionären lyfter nyttan av ett sådant säkert kort för såväl barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som för neurotypiska.

Då det övergripande ansvaret för skolmåltiden ligger under skolnämnden medan ansvaret för kommunens produktionskök ligger under samhällsnämnden har kommunstyrelseförvaltningen inhämtat yttrande från båda.

Skolnämnden

Skolnämnden har föreslagit att motionen ska avslås då den inte ligger i linje med kommunens måltidspolicy och skolförvaltningens handlingsplan för genomförandet av policyn. Skolnämnden ser inget behov av att lägga till en ytterligare rätt då det för närvarande redan finns en anpassad meny med säkra rätter för enskilda elever som är i behov av det. Det är rektor i samråd med elevhälsan som beslutar om sådana enskilda anpassningar som inte är styrkta av läkarintyg. Skolförvaltningen arbetar redan idag med att säkerställa att alla elever med behov av någon form av anpassad kost får det.

Samhällsnämnden

Samhällsnämnden har lyft reglerna i skollagen, Skolverkets allmänna råd om varierande och näringsriktiga måltider samt kommunens måltidspolicy som ligger i linje med Livsmedelsverkets rekommendationer om skolmåltidens innehåll. Kostavdelningen arbetar redan idag med individanpassade matsedlar för barn och elever med specifika behov för att de ska kunna äta sig mätta på skolmåltiden. Risken med en populärrätt är att näringsriktigheten i måltiden inte kan garanteras vilket motverkar syftet i

måltidspolicyn samt går stick i stäv med nationella regler och rekommendationer på området. Samhällsnämnden har även hänvisat till ett liknande projekt som Sundsvalls kommun genomfört på prov vilket inte visat några större positiva förändringar i måltidskulturen, snarare tvärtom. Mer om testet finns att läsa i samhällsnämndens remissvar.

Socialt perspektiv

Såväl skolenämnden som samhällsnämnden hänvisar till arbetet med den pedagogiska måltiden vars syfte är att lära barnen hälsosam och hållbar livsstil genom en positiv måltidsupplevelse. Förutom själva maten är även en lugn och balanserad måltidsmiljö viktig komponent för en positiv uppfattning om matsituationen.

Ekologiskt perspektiv

Samhällsnämnden har påpekat att en ytterligare aspekt med konstant servering av till exempel köttbullar eller köttfärssås är att dessa rätter inte är klimatsmarta. Studien i Sundsvall visade att matsvinnet ökade samtidigt som åtgången av vegetariska maträtterna minskade märkbart.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Såväl skolenämnden som samhällsnämnden har lyft att ”ett säkert kort” inte kan genomföras inom befintlig budget då det innebär extrakostnader både personal- och inköpsmässigt. Hur stora extrakostnader genomförandet skulle innebära har inte beräknats inom denna utredning.

Juridiskt är kommunen förutom nationell lagstiftning även skyldig att följa sina egna styrdokument som beslutats i kommunfullmäktige. Barnens bästa ska tas hänsyn till i alla beslut som berör barn.

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning

Nämnderna som ansvarar för frågan har lämnat uttömmande remissvar där de lyfter flera viktiga perspektiv från var sina områden som behöver tas hänsyn till vid ett eventuellt genomförande av motionen.

Kommunstyrelseförvaltningen noterar därutöver vikten av att vara konsekvent och långsiktig i arbetet med implementeringen av den nämndövergripande måltidspolicyn. Vad ekonomin beträffar bedöms extrakostnader som förslaget skulle innebära inte ekonomiskt försvarbara för närvarande då det redan pågår ett arbete med att se till att barn och ungdomar blir mätta på skolmåltiden. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår därför att motionen ska avslås.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag skolenämnden 2024-04-30 § 33

Remissvar skolenämnden

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2024-06-20 § 98

Remissvar samhällsnämnden

Motion – Bättre skolresultat – inför ett säkert kort

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2023-10-23 § 145

Petra Werner
Chef kanslienheten

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Samhällsnämnden

§ 98

Dnr 2024-000005 1.1.3.1

Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar

att anta remissvaret som sitt eget, och

att överlämna remissvaret till kommunfullmäktige.

Bakgrund

I skollagen står det att elever i grundskolan ska erbjudas näringsriktiga måltider. Skolmåltiden är en del av utbildningen i skolan. Det innebär att skollagen och läroplanens skrivelser om utbildningen även omfattar skolmåltiderna.

I Skolverkets allmänna råd för förskolan står det att förskolan ska servera varierande och näringsriktiga måltider jämnt fördelat över dagen.

Livsmedelsverket är en statlig förvaltningsmyndighet som arbetar aktivt för säkra livsmedel, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor. De ger bland annat kunskap och råd för att människor ska äta på ett hälsosamt och hållbart sätt.

Enligt nationella rekommendationer för hantering av specialkost och anpassade måltider inom förskola och skola (Kost & Näring) så är det rektor i skolan som med stöd av elevhälsan ansvarar för bedömningen av vilka behov eleven har för att klara skolgång och uppsatta mål. I förskolan kan rektor med föräldrars samtycke kontakta barnhälsovården för samverkan och dialog. Vid alla beslut finns en skyldighet att göra en analys av vad som är barnets bästa.

Rekommendationer är att genom regelbundna dialogmöten mellan elev, förälder, rektor och elevhälsan säkerställs ett kontinuerligt utbyte kring elevens specifika måltidsbehov. Syftet med dialogmötena är att säkerställa att barnet/eleven ska få så varierad och näringsriktig måltid som möjligt. Det långsiktiga målet är att utöka variationen i kosten med utgångspunkt mot den vanliga matsedeln. Lugn och organiserad måltidsmiljö kan skapa förutsättningar för eleven att äta samma mat som övriga elever.

Härnösands kommuns måltidspolicy säger bland annat att måltiderna ska vara goda, näringsrika, klimatsmarta och ska utgå från Livsmedelsverkets

Samhällsnämnden

råd. Måltiderna kan användas som ett pedagogiskt verktyg för att lära barnen hållbar livsstil och hälsa. Inköpen ska vara klimatsmarta och ekologiskt hållbara. Utsläppen ska minskas och den biologiska mångfalden ska värnas samt så ska matsvinnet aktivt minskas.

Produktionsköket Navet lagar och levererar ca 6000 portioner mat per dag till mottagningskök inom förskola, skola, till kommunens särskilda boenden och matlådor till hemmaboende.

Kostavdelningen följer Livsmedelverket rekommendationer och Härnösands kommuns måltidspolicy för de måltider som levereras och serveras.

På kommunens skolor och förskolor serveras varje dag två alternativ av maträtter till lunch, minst ett av alternativen är alltid vegetariskt. Dessa måltider är näringsberäknade. Till måltiderna serveras grönsaker i säsong, på skolan en salladsbuffé som består av ca 6–12 olika grönsaker/grönsaksblandningar, på förskolan serveras ca 2–4 olika sorter. Andra tillbehör som serveras till lunchen är vatten, mjölk, smör och bröd.

Finns behov av särskild kost för barn/elever samt personal på förskola och skola ansöks det via e-tjänsten på kommunens hemsida.

Specialkost av medicinska skäl dvs en allergi eller intolerans kräver ett läkarintyg, krav på intyg är ett politiskt beslut.

Särskild kost av etiska eller religiösa skäl som kost utan fläsk, vegetarisk- och vegansk kost behöver anmälas i e-tjänsten men inget läkarintyg krävs.

Anpassad kost vid NPF (NeuroPsykiska Funktionsnedsättningar), ARFID (Avoidant Restrictive Food Intake Disorder) ätstörningar, selektivtätande m.m ansöks via rektor. Rektor tillsammans med elevhälsan beslutar vilka barn/elever som beviljas, finns inget krav på läkarintyg eller diagnos utan görs efter behov. Beslut meddelas till Kostavdelningen som sedan tillhandahåller den anpassade kosten.

Kostavdelningen ser inget behov av att servera ett "säkert kort" varje dag, dvs en populär maträtt utöver ordinarie meny. Önskemålet är istället att skolan med hjälp av den pedagogiska måltiden arbetar med dessa barn och elever tillsammans med elevhälsan och vårdnadshavare. Målet är att barnen och eleverna ska få en så varierad och näringsrik måltid som möjligt och att det till slut leder mot måltider från den vanliga matsedeln. Utöver måltiden kan även måltidsmiljön behöva anpassas för dessa barn och elever. Överlag för alla så är schemalagda luncher önskvärt, vilket vi vet är positivt för måltidsmiljön och minskat matsvinn.

Alla barn och elever med behov av anpassad kost serveras idag måltider från individanpassade matsedlar utifrån deras specifika behov och preferenser istället för att styra dem mot förutbestämda måltider. Detta för att de ska få den mat de gillar och kan äta sig mätta på och få i sig näring så de orkar

Samhällsnämnden

skoldagen. Den individanpassade matsedel revideras vid behov och önskemål.

Översikt på antalet anmälda kost:

	Medicinsk specialkost	Etisk/religiös kost	Anpassad kost
Förskola	54	18	187
Skola	97	99	358
Gymnasium	14	5	47

Det kommer in få synpunkter och klagomål på den anpassade kosten från vårdnadshavare.

Risken med ett "säkert kort" som ska erbjudas till alla varje dag är att det inte går att garantera att det serveras näringsriktiga måltider, om det är många som äter av den populära maträtten ofta. Det leder till att vi inte kan följa lagar och rekommendationer (Skollagen, Livsmedelsverket, Måltidspolicyn)

Det kan uppstå svårigheter vid beställningar och tillagning då det i förhand är svårt att avgöra hur många som kommer att äta av den populära maträtten respektive de ordinarie måltiderna. Detta kan innebära mer matsvinn, vilket vi vill minska och inte öka. Ökat matsvinn innebär även ökade kostnader då inköpen blir större. Enligt vårens matsvinnsvägning väger en genomsnittlig måltid 374 g och tallrikssvinnet är 25g/portion. En jämförelse är att en medelstor potatis väger ca 85–100 g, så varje matgäst slänger ungefär en ¼ potatis varje dag.

Antalet elever som äter i matsalen på sin skola är i princip alla från förskoleklass upp till årskurs 6. Från 7:an till 9:an är andelen som äter i matsalen något lägre och på gymnasiet är det ungefär 50% som äter i matsalen. På gymnasiet kan praktikperioder i de praktiska programmen påverka andelen som äter i matsalen. Kostavdelningen mäter antalet matgäster minst 1 gång per termin under 2 veckor.

Kommunens kök och matsalar är inte i proportion till antalet matgäster då de på de flesta enheterna är små och trånga. Ska en tredje rätt serveras kan mer resurser som mer utrustning, mer utrymme i kök och matsal samt utökning av personal behövas, vilket blir en ekonomisk fråga.

De rätter som ofta erbjuds vid "säkra kort" och nämndes i motionen är inte klimatsmarta alternativ ex köttbullar och köttfärssås, vilket går emot både Härnösands måltidspolicy samt Livsmedelsverkets rekommendationer. Om policy och rekommendationer inte följs kan inte kommunens mål eller de globala målen (Agenda 2030) uppnås.

Samhällsnämnden

Ingen av länets kommuner (Sollefteå, Kramfors, Timrå, Sundsvall, Ånge) serverar i dagsläget ett "säkert kort" eller har planer på att starta med det.

Sundsvalls kommun har haft ett projekt med en tredje rätt där en grundskola deltog för att undersöka om det hade en positiv effekt på att fler elever skulle äta sig mätta. Inspiration hämtades från en fristående skola i kommunen som serverade spaghetti och köttfärssås varje dag.

Sundsvalls kommun serverade en populär maträtt utöver de två ordinarie maträtterna under en testperiod på 24 veckor och gjorde en jämförelse med samma veckor föregående läsår.

Utfallet från testperioden blev:

- Antalet ätande matgäster var oförändrat
- Mängden mat per matgäst minskade
- Mängden matsvinn ökade
- Livsmedelskostnaderna ökade
- Införskaffande av extra serveringsdiskar
- Ökad bemanning
- Serveringen av de vegetariska måltiderna minskade markant
- Ingen förändring av den anpassade kosten, dvs den minskade inte
- Valet av livsmedel till den tredje maträtten minskade möjligheterna att uppnå klimatmålen.

Om nämnden tar ett beslut att ett säkert kort ska serveras så önskar Kostavdelningen att en testperiod får göras på en skola och då med en populär vegetarisk maträtt.

Socialt perspektiv

Härnösands kommun erbjuder idag anpassad kost till de barn och elever som har ett behov. I dialog med skolförvaltningen och eleven får alla barn och elever möjlighet att äta en lunchmåltid utifrån det individuella behovet. Dessa elever skulle inte vara betjänta av ett säkert kort. De elever som väljer att inte äta i matsalen skulle eventuellt välja det säkra kortet men studien från Sundsvall visar att antalet elever i matsalen inte förändras och att en näringsriktig måltid, över tid, inte kan garanteras.

Samhällsnämnden

Ekologiskt perspektiv

Studien från Sundsvalls kommun visar att klimatmålen blir svårare att uppfylla samt att antalet vegetariska portionerna som elever äter minskar markant.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Att erbjuda en tredje maträtt bidrar negativt till Kostavdelningens budget. Hur mycket budgeten påverkas beror på vilka maträtter som ska erbjudas och vilka förutsättningar respektive skolkök har för att hantera fler maträtter. En djupare studie behöver göras innan de ekonomiska konsekvenserna kan redovisas.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-06-04

Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort

Sundsvalls Mat & Måltiders Redovisning projekt ”mätta magar” 2022-2023

Sundsvalls Mat & Måltiders Redovisning projekt "mätta magar" 2022-2023

Redovisning av delprojekt vid Hagaskolan och Sundsvalls gymnasium – Västermalm.

Delprojekt ett – Hagaskolan

Del ett

En tredje rätt skulle serveras för att i kommunal verksamhet undersöka om det hade positiv effekt på att fler elever skulle äta sig mätta. Inspiration hämtades från en fristående skola i kommunen som ständigt serverar spagetti och köttfärssås. Projektet genomfördes genom att måltidsverksamheten tog fram en lista på antal populära och näringsriktiga maträtter. Eleverna fick därefter rösta fram vilken av maträtterna som skulle bli den tredje rätten.

Projektet delas in i 2 perioder;

1. Period 1 serverades kyckling köttbullar, potatis, gräddsås och lingon. Serveringen skedde från vecka 50/2022 till vecka 9/2023.
2. Period 2 serverades kyckling, currysås och ris. Serveringen skedde från vecka 11/2023 till vecka 23/2023.

Beräkningarna har skett under ett urval av veckorna under båda perioderna och varje period redovisas även enskilt och mer detaljerat. Jämförelser har skett med samma veckor föregående läsår.

Resultat i siffror

- Antal ätande är oförändrat, då det under period 1 ökade med 4 % och under period 2 minskade med 4 %.
- Mängd mat per gäst har minskat med 5,5 % (18 g)
- Mängd totalsvinn har ökat med 4,5 % (totalsvinn är tallriks-, serverings- och kökssvinn beräknat % per kg serverad mat)
- Livsmedelskostnaden på Hagaskolan har ökat med 24 %, från september 2022 (34,51 kr/kg) till maj 2023 (45 kr/kg).
- Livsmedel per kg är 12 % dyrare på Hagaskolan än på jämförbara skolor. Jämförelse sker med andra grundskolor i samma storlek och som använder skolmenyn, på Vibackeskolan är kostnaden 40,32 kr/kg och på Bergsåkers skola är kostnaden 40,33 kr/kg.

Urval konsekvenser

- Restaurangen har utrustats med en extra serveringsdisk för att få plats med den 3:e rätten
- Bemanningen har utökats pga ökad arbetsbelastning, grovt räknat cirka 60 000 kr/månad x 6 månader är 360 000 kr.
- Serveringen av vegetariska maträtter har minskat markant. Innan projektet serverades cirka 100 portioner per dag och under projektet serveras cirka 10 portioner per dag.
- Det har inte skett någon förändring/blivit färre behovskoster under vårterminen 2023.
- Valet av livsmedel till 3:e rätten innebär minskad möjlighet att uppnå kommunens/-avdelningens klimatmål för 2023.
- Sundsvalls Mat & Måltiders medarbetare upplever att måltidsmiljön i restaurangen är på likartat sätt som under motsvarande tid förra året. De ser inte effekter av ett intensifierat arbete med de pedagogiska måltiderna eller erfar ett gemensamt engagemang med personal på skolan för att skapa en främjande måltidsmiljö i restaurangen.

Del två

Den andra delen som skulle ske på Hagaskolan var utveckling av de pedagogiska måltiderna. För detta arbete ansvarade rektorerna, här har man vid projektmöten redovisat att man vid APT pratat om riktlinjerna för pedagogisk måltid. Måltidsavdelningen bedömer att ingen förändring i arbetssätt har uppmärksamats i måltidssituationen.

Delprojekt två – Sundsvalls gymnasium Västermalm

Lågt elevantal äter i matsalen. Många elever framför allt ifrån de praktiska utbildningarna väljer bort att gå till matsalen. Här valdes också två delar att arbeta med, dels dialogforum med elever, dels att utreda möjligheterna till att tillskapa fler måltidsplatser med hjälp av en Food truck.

Del ett – Dialogforum

Matråd klass- eller programvis startades upp under oktober 2022. Efter dessa matråd gjordes vissa justeringar i både meny, utbud och måltidsmiljö vilket resulterade i fler ätande elever. Programmen som besöktes under perioden okt-dec 22 var fordon, bygg, teknik, natur samt särskolan. Matråden fortsatte på vårterminen med besök hos vård, el, bygg fordon och teknik.

Under vårterminen har måltidsverksamhetens personal deltagit i utbildning i bemötande och frågan har hanterat på APT.

Under vårterminen påbörjades ett sidoprojekt gällande eleverna på nationella idrottsutbildningar (NIU) vid Hedbergsska och Västermalm. SMM mötte elevrepresentanter, lärare och deras rektor för att diskutera måltidsfrågor. Det samtalet mynnade ut i att rektorn beslutade att idrotts elever som inte har sin familj i Sundsvall skulle erbjudas ett mellanmål på eftermiddagarna. Mellanmålet utformades i linje med de önskemål som framkommit vid

mötet. Det innebär att ca 30 idrottselever dagligen serveras mellanmål som underlättar för dessa elever att få en god energibalans kopplat till hög träningsdos.

I februari innevarande år startades ”Frukostträffar” bestående av två elever från samma program som under tre veckor samtalade med köksansvarig och elevcoach. Agendan för dessa frukostträffar bestod i dialog om hur matsituationen varit den gångna veckan samt förväntningar på menyn för nästkommande vecka. Efter tre veckor tillfrågades två nya elever från ett annat program som sedan rullade på. Till vår hjälp har vi haft elevcoach Pamela Söderberg som varit en central samarbetspartner i samtliga måltidsfrågor. Denna dialog samt matråden per klass/program kommer att fortsätta under höstterminen 2023.

Nu i början på höstterminen har SMM bjudit in alla årskurs ettor för en introduktion/presentation om matsalen och måltiderna som serveras, träffen har skett i matsalen. Sedan 28 augusti har SMM mött ett program om dagen.

Del två - Foodtruck

Under pandemin erfarande många lärare vid de praktiska programmen att eleverna åt mer när måltiden serverades i deras ”hemmamiljö” på skolan. Matsalen på Västermalm är väldigt stor och ligger geografiskt en bit från vissa program på skolan, därför påbörjades ett arbete med att ta fram en portabel skolrestaurang som skulle kunna stå närmre de praktiska programmen. Food trucken har också användning vid utflykter och för viss krisberedskap. Arbetet med ritning är klart efter dialog med andra kommuner och privata företag som arbetar med Food trucks. Fordonet är beställt men hamnade i stå pga. att kommunen saknat storköksavtal under perioden. Fordonet är beställt av fordon & transport. Eventuellt kvarstående frågor om bakgavellyft.

Samhällsförvaltningen
Kia Olsson, 070-288 00 27
kia.olsson@harnosand.se

Samhällsnämnden

Remissvar motion, Mat för bättre skolresultat.

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden besluta
att anta remissvaret som sitt eget samt
att överlämna remissvaret till Kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

I skollagen står det att elever i grundskolan ska erbjudas näringsriktiga måltider. Skolmåltiden är en del av utbildningen i skolan. Det innebär att skollagen och läroplanens skrivelser om utbildningen även omfattar skolmåltiderna.

I Skolverkets allmänna råd för förskolan står det att förskolan ska servera varierande och näringsriktiga måltider jämnt fördelat över dagen.

Livsmedelsverket är en statlig förvaltningsmyndighet som arbetar aktivt för säkra livsmedel, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor. De ger bland annat kunskap och råd för att människor ska äta på ett hälsosamt och hållbart sätt.

Enligt nationella rekommendationer för hantering av specialkost och anpassade måltider inom förskola och skola (Kost & Näring) så är det rektor i skolan som med stöd av elevhälsan ansvarar för bedömningen av vilka behov eleven har för att klara skolgång och uppsatta mål. I förskolan kan rektor med föräldrars samtycke kontakta barnhälsovården för samverkan och dialog. Vid alla beslut finns en skyldighet att göra en analys av vad som är barnets bästa.

Rekommendationer är att genom regelbundna dialogmöten mellan elev, förälder, rektor och elevhälsan säkerställs ett kontinuerligt utbyte kring elevens specifika måltidsbehov. Syftet med dialogmötena är att säkerställa att barnet/eleven ska få så varierad och näringsriktig måltid som möjligt. Det långsiktiga målet är att utöka variationen i kosten med utgångspunkt

mot den vanliga matsedeln. Lugn och organiserad måltidsmiljö kan skapa förutsättningar för eleven att äta samma mat som övriga elever.

Härnösands kommuns måltidspolicy säger bland annat att måltiderna ska vara goda, näringsrika, klimatsmarta och ska utgå från Livsmedelsverkets råd. Måltiderna kan användas som ett pedagogiskt verktyg för att lära barnen hållbar livsstil och hälsa. Inköpen ska vara klimatsmarta och ekologiskt hållbara. Utsläppen ska minskas och den biologiska mångfalden ska värnas samt så ska matsvinnet aktivt minskas.

Produktionsköket Navet lagar och levererar ca 6000 portioner mat per dag till mottagningskök inom förskola, skola, till kommunens särskilda boenden och matlådor till hemmaboende.

Kostavdelningen följer Livsmedelverket rekommendationer och Härnösands kommuns måltidspolicy för de måltider som levereras och serveras.

På kommunens skolor och förskolor serveras varje dag två alternativ av maträtter till lunch, minst ett av alternativen är alltid vegetariskt. Dessa måltider är näringsberäknade. Till måltiderna serveras grönsaker i säsong, på skolan en salladsbuffé som består av ca 6–12 olika grönsaker/grönsaksblandningar, på förskolan serveras ca 2–4 olika sorter. Andra tillbehör som serveras till lunchen är vatten, mjölk, smör och bröd.

Finns behov av särskild kost för barn/elever samt personal på förskola och skola ansöks det via e-tjänsten på kommunens hemsida.

Specialkost av medicinska skäl dvs en allergi eller intolerans kräver ett läkarintyg, krav på intyg är ett politiskt beslut.

Särskild kost av etiska eller religiösa skäl som kost utan fläsk, vegetarisk- och vegansk kost behöver anmälas i e-tjänsten men inget läkarintyg krävs.

Anpassad kost vid NPF (NeuroPsyksiska Funktionsnedsättningar), ARFID (Avoidant Restrictive Food Intake Disorder) ätstörningar, selektivtätande m.m ansöks via rektor. Rektor tillsammans med elevhälsan beslutar vilka barn/elever som beviljas, finns inget krav på läkarintyg eller diagnos utan görs efter behov. Beslut meddelas till Kostavdelningen som sedan tillhandahåller den anpassade kosten.

Kostavdelningen ser inget behov av att servera ett ”säkert kort” varje dag, dvs en populär maträtt utöver ordinarie meny. Önskemålet är istället att skolan med hjälp av den pedagogiska måltiden arbetar med dessa barn och elever tillsammans med elevhälsan och vårdnadshavare. Målet är att barnen och eleverna ska få en så varierad och näringsrik måltid som möjligt och att det till slut leder mot måltider från den vanliga matsedeln. Utöver måltiden

kan även måltidsmiljön behöva anpassas för dessa barn och elever. Överlag för alla så är schemalagda luncher önskvärt, vilket vi vet är positivt för måltidsmiljön och minskat matsvinn.

Alla barn och elever med behov av anpassad kost serveras idag måltider från individanpassade matsedlar utifrån deras specifika behov och preferenser istället för att styra dem mot förutbestämda måltider. Detta för att de ska få den mat de gillar och kan äta sig mätta på och få i sig näring så de orkar skoldagen. Den individanpassade matsedel revideras vid behov och önskemål.

Översikt på antalet anmälda koster:

	Medicinsk specialkost	Etisk/religiös kost	Anpassad kost
Förskola	54	18	187
Skola	97	99	358
Gymnasium	14	5	47

Det kommer in få synpunkter och klagomål på den anpassade kosten från vårdnadshavare.

Risken med ett ”säkert kort” som ska erbjudas till alla varje dag är att det inte går att garantera att det serveras näringsriktiga måltider, om det är många som äter av den populära maträtten ofta. Det leder till att vi inte kan följa lagar och rekommendationer (Skollagen, Livsmedelsverket, Måltidspolicyn)

Det kan uppstå svårigheter vid beställningar och tillagning då det i förhand är svårt att avgöra hur många som kommer att äta av den populära maträtten respektive de ordinarie måltiderna. Detta kan innebära mer matsvinn, vilket vi vill minska och inte öka. Ökat matsvinn innebär även ökade kostnader då inköpen blir större. Enligt vårens matsvinnsvägning väger en genomsnittlig måltid 374 g och tallrikssvinnet är 25g/portion. En jämförelse är att en medelstor potatis väger ca 85–100 g, så varje matgäst slänger ungefär en ¼ potatis varje dag.

Antalet elever som äter i matsalen på sin skola är i princip alla från förskoleklass upp till årskurs 6. Från 7:an till 9:an är andelen som äter i matsalen något lägre och på gymnasiet är det ungefär 50% som äter i matsalen. På gymnasiet kan praktikperioder i de praktiska programmen påverka andelen som äter i matsalen. Kostavdelningen mäter antalet matgäster minst 1 gång per termin under 2 veckor.

Kommunens kök och matsalar är inte i proportion till antalet matgäster då de på de flesta enheterna är små och trånga. Ska en tredje rätt serveras kan mer resurser som mer utrustning, mer utrymme i kök och matsal samt utökning av personal behövas, vilket blir en ekonomisk fråga.

De rätter som ofta erbjuds vid "säkra kort" och nämndes i motionen är inte klimatsmarta alternativ ex köttbullar och köttfärssås, vilket går emot både Härnösands måltidspolicy samt Livsmedelsverkets rekommendationer. Om policy och rekommendationer inte följs kan inte kommunens mål eller de globala målen (Agenda 2030) uppnås.

Ingen av länets kommuner (Sollefteå, Kramfors, Timrå, Sundsvall, Ånge) serverar i dagsläget ett "säkert kort" eller har planer på att starta med det.

Sundsvalls kommun har haft ett projekt med en tredje rätt där en grundskola deltog för att undersöka om det hade en positiv effekt på att fler elever skulle äta sig mätta. Inspiration hämtades från en fristående skola i kommunen som serverade spaghetti och köttfärssås varje dag.

Sundsvalls kommun serverade en populär maträtt utöver de två ordinarie maträtterna under en testperiod på 24 veckor och gjorde en jämförelse med samma veckor föregående läsår.

Utfallet från testperioden blev:

- Antalet ätande matgäster var oförändrat
- Mängden mat per matgäst minskade
- Mängden matsvinn ökade
- Livsmedelskostnaderna ökade
- Införskaffande av extra serveringsdiskar
- Ökad bemanning
- Serveringen av de vegetariska måltiderna minskade markant
- Ingen förändring av den anpassade kosten, dvs den minskade inte
- Valet av livsmedel till den tredje maträtten minskade möjligheterna att uppnå klimatmålen.

Om nämnden tar ett beslut att ett säkert kort ska serveras så önskar Kostavdelningen att en testperiod får göras på en skola och då med en populär vegetarisk maträtt.

Socialt perspektiv

Härnösands kommun erbjuder idag anpassad kost till de barn och elever som har ett behov. I dialog med skolförvaltningen och eleven får alla barn och elever möjlighet att äta en lunchmåltid utifrån det individuella behovet. Dessa elever skulle inte vara betjänta av ett säkert kort. De elever som väljer att inte äta i matsalen skulle eventuellt välja det säkra kortet men studien från Sundsvall visar att antalet elever i matsalen inte förändras och att en näringsriktig måltid, över tid, inte kan garanteras.

Ekologiskt perspektiv

Studien från Sundsvalls kommun visar att klimatmålen blir svårare att uppfylla samt att antalet vegetariska portionerna som elever äter minskar markant.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Att erbjuda en tredje maträtt bidrar negativt till Kostavdelningens budget. Hur mycket budgeten påverkas beror på vilka maträtter som ska erbjudas och vilka förutsättningar respektive skolkök har för att hantera fler maträtter. En djupare studie behöver göras innan de ekonomiska konsekvenserna kan redovisas.

Beslutsunderlag

Sundsvalls Mat & Måltiders Redovisning projekt ”mätta magar” 2022-2023

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Kia Olsson
Kostchef

Bilagor

Kommunstyrelsen

§ 121

Dnr 2023-000486 1.1.1.1

Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Christina Lindberg (C), Andreas Sjölander (S), Eva-Clara Viklund (M), Olle Löfgren (L) och Glenn Sehlin (SD).

Yrkanden

Christina Lindberg (C) yrkar bifall till motionen.

Eva-Clara Viklund (M) och Glenn Sehlin (SD) instämmer till Christina Lindbergs (C) yrkande.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det föreligger två förslag till beslut, liggande förslag och Christina Lindbergs (C) yrkande om bifall till motionen.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt liggande förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt Christina Lindbergs (C) förslag.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat enligt liggande förslag.

Votering begärs och verkställs.

Votering och utfall

Ordföranden ställer följande propositionsordning: ja för liggande förslag och nej för Christina Lindbergs (C) förslag.

Med 9 ja-röster mot 6 nej-röster finner ordföranden att kommunstyrelsen beslutat enligt liggande förslag.

Hur de enskilda ledamöterna röstat framgår av tabellen nedan.

Ledamot	Ersättare	Parti	§ 121
---------	-----------	-------	-------

Justerandes sign				Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--	--------------------

Kommunstyrelsen

			Ja	Nej
Andreas Sjölander		S	X	
Knapp Britta Thyr		MP	X	
Eva-Clara Viklund		M		X
Magnus Oskarsson		S	X	
Anne-Cathrine Genberg		S	X	
Johan Nilsson	Lars Halén	S	X	
Ann Kristine Elfvendal		S	X	
Ann-Charlotte Visén		S	X	
Ake Hamrin		V	X	
Ingemar Wiklander		KD	X	
Ida Skogström	Christian Wasell	M		X
Ingemar Ljunggren		M		X
Glenn Sehlin		SD		X
Charlotte Höglund Bystedt		SD		X
Christina Lindberg		C		X

Reservation

Christina Lindberg (C), Eva-Clara Viklund (M) och Glenn Sehlin (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget yrkande.

Bakgrund

Johan Wester (C) har den 20 oktober 2023 lämnat in en motion om att kommunen ska i skolan och förskolan dagligen börja servera en trygg och populär maträtt utöver den ordinarie menyn. Detta för att optimera förutsättningarna för att så många som möjligt ska äta sig mätta på skolmåltiden. Motionären lyfter nyttan av ett sådant säkert kort för såväl barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som för neurotypiska.

Då det övergripande ansvaret för skolmåltiden ligger under skolnämnden medan ansvaret för kommunens produktionskök ligger under samhällsnämnden har kommunstyrelseförvaltningen inhämtat yttrande från båda.

Skolnämnden

Skolnämnden har föreslagit att motionen ska avslås då den inte ligger i linje med kommunens måltidspolicy och skolförvaltningens handlingsplan för genomförandet av policyn. Skolnämnden ser inget behov av att lägga till en ytterligare rätt då det för närvarande redan finns en anpassad meny med säkra rätter för enskilda elever som är i behov av det. Det är rektor i samråd med elevhälsan som beslutar om sådana enskilda anpassningar som inte är styrkta av läkarintyg. Skolförvaltningen arbetar redan idag med att säkerställa att alla elever med behov av någon form av anpassad kost får det.

Samhällsnämnden

Kommunstyrelsen

Samhällsnämnden har lyft reglerna i skollagen, Skolverkets allmänna råd om varierande och näringsriktiga måltider samt kommunens måltidspolicy som ligger i linje med Livsmedelsverkets rekommendationer om skolmåltidens innehåll. Kostavdelningen arbetar redan idag med individanpassade matsedlar för barn och elever med specifika behov för att de ska kunna äta sig mätta på skolmåltiden. Risken med en populärrätt är att näringsriktigheten i måltiden inte kan garanteras vilket motverkar syftet i måltidspolicyn samt går stick i stäv med nationella regler och rekommendationer på området. Samhällsnämnden har även hänvisat till ett liknande projekt som Sundsvalls kommun genomfört på prov vilket inte visat några större positiva förändringar i måltidskulturen, snarare tvärtom. Mer om testet finns att läsa i samhällsnämndens remissvar.

Socialt perspektiv

Såväl skolenämnden som samhällsnämnden hänvisar till arbetet med den pedagogiska måltiden vars syfte är att lära barnen hälsosam och hållbar livsstil genom en positiv måltidsupplevelse. Förutom själva maten är även en lugn och balanserad måltidsmiljö viktig komponent för en positiv uppfattning om matsituationen.

Ekologiskt perspektiv

Samhällsnämnden har påpekat att en ytterligare aspekt med konstant servering av till exempel köttbullar eller köttfärssås är att dessa rätter inte är klimatsmarta. Studien i Sundsvall visade att matsvinnet ökade samtidigt som åtgången av vegetariska maträtterna minskade märkbart.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Såväl skolenämnden som samhällsnämnden har lyft att "ett säkert kort" inte kan genomföras inom befintlig budget då det innebär extrakostnader både personal- och inköpsmässigt. Hur stora extrakostnader genomförandet skulle innebära har inte beräknats inom denna utredning.

Juridiskt är kommunen förutom nationell lagstiftning även skyldig att följa sina egna styrdokument som beslutats i kommunfullmäktige. Barnens bästa ska tas hänsyn till i alla beslut som berör barn.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag skolenämnden 2024-04-30 § 33

Remissvar skolenämnden

Justerandes sign	Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2024-06-20 § 98

Remissvar samhällsnämnden

Motion – Bättre skolresultat – inför ett säkert kort

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2023-10-23 § 145

Kommunfullmäktige

§ 103

Dnr 2023-000486 1.1.1.1

Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att återremittera ärendet.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Johan Wester (C), Knapp Britta Thyr (MP), Olle Löfgren (L), Hans Rosengren (S), Eva-Clara Viklund (M), Andreas Sjölander (S), Helena Elfvendal (MP), Margareta Tjärnlund (M) och Magnus Oscarsson (S).

Yrkanden

Johan Wester (C) yrkar bifall till motionen i sin helhet och i andra hand återremiss med motiveringen att även inkludera elevernas synpunkter i frågan.

Olle Löfgren (L), Eva-Clara Viklund (M) och Margareta Tjärnlund (M) instämmer till Johan Westers (C) yrkande.

Knapp Britta Thyr (MP) yrkar bifall till liggande förslag.

Hans Rosengren (S), Andreas Sjölander (S), och Magnus Oscarsson (S) instämmer till Knapp Britta Thyrs (MP) yrkande.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande finner att det föreligger tre förslag till beslut, liggande förslag, bifall till motionen i sin helhet och förslag om återremiss.

Ordförande frågar om ärendet ska avgöras idag.

Ordförande frågar om ärendet ska återremitteras.

Ordförande finner att kommunfullmäktige har beslutat att ärendet ska återremitteras.

Kommunfullmäktige

Bakgrund

Johan Wester (C) har den 20 oktober 2023 lämnat in en motion om att kommunen ska i skolan och förskolan dagligen börja servera en trygg och populär maträtt utöver den ordinarie menyn. Detta för att optimera förutsättningarna för att så många som möjligt ska äta sig mätta på skolmåltiden. Motionären lyfter nyttan av ett sådant säkert kort för såväl barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som för neurotypiska.

Då det övergripande ansvaret för skolmåltiden ligger under skolnämnden medan ansvaret för kommunens produktionskök ligger under samhällsnämnden har kommunstyrelseförvaltningen inhämtat yttrande från båda.

Skolnämnden

Skolnämnden har föreslagit att motionen ska avslås då den inte ligger i linje med kommunens måltidspolicy och skolförvaltningens handlingsplan för genomförandet av policyn. Skolnämnden ser inget behov av att lägga till en ytterligare rätt då det för närvarande redan finns en anpassad meny med säkra rätter för enskilda elever som är i behov av det. Det är rektor i samråd med elevhälsan som beslutar om sådana enskilda anpassningar som inte är styrkta av läkarintyg. Skolförvaltningen arbetar redan idag med att säkerställa att alla elever med behov av någon form av anpassad kost får det.

Samhällsnämnden

Samhällsnämnden har lyft reglerna i skollagen, Skolverkets allmänna råd om varierande och näringsriktiga måltider samt kommunens måltidspolicy som ligger i linje med Livsmedelsverkets rekommendationer om skolmåltidens innehåll. Kostavdelningen arbetar redan idag med individanpassade matsedlar för barn och elever med specifika behov för att de ska kunna äta sig mätta på skolmåltiden. Risken med en populärrätt är att näringsriktigheten i måltiden inte kan garanteras vilket motverkar syftet i måltidspolicyn samt går stick i stäv med nationella regler och rekommendationer på området. Samhällsnämnden har även hänvisat till ett liknande projekt som Sundsvalls kommun genomfört på prov vilket inte visat några större positiva förändringar i måltidskulturen, snarare tvärtom. Mer om testet finns att läsa i samhällsnämndens remissvar.

Socialt perspektiv

Såväl skolnämnden som samhällsnämnden hänvisar till arbetet med den pedagogiska måltiden vars syfte är att lära barnen hälsosam och hållbar livsstil genom en positiv måltidsupplevelse. Förutom själva maten är även en lugn och balanserad måltidsmiljö viktig komponent för en positiv uppfattning om matsituationen.

Kommunfullmäktige

Ekologiskt perspektiv

Samhällsnämnden har påpekat att en ytterligare aspekt med konstant servering av till exempel köttbullar eller köttfärssås är att dessa rätter inte är klimatsmarta. Studien i Sundsvall visade att matsvinnet ökade samtidigt som åtgången av vegetariska maträtterna minskade märkbart.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Såväl skolnämnden som samhällsnämnden har lyft att "ett säkert kort" inte kan genomföras inom befintlig budget då det innebär extrakostnader både personal- och inköpsmässigt. Hur stora extrakostnader genomförandet skulle innebära har inte beräknats inom denna utredning.

Juridiskt är kommunen förutom nationell lagstiftning även skyldig att följa sina egna styrdokument som beslutats i kommunfullmäktige. Barnens bästa ska tas hänsyn till i alla beslut som berör barn.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens protokollsutdrag, 2024-09-03 § 121

Protokollsutdrag skolnämnden 2024-04-30 § 33

Remissvar skolnämnden

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2024-06-20 § 98

Remissvar samhällsnämnden

Motion – Bättre skolresultat – inför ett säkert kort

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2023-10-23 § 145

Skolnämnden

§ 132

Dnr 2024-000011 1.1.3.1

Remiss - Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Skolnämndens beslut

Skolnämnden beslutar

att anta återremissvar som sitt eget, samt

att översända svaret till kommunstyrelsen för vidareberedning.

Bakgrund

Motionen ”Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort” har lämnats till kommunfullmäktige.

I ett tidigare remissvar har skolnämnden föreslagit kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Kommunfullmäktige beslutade att återremittera ärendet med yrkande att även inkludera elevernas synpunkter i frågan.

Skolnämndens synpunkter

Skolnämnden har i det tidigare remissvaret föreslagit att motionen ska avslås då den inte ligger i linje med kommunens måltidspolicy och skolförvaltningens handlingsplan för genomförandet av policyn.

Målet med den pedagogiska måltiden är att skapa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad. Målet är en positiv måltidsupplevelse. Alla barn och elever som är i behov av någon form av anpassad kost får det.

Elevernas synpunkter

En mindre delegation med politiker och tjänstepersoner från skolförvaltningen och samhällsförvaltningen har besökt några av kommunens grundskolor samt gymnasiets matråd. Syftet med besöken har varit att få inspel från elever, men även från skolmatspersonal och personal i skolan, hur skolmaten och miljön kring maten kan utvecklas samt hur eleverna vill tycka till om maten.

Skolmaten får både positiva och negativa omdömen, där eleverna uppskattar variation men önskar fler goda och smakrika alternativ. För att uppnå målet om mindre kött och mer vegetariskt efterfrågas fler vegetariska rätter och en bättre balans mellan kött och vegetariska alternativ. Eleverna vill gärna vara med och påverka skolmaten genom förslagslådor och att diskutera maten i

Skolnämnden

klassråd/elevråd/matråd. För att göra matsalen trevligare föreslås att minska ljudnivån, ge mer tid att äta och skapa en mer organiserad och lugn miljö.

Exempel på svar från eleverna:

- Många elever tycker att det är bra att få prova olika rätter, vilket gör att de kan hitta nya favoriträtter.
- Flera elever uppskattar att maten är varierad, och de tycker det är kul att få möjlighet att prova nya rätter och smaker.
- Vissa elever påpekar att det är bra att rätterna blandas med olika ingredienser, som grönsaker, för att göra maten både god och näringsrik.
- Flera elever tycker att vissa rätter inte är tillräckligt goda och föreslår att skolmaten kan bli mer smakrik och varierad (exempelvis genom rekommendationer om lämpliga kryddor vid serveringen).
- De önskar fler rätter som de gillar, till exempel hamburgare, pannkakor och lasagne, och att det ska finnas fler alternativ att välja mellan.
- Det föreslås att ha vegetariska och köträtter varannan dag för att tillgodose olika preferenser.

Beslutsunderlag

Förslag till remissvar på återremiss 2024-12-05.

Remiss - Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Förslag till beslut

Skolförvaltningen föreslår skolnämnden besluta

att anta svaret som sitt.

Beskrivning av ärendet

Motionen ”Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort” har lämnats till kommunfullmäktige.

I ett tidigare remissvar har skolnämnden föreslagit kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Kommunfullmäktige beslutade att återremittera ärendet med yrkande att även inkludera elevernas synpunkter i frågan.

Skolnämndens synpunkter

Skolnämnden har i det tidigare remissvaret föreslagit att motionen ska avslås då den inte ligger i linje med kommunens måltidspolicy och skolförvaltningens handlingsplan för genomförandet av policyn.

Målet med den pedagogiska måltiden är att skapa en måltidsmiljö som är lugn och balanserad. Målet är en positiv måltidsupplevelse. Alla barn och elever som är i behov av någon form av anpassad kost får det.

Elevernas synpunkter

En mindre delegation med politiker och tjänstepersoner från skolförvaltningen och samhällsförvaltningen har besökt några av kommunens grundskolor samt gymnasiets matråd. Syftet med besöken har varit att få inspel från elever, men även från skolmatspersonal och personal i skolan, hur skolmaten och miljön kring maten kan utvecklas samt hur eleverna vill tycka till om maten.

Skolmaten får både positiva och negativa omdömen, där eleverna uppskattar variation men önskar fler goda och smakrika alternativ. För att uppnå målet om mindre kött och mer vegetariskt efterfrågas fler vegetariska rätter och en bättre balans mellan kött och vegetariska alternativ. Eleverna vill gärna vara med och påverka skolmaten genom förslagslådor och att diskutera maten i klassråd/elevråd/matråd. För att göra matsalen trevligare föreslås att minska ljudnivån, ge mer tid att äta och skapa en mer organiserad och lugn miljö.

Exempel på svar från eleverna:

- Många elever tycker att det är bra att få prova olika rätter, vilket gör att de kan hitta nya favoriträtter.
- Flera elever uppskattar att maten är varierad, och de tycker det är kul att få möjlighet att prova nya rätter och smaker.
- Vissa elever påpekar att det är bra att rätterna blandas med olika ingredienser, som grönsaker, för att göra maten både god och näringsrik.
- Flera elever tycker att vissa rätter inte är tillräckligt goda och föreslår att skolmaten kan bli mer smakrik och varierad (exempelvis genom rekommendationer om lämpliga kryddor vid serveringen).
- De önskar fler rätter som de gillar, till exempel hamburgare, pannkakor och lasagne, och att det ska finnas fler alternativ att välja mellan.
- Det föreslås att ha vegetariska och köträtter varannan dag för att tillgodose olika preferenser.

Socialt perspektiv

Skolnämnden hänvisar till arbetet med den pedagogiska måltiden vars syfte är att lära barnen hälsosam och hållbar livsstil genom en positiv måltidsupplevelse. Förslaget med en alternativ rätt som är lika varje dag motstrider det arbetet.

Ekologiskt perspektiv

En risk är att matsvinnet ökar då en enda rätt inte utgör ett "säkert kort" för samtliga elever.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Utifrån ett ekonomiskt perspektiv ser skolnämnden inga möjligheter att rymma tillkommande kostnad för en utökad meny inom befintlig budget. Ett införande av förslaget innebär extrakostnader både personal- och inköpsmässigt.

Kommunstyrelseförvaltningen

Johanna Laine, 0611-34 80 08

johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Mat för bättre skolresultat - Inför säkert kort

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Johan Wester (C) lämnade den 20 oktober 2023 in en motion om att kommunen ska införa ett säkert kort, dvs en maträtt som de flesta barn och ungdomar uppskattar som serveras dagligen utöver den ordinarie menyn i grundskolan och förskolan. Ärendet återremitterades i kommunfullmäktige den 30 september 2024 med motiveringen att elevernas synpunkter behövde inkluderas i frågan.

Kommunstyrelseförvaltningen har remitterat ärendet på nytt till skolnämnden för att komplettera ärendet med det efterfrågade underlaget. En blandad delegation av förtroendevalda och tjänstepersoner från både skol- och samhällsförvaltningen har besökt utvalda grundskolor och gymnasiets matråd för att ge eleverna möjlighet att tycka till i sakfrågan. Skolnämnden har ställt sig bakom remissvaret.

Bedömning

I skolnämndens yttrande kan man läsa att eleverna uppskattar framför allt variation och att maten är smakrik och näringsrik. De önskar fler rätter som de gillar och att det ska finnas fler alternativ att välja mellan, även vegetariskt. Det framgår att eleverna vill gärna vara med och påverka matsituationen och att deras synpunkter är varierande.

Det kompletterande underlaget föranleder ingen ändring i varken skolnämndens eller kommunstyrelseförvaltningens bedömning. Kommunen bör följa den i kommunfullmäktige 2021-06-14 § 65 beslutade långsiktiga måltidspolicyn och göra de prioriteringar i verksamheten som behövs för att så långt som möjligt hålla sig inom befintlig budget.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag skolnämnden 2024-12-19 § 132

Datum
2025-02-07

Dnr
KS/2023-000486

Remissvar skolförvaltningen 2024-12-05

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2024-09-30 § 103 (återremiss)

Protokollsutdrag kommunstyrelsen 2024-09-03 § 121

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-05-21

Svar på remiss samhällsnämnden 2024-06-24

Svar på remiss skolnämnden 2024-04-30

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2023-10-23 § 145

Motion – Mat för bättre skolresultat – Inför säkert kort 2023-10-20

Petra Werner
Chef kanslienheten

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Kommunstyrelsen

§ 46

Dnr 2024-000285 1.1.1.1

Motion - Avveckla arbetslivsnämnden

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anse motionen vara besvarad, samt

att frågan om överföring av medel hanteras i respektive partis budgetarbete inför 2026.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Christina Lindberg (C).

Yrkanden

Christina Lindberg (C) yrkar på bifall till förvaltningens förslag.

Bakgrund

Centerpartiet har lämnat in en motion till fullmäktige som föreslår att arbetslivsnämnden ska avvecklas i samband med avvecklingen av arbetslivsförvaltningen samt att utreda effektiviseringarna i samband med sammanslagningen av förvaltningarna. Motionärerna föreslår också att besparingar till följd av detta ska tilldelas skolenheten och socialnämnden.

Under 2024 har det pågått ett arbete att avveckla arbetslivsförvaltningen och flytta verksamheterna till andra förvaltningar. I november 2024 beslutade fullmäktige att uppdra till kommunfullmäktiges presidium att inleda ett arbete för att avveckla arbetslivsnämnden per den 30 juni 2025. Planeringen för detta pågår under våren 2025 för att nödvändiga beslut ska kunna fattas.

Arbetslivsnämnden hade 2024 en budget för nämnden på cirka 1 miljon kronor. Avvecklingen av nämnden kommer att medföra att dessa medel frigörs. Dock kan avvecklingen komma att medföra andra förändringar i den politiska organisationen varpå det i dagsläget inte går att beräkna exakt hur stor nettobesparingen kommer att bli.

2024 hade nämnden en driftsbudget på 73,3 miljoner, för 2025 är budgeten 60,3 miljoner. I tjänstemannaförslaget för budget 2026 har en omflyttning av skattemedel enligt följande föreslagits

23,1 mnkr till skolenheten för den kommunala vuxenutbildningen,

Kommunstyrelsen

22,4 mnkr till socialnämnden för verksamhetsområdet arbete och mottagning, samt

2,4 mnkr till kommunstyrelsen för yrkes- och uppdragsutbildning

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen anser att motionen ska anses vara besvarad då arbetet med att avveckla arbetslivsnämnden pågår och nödvändiga beslut för detta planeras att fattas under våren 2025.

När det gäller medel som frigörs av avvecklingen av både nämnd och förvaltning är det fortfarande oklart vilka exakta effektiviseringar som kommer ske är svårare att beräkna utifrån den stora omställning som sker. Därför är det inte möjligt att besluta i enlighet med motionens intentioner. Frågan om eventuell ombudgetering mellan nämnderna hanteras lämpligen i partiernas budgetarbete inför 2026.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-27

Checklista Motion avveckla arbetslivsnämnden

Kommunfullmäktige, sammanträdesprotokoll, 2024-11-25 §144

Motion, Centerpartiet, 2024-05-27

Planeringsförutsättningar 2026

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Avveckla arbetslivsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anse motionen vara besvarad, samt

att frågan om överföring av medel hanteras i respektive partis budgetarbete inför 2026.

Beskrivning av ärendet

Centerpartiet har lämnat in en motion till fullmäktige som föreslår att arbetslivsnämnden ska avvecklas i samband med avvecklingen av arbetslivsförvaltningen samt att utreda effektiviseringarna i samband med sammanslagningen av förvaltningarna. Motionärerna föreslår också att besparingar till följd av detta ska tilldelas skolenheten och socialnämnden.

Under 2024 har det pågått ett arbete att avveckla arbetslivsförvaltningen och flytta verksamheterna till andra förvaltningar. I november 2024 beslutade fullmäktige att uppdra till kommunfullmäktiges presidium att inleda ett arbete för att avveckla arbetslivsnämnden per den 30 juni 2025. Planeringen för detta pågår under våren 2025 för att nödvändiga beslut ska kunna fattas.

Arbetslivsnämnden hade 2024 en budget för nämnden på cirka 1 miljon kronor. Avvecklingen av nämnden kommer att medföra att dessa medel frigörs. Dock kan avvecklingen komma att medföra andra förändringar i den politiska organisationen varpå det i dagsläget inte går att beräkna exakt hur stor nettobesparingen kommer att bli.

2024 hade nämnden en driftsbudget på 73,3 miljoner, för 2025 är budgeten 60,3 miljoner. I tjänstemannaförslaget för budget 2026 har en omflyttning av skattemedel enligt följande föreslagits

23,1 mnkr till skolenheten för den kommunala vuxenutbildningen,

22,4 mnkr till socialnämnden för verksamhetsområdet arbete och mottagning, samt

2,4 mnkr till kommunstyrelsen för yrkes- och uppdragsutbildning

Bedömning

Datum
2024-09-23Dnr
KS/2024-000285

Kommunstyrelseförvaltningen anser att motionen ska anses vara besvarad då arbetet med att avveckla arbetslivsnämnden pågår och nödvändiga beslut för detta planeras att fattas under våren 2025.

När det gäller medel som frigörs av avvecklingen av både nämnd och förvaltning är det fortfarande oklart vilka exakta effektiviseringar som kommer ske är svår att beräkna utifrån den stora omställning som sker. Därför är det inte möjligt att besluta i enlighet med motionens intentioner. Frågan om eventuell ombudgetering mellan nämnderna hanteras lämpligen i partiernas budgetarbete inför 2026.

Beslutsunderlag

Kommunfullmäktige, sammanträdesprotokoll, 2024-11-25 §144

Motion, Centerpartiet, 2024-05-27

Planeringsförutsättningar 2026

Petra Werner
Chef kanslienheten

Ina Lindström Skandevall
Utredare

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Motion - Avveckla arbetslivsnämnden

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja X Nej
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Beslutet berör de individer som finns inom arbetslivsnämndens verksamheter.

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

En sådan konsekvensanalys behöver göras inför beslutet att avveckla arbetslivsnämnden.

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja Nej X

5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

Datum
2025-03-06Dnr
KS/2024-000285

6. Om nej – motivera varför inte

En sådan dialog har inte förts inför detta beslut, utan är mer lämplig i beslutet om att avveckla arbetslivsnämnden.

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling (Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

En sådan konsekvensanalys behöver göras inför beslutet att avveckla arbetslivsnämnden.

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

En sådan konsekvensanalys behöver göras inför beslutet att avveckla arbetslivsnämnden.

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)
Ingen Liten Stor

En sådan konsekvensanalys behöver göras inför beslutet att avveckla arbetslivsnämnden.

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

En sådan konsekvensanalys behöver göras inför beslutet att avveckla arbetslivsnämnden.

Kommunfullmäktige

§ 144

Dnr 2024-000222 1.2.4.1

Mål, budget och skattesats 2025

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa den kommunala skattesatsen 2025 till 23,34 kronor,

att anta majoritetens Årsplan 2025,

att fastställa särskilda uppdrag till kommunstyrelse, nämnder och helägda bolag i enlighet med prioriteringar i majoritetens Årsplan 2025,

att kommunstyrelsens budget för överförmyndarenheten överförs till kommunfullmäktiges budgetram,

att arbetslivsnämndens budgetram minskas med anledning av den omställning som påbörjats under 2024 utifrån förändrade yttre omständigheter,

att uppdra till skolnämnden att besluta om indikatorer för jämställdhetsmålet i samband med beslut om verksamhetsplan 2025, som varande del av Årsplan 2025,

att avsätta 39,2 mnkr för särskilda initiativ under 2025 i den kungemensamma verksamhetens budget,

att bemyndiga kommunstyrelsen att disponera avsatta medel för särskilda initiativ i syfte att gynna kommunens utveckling,

att uppdra till kommunstyrelsen att vidta åtgärder för att förbättra kommunens likviditet,

att bemyndiga kommunstyrelsen att förvärva och försälja fast egendom inom ramen 10,0 mnkr per objekt,

att bemyndiga kommunstyrelsen att för eventuellt tillkommande brådskaande investeringar disponera rörelsekapital inom ramen 10,0 mnkr per objekt,

att bemyndiga kommunstyrelsen att under 2025 nyupplåna, det vill säga öka kommunens långfristiga skulder, med maximalt 158,4 mnkr,

att ge kommunstyrelsen rätt att under 2025 omsätta lån, det vill säga låna upp belopp, motsvarande de lånebelopp som förfaller till betalning under 2025, samt

Kommunfullmäktige

att uppdra till kommunfullmäktiges presidium att inleda ett arbete för att avveckla arbetslivsnämnden per den 30 juni 2025.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Andreas Sjölander (S), Eva-Clara Viklund (M), Glenn Sehlin (SD), Christina Lindberg (C), Knapp Britta Thyr (MP), Natalia Sjöberg (V), Christina Ögrim (KD), Olle Löfgren (L), Baran Hosseini (-), Monica Fällström (S), Helena Elfvendal (MP), Christian Wasell (M), Johan Wester (C), Ingemar Ljunggren (M), Krister McCarthy (S) och Nina Skyttberg (S).

Yrkanden

Andreas Sjölander (S) yrkar bifall till liggande förslag med en förändring av attsats tolv samt ett yrkande om en ytterligare attsats.

attsats tolv;

att bemyndiga kommunstyrelsen att under 2025 nyupplåna, det vill säga öka kommunens långfristiga skulder, med maximalt 158,4 mnkr.

ny attsats;

att uppdra till kommunfullmäktiges presidium att inleda ett arbete för att avveckla arbetslivsnämnden per den 30 juni 2025.

Knapp Britta Thyr (MP), Christina Ögrim (KD), Baran Hosseini (-), Monica Fällström (S), Helena Elfvendal (MP), Krister McCarthy (S) och Nina Skyttberg (S) instämmer till Andreas Sjölanders (S) yrkande.

Olle Löfgren (L) yrkar bifall till Liberalernas budgetförslag, samt bifall till majoritetens följande attsatser, ett, tre, fyra, fem, sex, tolv, tretton och fjorton, samt avslag på attsats två, sju, åtta, nio, tio, elva.

Eva-Clara Viklund (M) yrkar bifall till moderaterna budgetförslag med skattesats 23,24 kronor samt bifall till majoritetens attsats fem, sex, nio, tolv, tretton och fjorton. Avslag på attsats ett, två, tre, fyra, sju, åtta, tio och elva.

Christian Wasell (M) instämmer till Eva-Clara Viklunds (M) yrkande.

Christina Lindberg (C) yrkar bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Johan Wester (C) instämmer till Christina Lindbergs (C) yrkande.

Natalia Sjöberg (V) yrkar att vänsterpartiet ställer sig bakom majoritetens budgetförslag men med följande ändringar;

Fri frukost för alla grundskoleelever två dagar per vecka.

Detta finansieras genom neddragningar inom Tillväxt- och

Näringslivsverksamheterna Att översyn görs inom Kommunikation vad gäller antal tjänster.

Kommunfullmäktige

Att översyn görs inom Funktionsstöd vid socialförvaltningen vad gäller antal chefer.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det föreligger sex förslag till beslut, kommunstyrelsens förslag med Andreas Sjölanders (S) tillägg, Moderaternas, Sverigedemokraternas, Centerpartiets, Liberalernas och Vänsterpartiets förslag.

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige avser besluta enligt kommunstyrelsens förslag med Andreas Sjölanders (S) tillägg.

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige avser besluta enligt Moderaternas förslag.

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige avser besluta enligt Sverigedemokraternas förslag.

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige avser besluta enligt Centerpartiets förslag.

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige avser besluta enligt Vänsterpartiets förslag.

Ordföranden frågar om kommunfullmäktige avser besluta enligt Liberalernas förslag.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat enligt kommunstyrelsens förslag med Andreas Sjölanders (S) tillägg.

Reservation

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens protokollsutdrag, 2024-10-29 § 161

Ordförandebeslut - Årsplan 2025

Årsplan 2025

Budget Centerpartiet 2025

Budget Sverigedemokraterna 2025

Budget Moderaterna 2025

Budget Liberalerna 2025

MOTION

Avveckla arbetslivsnämnden

Arbetslivsnämndens verksamhetsplan för 2024 budgeterar 1,1 miljon kronor i kostnader för nämnden och 13,7 miljoner kronor för förvaltningsledning. En uppräknig med totalt 2,7 miljoner kronor jämfört föregående år. Under april 2024 meddelades att arbetslivsförvaltningen läggs ned och arbetsuppgifterna kommer att fördelas mellan skolnämnden och socialnämnden. Samtidigt meddelar arbetslivsnämndens ordförande att nämnden kommer att kvarstå, utan egen förvaltning. Detta i tider när både skolnämnden och socialnämnden är hårt belastade och dras med stora underskott och det politiska ledarskapet måste vara tydligt – inte delat.

Med socialnämndens och skolnämndens övertagande av arbetsuppgifter finns en besparingspotential i den nuvarande förvaltningsledningen på arbetslivsförvaltningen och en alldeles uppenbar besparingspotential för politikers arvoden. Överflytten av arbetsuppgifter måste naturligtvis ske ansvarsfullt men därefter kan medel användas till kärnverksamheterna i skolnämnden och socialnämnden.

Härnösands barn, arbetssökande och äldre förtjänar maximal utväxling på skattebetalarnas pengar, inte bevarande av en nämnd utan förvaltning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

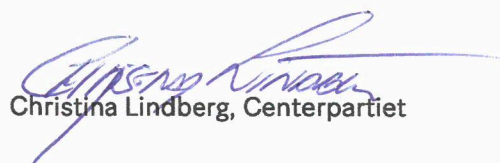
- Att i samband med avvecklingen av arbetslivsförvaltningen också avveckla arbetslivsnämnden
- Att utreda effektiviseringar i samband med sammanslagning av förvaltningar, samt
- Att besparingar till följd av detta tilldelas skolnämnden och socialnämnden

Johan Wester, Centerpartiet

Per Eric-Norberg, Centerpartiet

Christina Lindberg, Centerpartiet

Maria Norberg, Centerpartiet

Kommunstyrelsen

§ 48

Dnr 2024-000186 1.1.1.1

Motion - Utred breddning av LOV

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta
att avslå motionen.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Christina Lindberg (C), Ida Skogström (M), Eva-Clara Viklund (M) och Glenn Sehlin (SD).

Yrkanden

Christina Lindberg (C) yrkar på bifall till motionen.

Ida Skogström (M), Eva-Clara Viklund (M) och Glenn Sehlin (SD) yrkar på bifall till Christina Lindbergs (C) förslag.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det föreligger två förslag till beslut, förvaltningens förslag och Christina Lindbergs (C) förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt förvaltningens förslag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta enligt Christina Lindbergs (C) förslag.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Centerpartiet, Moderaterna och Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Bakgrund

Johan Wester (C) har i en motion till fullmäktige föreslagit att Härnösands kommun ska utreda förberedelse, införande samt förvaltande av LOV för fler tjänster i kommunen. Motionären önskar att utredningen visar på för- och nackdelar med att enstaka eller flera ytterligare tjänster omfattas av LOV.

Lagen om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och regioner som vill konkurrenspröva kommunala verksamheter

Kommunstyrelsen

genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Lagstiftaren ställer krav på likabehandling, konkurrensneutralitet och transparens.

Ett valfrihetssystem innebär att den enskilde invånaren kan välja utförare samt att ersättningen till utföraren följer den enskildes val. Ett valfrihetssystem förutsätter att huvudmannen också beslutar om en ersättningsmodell.

Motionären hänvisar till en motion från Moderaterna som behandlades av kommunfullmäktige 2021. Där avslogs förslaget att införa LOV inom särskilt boende då ett sådant beslut behöver föregås av en djupgående utredning. Det är med den bakgrunden den nu aktuella motionen föreslår en sådan utredning.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att motionen bör avslås. Socialförvaltningen står inför omorganisationer när ansvarsområden förts över från arbetslivsförvaltningen, samt att det pågår ett stort arbete med att få en ekonomi i balans. I detta arbete ser kommunstyrelseförvaltningen att det är viktigt att socialnämnden och förvaltningen får arbetsro och kan hitta en stabil organisation innan ytterligare förändringar läggs till.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-13

Protokollsutdrag kommunfullmäktige 2024-05-27 § 70

Motion, Johan Wester (C), Utred breddning av LOV, 2024-04-12

Kommunstyrelseförvaltningen

Petra Werner, +46-611-348530

petra.werner@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Utred breddning av LOV

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen

Beskrivning av ärendet

Johan Wester (C) har i en motion till fullmäktige föreslagit att Härnösands kommun ska utreda förberedelse, införande samt förvaltande av LOV för fler tjänster i kommunen. Motionären önskar att utredningen visar på för- och nackdelar med att enstaka eller flera ytterligare tjänster omfattas av LOV.

Lagen om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och regioner som vill konkurrenspröva kommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Lagstiftaren ställer krav på likabehandling, konkurrensneutralitet och transparens.

Ett valfrihetssystem innebär att den enskilde invånaren kan välja utförare samt att ersättningen till utföraren följer den enskildes val. Ett valfrihetssystem förutsätter att huvudmannen också beslutar om en ersättningsmodell.

Motionären hänvisar till en motion från Moderaterna som behandlades av kommunfullmäktige 2021. Där avslogs förslaget att införa LOV inom särskilt boende då ett sådant beslut behöver föregås av en djupgående utredning. Det är med den bakgrunden den nu aktuella motionen föreslår en sådan utredning.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att motionen bör avslås. Socialförvaltningen står inför omorganisationer när ansvarsområden förts över från arbetslivsförvaltningen, samt att det pågår ett stort arbete med att få en ekonomi i balans. I detta arbete ser kommunstyrelseförvaltningen att det är viktigt att socialhämnden och förvaltningen får arbetsro och kan hitta en stabil organisation innan ytterligare förändringar läggs till.

Beslutsunderlag

Motion, Johan Wester (C), Utred breddning av LOV, 2024-04-12

Petra Werner
Chef kanslienheten

Kommunfullmäktige

§ 70

Dnr 2024-000186 1.1.1.1

Motion - Utred breddning av LOV

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att överlämna Motion – Utred breddning av LOV till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KF presidium 2024-05-07 § 59

Motion - Utred breddning av LOV, 2024-04-12

MOTION

Utred breddning av LOV

Härnösands kommun är en av tio kommuner i Sverige som har valfrihet genom LOV för personlig assistans. Sedan 2012 har Härnösands kommun infört LOV för hemtjänst, i dag har vi sällskap av 141 andra kommuner. Men det finns också många fler områden som kan omfattas av valfrihet, exempelvis har 43 kommuner LOV inom daglig verksamhet och 24 kommuner LOV för särskilt boende enligt SoL.

I november 2021 avslog kommunfullmäktige en motion från Moderaterna om införande av LOV för särskilt boende. Såväl socialnämnd som tillväxtavdelningen argumenterade för att frågan bör utredas innan ett eventuellt införande, det är en rimlig hållning. Tillväxtavdelningen lyfte då flera aspekter som en sådan utredning bör innefatta, exempelvis:

- Förutsättningar för införande
- Krav på tjänstens innehåll och utförande
- Ersättningsmodell och ekonomisk påverkan
- Organisation och HR-frågor

Vidare lyfts att processen består av tre delar; förbereda, genomföra, förvalta och utveckla. Dessa delprocesser menade tillväxtavdelningen ska hänga samman och bör ingå i utredningen. Då förutsättningar delvis kan ha förändrats sedan tillväxtavdelningens yttrande bör naturligtvis fler aspekter övervägas att omfattas i en kommande utredning.

Socialnämnden påtalade att utredningen bör göra en grundlig genomlysning enligt SWOT (styrkor, svagheter, möjligheter och hot). Dessa intentioner verkar delas av tillväxtavdelningen och så även av denna motion.

LOV infördes 2009 och bakgrunden till reformen var att stärka individers inflytande över den egna välfärden. Målsättningen var att på ett enhetligt sätt möjliggöra för bland annat kommuner att erbjuda valmöjligheter för medborgaren. Detta kan omfatta utförande av efterfrågad eller behovsprövad tjänst som finansieras via skattsedeln. Lagens intention var tydlig om att makt skulle flyttas från politiker till medborgare (prop. 2008/09:29). Som nämnts inledningsvis finns stora skillnader i hur olika kommuner valt att använda denna frihetsreform.

Av de 24 kommuner som har LOV för särskilt boende SoL är det 19 som rapporterat data i Kolada avseende Kvalitetsaspekter från KKiK (Kommunens kvalitet i korthet), dvs ett sammanvägt kvalitetsmått. I en jämförelse med dessa kommuner placerar sig hela 17 över Härnösand. Samtidigt är det bara tre av de 24 kommunerna som har en högre nettokostnad per invånare för särskilt boende äldre. Huruvida det finns ett orsakssamband med högre kvalitet och lägre kostnad för kommuner med LOV är utifrån den här sammanställningen svårt att svara på varför frågan bör utredas.

Genom att tillsätta en sådan utredning skapas ett rimligt beslutsunderlag för vilken inriktning som är bäst för Härnösands kommun.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

att utreda förberedelse, genomförande samt förvaltande och utvecklande av LOV för fler tjänster i Härnösand, samt

att utredningen presenterar för- respektive nackdelar med att enstaka eller flera ytterligare tjänster omfattas av LOV, exempelvis genom SWOT

Johan Wester, Centerpartiet

Kommunstyrelsen

§ 47

Dnr 2024-000399 1.1.1.1

Motion - Fixa soptunnorna

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Olle Löfgren (L).

Bakgrund

Olle Löfgren (L) har lämnat in en motion angående utformningen av soptunnorna och storleken på de olika facken. Motionären menar att facken för glas, metall och tidningar ska minskas för att ge plats för mer skrymmande sopor samt att dessa ska tömmas varannan vecka sommartid för att undvika ohyra.

Härnösands kommun samlar sedan 2014 in förpackningar i separata kärl genom fastighetsnära insamling. Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar. Beslutet medför att år 2024 övergick samlingsansvaret för förpackningar till kommunerna. Kommunerna ska ordna separat insamling av källsorterade förpackningar genom fastighetsnära insamling eller vid lättillgängliga samlingsplatser. Detta medförde att kommunfullmäktige i december 2023 beslutade om reviderade avfallsföreskrifter för Härnösands kommun 2024-2030 (KS2023-000374).

De tre största förändringarna i de nya föreskrifterna var:

1. Förpackningsansvaret togs över av kommunen och det blev obligatoriskt för hushållen att ha flerfackskärl.
2. Standard för restavfallsinsamling blev var fjärde vecka. Förändring av kärlets fördelning gjordes om och utrymmet för restavfall blev mindre.
3. Ansvar för rivningsavfall från privatpersoner och tidningar hamnade på kommunen.

Motionen har överlämnats till Härnösands Energi & Miljö AB (HEMAB) för yttrande. Bolaget anför bland annat att under den tid på tio år som Härnösand har haft fyrfackskärl har mängden insamlat restavfall minskat med 47 %. Hushållens beteende har även förändrats där bland annat e-handel har ökat

Kommunstyrelsen

kundernas behov och efterfrågan av ökat utrymme för plast och papper. Detta är en förändring man ser generellt i hela Sverige. Därmed fanns behov av ändrad fraktionsindelning även ur den aspekten. Det mindre utrymmet för restavfall med tömningsintervallet var fjärde vecka beräknas räcka för de allra flesta hushållen om allt material som går att återvinna sorteras ut. För de hushåll som har mycket restavfall, i form av t.ex. blöjor finns möjlighet att beställa extra kärl för restavfall.

Att köpa in nya, mindre, insatsfack beräknas vara en kostnad på cirka 7 miljoner kronor exklusive moms plus arbetskostnaden för att byta ut kärnen. Det är en kostnad som bolaget idag inte anses vara motiverad.

Angående risken för skadedjur uppger bolaget att restavfall som är rätt sorterat, det vill säga inte innehåller t.ex. matavfall, inte drar till sig skadedjur.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att motionen bör avslås. Dels då kostnaden för att byta ut kärnen är hög men även att de hushåll som har behov av extrakärl för restavfall redan idag kan beställa ett sådant. HEMAB uppger att det i december 2024 var 142 hushåll som hade ett extrakärl.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-13
checklista
Yttrande Härnösands Energi & Miljö AB 2025-02-03
Motion, Olle Löfgren (L) 2024-09-26

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion - Fixa soptunnorna

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Olle Löfgren (L) har lämnat in en motion angående utformningen av soptunnorna och storleken på de olika facken. Motionären menar att facken för glas, metall och tidningar ska minskas för att ge plats för mer skrymmande sopor samt att dessa ska tömmas varannan vecka sommartid för att undvika ohyra.

Härnösands kommun samlar sedan 2014 in förpackningar i separata kärl genom fastighetsnära insamling. Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar. Beslutet medför att år 2024 övergick insamlingsansvaret för förpackningar till kommunerna. Kommunerna ska ordna separat insamling av källsorterade förpackningar genom fastighetsnära insamling eller vid lättillgängliga insamlingsplatser. Detta medförde att kommunfullmäktige i december 2023 beslutade om reviderade avfallsföreskrifter för Härnösands kommun 2024-2030 (KS2023-000374).

De tre största förändringarna i de nya föreskrifterna var:

1. Förpackningsansvaret togs över av kommunen och det blev obligatoriskt för hushållen att ha flerfackskärl.
2. Standard för restavfallsinsamling blev var fjärde vecka. Förändring av kärlens fördelning gjordes om och utrymmet för restavfall blev mindre.
3. Ansvar för rivningsavfall från privatpersoner och tidningar hamnade på kommunen.

Motionen har överlämnats till Härnösands Energi & Miljö AB (HEMAB) för yttrande. Bolaget anför bland annat att under den tid på tio år som Härnösand har haft fyrfackskärl har mängden insamlat restavfall minskat med 47 %. Hushållens beteende har även förändrats där bland annat e-handel har ökat kundernas behov och efterfrågan av ökat utrymme för plast

Datum
2024-09-23Dnr
KS/2024-000399

och papper. Detta är en förändring man ser generellt i hela Sverige. Därmed fanns behov av ändrad fraktionsindelning även ur den aspekten. Det mindre utrymmet för restavfall med tömningsintervallet var fjärde vecka beräknas räcka för de allra flesta hushållen om allt material som går att återvinna sorteras ut. För de hushåll som har mycket restavfall, i form av t.ex. blöjor finns möjlighet att beställa extra kärl för restavfall.

Att köpa in nya, mindre, insatsfack beräknas vara en kostnad på cirka 7 miljoner kronor exklusive moms plus arbetskostnaden för att byta ut kärnen. Det är en kostnad som bolaget idag inte anses vara motiverad.

Angående risken för skadedjur uppger bolaget att restavfall som är rätt sorterat, det vill säga inte innehåller t.ex. matavfall, inte drar till sig skadedjur.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att motionen bör avslås. Dels då kostnaden för att byta ut kärnen är hög men även att de hushåll som har behov av extrakärl för restavfall redan idag kan beställa ett sådant. HEMAB uppger att det i december 2024 var 142 hushåll som hade ett extrakärl.

Beslutsunderlag

Yttrande Härnösands Energi & Miljö AB 2025-02-03

Motion, Olle Löfgren (L) 2024-09-26

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Ina Lindström Skandevall
Utredare

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017

ina.lindstrom@harnosand.se

Motion - Fixa soptunnorna

1. Berör beslutet individer (kvinnor/män)
Ja X Nej
2. Om svaret är ja – vilka grupper av individer berörs?
(tex äldre/barn/unga/företagare/funktionsnedsatta)

Beslutet berör de individer som bor i bostad som har egen soptunna.

3. Vilka konsekvenser (både positiva och negativa) får beslutet för berörd grupp? Beskriv

Beslutet innebär ingen förändring för berörd grupp.

4. Har berörd grupps synpunkter inhämtats innan beslut?
Ja Nej X

5. Om ja – beskriv på vilket sätt och vilka synpunkter som inkommit

Datum
2025-03-06Dnr
KS/2024-000399

6. Om nej – motivera varför inte

Då kostnaden för att byta insatsfacken är så hög att det inte är motiverat att byta ut dem har det inte genomförts någon dialog.
Dialog bör endast genomföras om en förändring är möjlig.

7. Beskriv hur beslutet bidrar till att uppfylla nämndens mål och uppdrag samt kommunens övergripande utveckling
(Nämndens mål/uppdrag i verksamhetsplan, gemensamt reglemente, lagstiftning eller andra dokument som är viktiga för nämnden samt övergripande styrdokument – Översiktsplan samt tillväxtstrategi)

I HEMABS ägardirektiv står att bolaget ska arbeta för att säkerställa en ekonomisk, social och ekologisk långsiktig hållbar utveckling i Härnösands kommun. Bolaget ska stimulera och underlätta för intressenter att minska negativ miljöpåverkan och bidra till en bättre miljö.

HEMAB har ett långsiktigt mål att hjälpa invånarna att minska mängden restavfall. Fortfarande utgör dock cirka 50 procent av soppåsen (restavfallet) sådant som går att återvinna, så som förpackningar, matavfall, textilier med mera. Därför bör bolaget arbeta vidare med sitt uppdrag att informera allmänheten om sopsortering.

8. Beskriv vilken eventuell påverkan beslutet har på kommunens ekonomi

Beslutet har ingen påverkan på kommunens ekonomi. Att istället bifalla motionen skulle innebära en kostnad för HEMAB på cirka 7 miljoner exklusive moms bara för inköp av nya kärl. Till det tillkommer arbetskostnaden att byta ut dem.

Vad gäller förslaget att tömma kärnen varannan vecka sommartid medför även detta en ökad kostnad för kommunen. Dock finns det i dagsläget ingen beräkning på hur stor den kostnaden skulle bli.

9. Beskriv om beslutet har någon påverkan på miljö/klimat? (positiv/negativ)

Datum
2025-03-06Dnr
KS/2024-000399

Ingen X Liten Stor

Att invånarna i Härnösand källsorterar sitt avfall är bra för miljön. HEMAB uppger att cirka 50 procent av soppåsen (restavfallet) sådant som går att återvinna, så som förpackningar, matavfall, textilier med mera.

Att öka möjligheterna att kasta restavfall skulle potentiellt kunna minska benägenheten att sortera ut återvinningsbart avfall.

10. Beskriv på vilket sätt beslutet påverkar jämställdhet/jämlikhet?

De hushåll som har behov av extra kärl för restavfall, t.ex. barnfamiljer som behöver kasta blöjor, kan beställa sådant hos HEMAB. Därför har beslutet att avslå motionen ingen negativ påverkan på denna grupp.

Datum
2025-02-03
Handläggare/Telefon
Isabell Niklasson/0611-55 75 00

Kommunfullmäktige
Härnösands Kommun
Er referens: Dnr: KS-24-33

Svar på Motion fixa soptunnorna

HEMAB har ett långsiktigt mål att hjälpa invånarna att minska mängden restavfall. Fortfarande utgör dock cirka 50 procent av soppåsen (restavfallet) sådant som går att återvinna, så som förpackningar, matavfall, textilier med mera.

Under den tid på tio år som Härnösand har haft fyrfackskärl har mängden insamlat restavfall minskat med 47 % vilket är mycket bra. Hushållens beteende har även förändrats där bland annat e-handel har ökat kundernas behov och efterfrågan av ökat utrymme för plast och papper. Detta är en förändring man ser generellt i hela Sverige. Därmed fanns behov av ändrad fraktionsindelning även ur den aspekten. Det mindre utrymmet för restavfall med tömningsintervallet var fjärde vecka beräknas räcka för de allra flesta hushållen om allt material som går att återvinna sorteras ut. För de hushåll med mycket restavfall, i form av t.ex. blöjor finns möjlighet att beställa extra kärl för restavfall.

Innan bytet av fraktionsindelning i kärlen, hade 0,6 % (35 st.) av kunderna ett extrakärl för restavfall. Nu (2024-12-31) har 2,59 % (142 st.) hushåll ett extrakärl för restavfall.

Insatsfacken för glas (färgat och ofärgat), metall och tidningar behövs vid fraktionsindelningen, dvs. de byttes ej ut till andra storlekar. Endast dekaler ändrades. Att vi inte köpte in nya mindre insatsfack beror till största delen av att det är en kostnad på ca. 7 000 000 kr exkl. moms + arbetskostnad för att byta ut insatserna till mindre storlek. En kostnad HEMAB ej kan motivera att belasta avfallskollektivet med.

Restavfall som är rätt sorterat (dvs. ej innehåller t.ex. matavfall) drar ej till sig skadedjur. I rätt sorterat restavfall torde det därmed ej finnas något av intresse för ev. ohyra.

Med vänlig hälsning

HÄRNÖSAND ENERGI & MILJÖ AB
Cirkulära affärer/Återvinning
Isabell Niklasson

Kommunfullmäktige

§ 129

Dnr 2024-000399 1.1.1.1

Motion - Fixa soptunnorna

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att överlämna motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Bakgrund

Olle Löfgren (L) har lämnat in en motion – Fixa soptunnorna.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag kommunfullmäktiges presidieberedning 2024-10-08 § 98

Motion – Fixa soptunnorna 2024-10-04

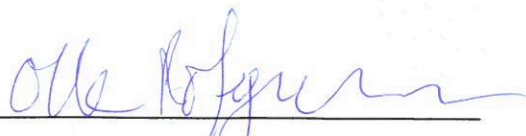
2024-09-26

Motion Fixa soptunnorna

Under sommaren genomfördes förändringar av soptunnornas utformning där facken för plast utökades på bekostnad av facken för restavfall/brännbart. Barnfamiljer med blöjbarn hade en svår sommar att försöka få plats med restavfall när även tömningsintervallen ökade från varannan till var fjärde vecka.

Vi från Liberalerna önskar på grund av detta **att:** Minska facken för glas, metall och tidningar för att få mer plats för mer skrymmande sopor. Samt att dessa töms varannan vecka sommartid för att undvika ohyra.

Olle Löfgren Liberalerna Härnösand

Avsägelse 2025

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att bevilja avsägelse från Nikolaus Blomqvist (SD) som ledamot i skolnämnden.

Beslutsunderlag

Avsägelse Nikolaus Blomqvist (SD) 2025-04-17

Fyllnadsval lekmannarevisor Restore Höga Kusten AB

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att välja Larsa Nicklasson som lekmannarevisor efter Hans Gustafsson i Restore Höga Kusten AB.

Beslutsunderlag

Förslag från revisionen